

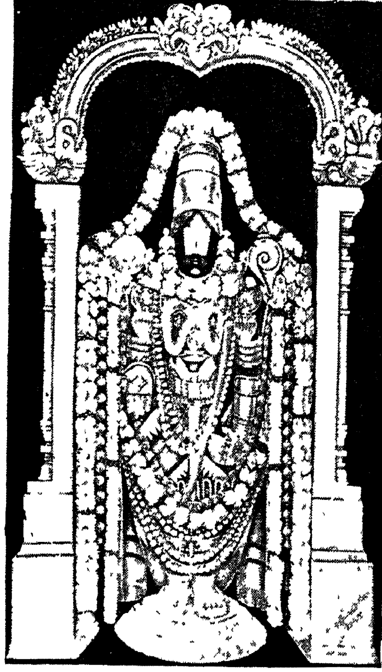
వరి, 1994

సప్తగిరి

వెల : రు. 2/-

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల సచిత్ర మాసపత్రిక

ఈతని మూలమెపో యిలఁగల ధనములు
యీతఁడు మాకు గలఁడు యెంత లేదు ధనము.

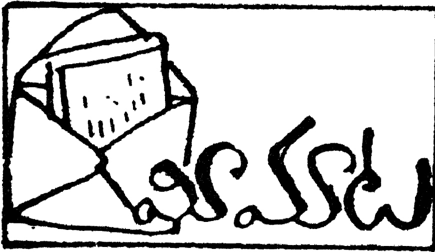
విరతి మాధనము, విజ్ఞానమే ధనము
మరిగిన తత్త్వమే మా ధనము
పరము మా ధనము, భక్తే మా ధనము మా-
కరిరాజ వరదుఁడే కైవల్యధనము.

శాంతమే మా ధనము, సంకీర్తనే ధనము
యెంతైనా నిశ్చింతయే ఇహధనము
అంతరాత్మే మా ధనము, హరిదాస్యమే ధనము
యింతటా లక్ష్మీకాంతుఁ డింటి మూలధనము.

ఆనందమే ధనము, ఆచార్యుడే ధనము
నానాటఁ బరిపూర్ణమే ధనము
ధ్యానమే మాధనము దయే మా ధనము
పానిన శ్రీవేంకటాద్రి పతియే మా ధనము.

--అన్నమయ్య లధ్యాత్మ సంకీర్తన : 457,
రాగం : బౌళి, సంపుట : 2 (1981)

బి.వి. సుధాకరరావు గత్పలవలస

బి.వి. సుభాషిణి ,,

బి.వి. సరోజ ,,

బి.వి. తపస్వి ,,

బి.వి. తేజస్వి ,,

బి.వి. శాండిల్య మహాముని ,,

ఉద్ధరణ

సప్తగిరి ప్రతి సంచికా ఎంతో బావుంటోంది. ప్రతి నెలా పత్రిక కోసం ఎంతో ఎదురు చూస్తుంటాము. తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానంవారు ఎన్నో పథకాలు చేపట్టి భక్తులకు, యాత్రికులకు ఎంతో సేవ చేస్తున్నారు. అదేవిధంగా దేశంలోవున్న జీర్ణదేవాలయాల ఉద్ధరణ కోసం ఏదైనా పథకం చేపడితే ఎంతో బావుంటుంది. దేశంలో ఎన్నో పురాతన ఆలయాలు దిక్కులేక శిథిలమై పోతున్నాయి. అలాంటి ఆలయాలకు తి.తి. దేవస్థానం చేయూత నివ్వటం ఎంతైన అవసరం. వనాభివృద్ధి పథకం, నిత్యాన్నదాన పథకంలా ఈ పథకాన్ని కూడ కొనసాగించాలని మా హృదయపూర్వక విన్నపం.

బాధ

93 నవంబరు సప్తగిరి సంచిక చాలా బావుంది. అయితే ముఖచిత్రాన్ని రంగుల్లో వేయకపోవడం మాకు చాలా బాధ కలిగించింది. ఇన్ని రోజులు రంగుల్లో వేసి ఇప్పుడు ఎందుకు మానివేశారో తెలియదు. శీర్షికలన్నీ చాలా బావున్నాయి. ముఖ్యంగా ద్వారం వి.జె. లక్ష్మిగారి శ్రీకృష్ణగాన తరంగిణీ వ్యాసం చాలా బావుంది. రచయిత్రికి ప్రచురించిన మీకు మా ధన్యవాదాలు.

కె. జయలక్ష్మి పేరేరు

కె. సుభద్ర ,,

కె. వసంత ,,

కె. నాగమణి ,,

కె. నీలవేణి ,,

బావుంది

93 నవంబరు సప్తగిరి సంచిక చాలా బావుంది. ముఖ్యంగా మన దేవాలయాలు శీర్షికలో మీరు ప్రచురించిన వ్యాసం మరీ మరీ చదువుకున్నాం. ఈ శీర్షిక క్రింద మీరు దేశంలో వున్న ఎన్నో దేవాలయాల గురించి మాకు తెలియజేయటం చాలా ఆనంద దాయకం. ప్రతినెలా మన దేవాలయాలు వ్యాసాల్ని చించి బైండు చేయించుకుంటున్నాము.

ఎ. గోపాలరాజు నర్సాపురం

ఎ. భాస్కరరాజు ,,

ఎ. రవివర్మ ,,

ఎ. సుమతి ,,

రామాయణం

సప్తగిరిలో ధారావాహికంగా మీరు ప్రచురిస్తున్న రావులవారి రామాయణం చాలా బావుంటోంది. పత్రిక రాగానే ముందు రామాయణమే చదువుకుంటున్నాం. ప్రతినెలా మరిన్ని ఎక్కువ పద్యాలు వేయవలసిందిగా మా కోరిక. అదే విధంగా పత్రికలోని అన్ని శీర్షికలు బాగున్నాయి. నవంబరు నెలలో కవరుపేజి ఎందుకు రంగుల్లో వేయలేదో అర్థం కావడంలేదు.

బి. రాధ చిత్తూరు

బి. రామకృష్ణారెడ్డి ,,

బి. సరస్వతి ,,

బి. లక్ష్మమ్మ ,,

ఓంకార నాదం

ఇటీవల సప్తగిరిలో మీరు ప్రచురించిన ఓంకార నాదం కథ చాలా బావుంది. ప్రతి సంచికలోను బాలప్రబోధం కథలు కనీసం నాలుగు అయినా ప్రచురించండి. ఈ కథలు చిన్నపిల్లలేకాక పెద్దలు కూడ చదువుతారు. శీర్షికలన్నీ బాగున్నాయి.

డి. రాఘవేంద్ర బనగానపల్లి

డి. చంద్రకుమార్ ,,

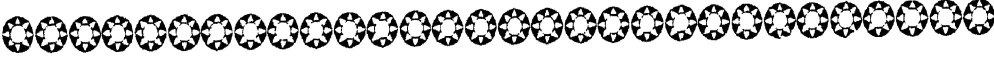

గౌరవ సంపాదకులు
శ్రీ డి.వి.యల్.యన్. మూర్తి, ఐ.ఏ.ఎస్.,
కార్యనిర్వహణాధికారి,
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.
ఫోను. 22591.
ప్రచురణకర్త - సంపాదకులు
కాటపాటి సుబ్బారావు, ఎమ్.ఏ.
ఫోను. 22294
ఉపసంపాదకులు
పి. శైలకుమార్, ఎమ్.ఏ.,
జూలకంటి బాలసుబ్రహ్మణ్యం, ఎమ్.ఏ.,
ముద్రాపకులు
ఎమ్. విజయకుమార్ రెడ్డి
ఫోను. 22340
విడిప్రతి - రు. 2-00
సం|| చందా - రు. 24-00
అన్నివివరాలకు:
సంపాదకులు,
సప్తగిరి, తి.తి. దేవస్థానం,
తిరుపతి. ఫోను. 22294.

ఈ సంచికలో.... జనవరి 1994

సంపుటి 24 సంచిక 8

ముఖచిత్రం : శ్రీవారి నేత్ర దర్శనం — చిత్రం--జగదీష్
2 వ కవరు పేజీ : తిరుమళిశై ఆళ్వార్
3 వ కవరు పేజీ : తొండరడిప్పొడి ఆళ్వార్
4 వ కవరు పేజీ : భోగిమంటలు — చిత్రం--మాశ్రీ

సంపాదకీయం

అనంతము, ఆది మధ్యాంత రహితము అయింది కాలం. ఎంత శోధించినా, పరిశోధించినా అది అర్థంకాని ఇంద్రజాలం. నిత్య చైతన్య శీలంగా, నిరంతర ప్రవాహంగా అది సాగిపోతూనే వుంటుంది. ఎడారిలో నీటి చెలమలా కనిపించి, సమీపించగానే మాయమయ్యే మరీచికలా మనిషికి అర్థం అయినట్లే అనిపించి అంతలో అయోమయంలో పడేస్తుంది.

కాల స్వరూప స్వభావాలను అవగతం చేసుకున్నవాడు మహర్షి అని, కాలమే భగవంతుడు అని భావించేవారు కొందరు. అందుకే "కాలాయ తస్మైనమః" అన్నారు. కాలం అనేది ప్రత్యేకించి ఏమీ లేదని, దానికి ఏ స్వరూప స్వభావాలు లేవని అది కేవలం మనిషి మానసంలో జనించిన భావం మాత్రమే అని నమ్మేవారు కొందరు.

ఏది ఏమైనా పల్లానికి ప్రవహించే నీరులా, సాగరాన్ని చేరుకునే ఏరులా క్షణం కూడా ఆగక కాలం సాగిపోతూనే ఉంటుంది. ఆనంద విషాదాలకు, ఘటనాఘటనలకు అతీతంగా ప్రయాణం చేస్తూనే ఉంటుంది.

ఆది అంతములేని కాలాన్ని మనిషి తనని ఆధారం చేసుకుని భూత భవిష్యత్ వర్తమానాలని, యుగాలని, శకాలని, సంవత్సరాలని, మాసాలని, వారాలని, రోజులని విభజించుకున్నాడు. రోజును మళ్ళీ గంటలుగా, నిమిషాలుగా భాగించుకున్నాడు. నిరంతరము నిరాధారము అయిన కాలానికి తన ఆధారంతో కొన్ని గుర్తులు పెట్టుకున్నాడు.

నూతన సంవత్సర ఆరంభాలు, పండుగలు, జన్మదినాలు, వర్ధంతులు అన్నీ మనిషి తాను గుర్తుంచుకోవడానికి కాలానికి ఏర్పాటుచేసుకున్న చిహ్నాలు.

కొత్త సంవత్సరం జనవరి 1కి ప్రారంభం అయినా, ఉగాదికి ప్రారంభం అయినా అది మనిషికి సంబంధించిందే తప్ప కాలానికి కాదు. అలాగే భూత భవిష్యత్ వర్తమానాలు కూడా.

భగవంతుడు సర్వవ్యాపకుడు అయినా కొలుచుకునే భక్తుడికి ఓ ఆధారం, ఓ ఆకారం కావాలి. అది భక్తుడి చిత్తాన్ని బట్టే ఉంటుంది. ఒకరు రామాలయానికి వెళ్తే, ఒకరు రంగనాథాలయానికి వెళ్తారు. ఇద్దరిలోనూ వున్నది భక్తే.

కాలము అలాంటిదే. నూతన సంవత్సర ఆరంభము అంతే.

ఆ ఆధారం మనిషి గతంలో తాను చేసిన మంచి చెడ్డలను ఎంచి చూసుకునే ఆస్కారం కల్గిస్తుంది. ఆగామికాలం ఎలా సాగాలో, ఏంచెయ్యాలో నిర్ణయించుకునేట్లు చేస్తుంది.

తెలియక చేసిన వాటిని వదిలేసినా, తెలిసి తెలిసి చేసిన దోషాలు, పాపాలు తిరిగి భవిష్యత్తులో చెయ్యకుండా వుంటే మనిషి మనీషి అవుతాడు.

ఆ ఆలోచనకు ఆధారమే ఈ నూతన సంవత్సర ఆరంభం. 'పరోపకారార్థం ఇదం శరీరం' అన్నారు పెద్దలు. అందుకే రాబోయే కాలంలో స్వార్థాన్ని హింసను విడిచి అంతో ఇంతో అందరం పరులకు ఉపకారం చెయ్యగలిగితే అది ఆ భగవంతుడ్ని పిలిచి హృదయంలో పీఠం వేసి కూర్చో పెట్టినట్లే.

వస్తున్న కొత్త సంవత్సరం గత కాలపు గాయాల్ని మాన్పి అందరికి ఆనందం ప్రసాదించాలని, ఈ భూమి వసుధైక కుటుంబంగా భాసిల్లాలని వినమ్రంగా ఆ కాలాధీశుడు సప్తగిరీశుని ప్రార్థిద్దాం.

శుభం భూయాత్

హిందువుల పండుగల్లో పెద్ద పండుగ, పెద్దల పండుగ సంక్రాంతి. సూర్యాది గ్రహ రాశుల అంతర గమనం సంక్రాంతి అని చెప్పబడింది. సూర్యుడు ఒక రాశి నుండి ఇంకో రాశిలోకి ప్రవేశించడాన్ని 'సంక్రమణం' అంటారు.

సూర్యుడు ప్రతినెలా ఒక్కో రాశిలోకి ప్రవేశిస్తుంటాడు. కాబట్టి ప్రతినెలా ఒక సంక్రమణం అంటే సంక్రాంతి వస్తుంది. కానీ అన్ని సంక్రాంతుల్లోకి సూర్యుడు పుష్యమాసంలో మకర రాశిలోకి ప్రవేశించడంవల్ల ఏర్పడే మకర సంక్రమణమే (మకర సంక్రాంతి) ప్రాధాన్యం వహించింది.

"కాలే పాత్రే తథా దేశే
ధనం న్యాయాగతం తథా
యద్దత్తం బ్రాహ్మణశ్రేష్ఠే
స్తదనన్తం ప్రకీర్తితమ్"

అని దానం గూర్చి చెప్పబడింది. అనగా తగుకాలమున, దేశమున, పాత్రమున, న్యాయాగత ధనమును దానం చేస్తే అనంత ఫలప్రదమని విష్ణు ధర్మోత్తర పురాణ వచనం.

ద్వాదశ సంక్రాంతుల్లో ఒక్కొక్క సంక్రాంతికి దానం చేయవలసిన వస్తువుల్ని గూర్చి వ్రత గ్రంథాల్లో చెప్పబడింది.

మేష సంక్రాంతికి పొట్టేలు, వృషభ సంక్రాంతికి గోవులు, మిథున సంక్రాంతికి ఆహారపదార్థాలు, వస్త్రాలు; కర్కాటక సంక్రాంతికి గో, ఘృత దానాలు; సింహ సంక్రాంతికి బంగారు చేర్చిన వాహనదానం; కన్యా సంక్రాంతికి వస్త్రాలు; వృశ్చిక సంక్రాంతికి వస్త్రాలు లేక గృహదానం, ధనుస్సంక్రాంతికి వస్త్ర వాహనాలు; మహా సంక్రాంతికి సమిధలు, అగ్ని; కుంభ సంక్రాంతికి ఆవులు, నీళ్లు, గడ్డి; మీన సంక్రాంతికి పూలు - దానం చేయాలని శాస్త్ర వచనం.

వీటిలో ముఖ్యమైన మకర సంక్రాంతికి ప్రత్యేకంగా మరికొన్ని దానాలు చెప్పబడ్డాయి. సంక్రాంతికి నువ్వుల దానం ప్రశస్తమైంది. ఈ నువ్వుల పంపకం శని ప్రీత్యర్థమనీ, శని ప్రభావ పరిహారార్థమనీ అభిప్రాయాలున్నాయి.

కొందరు నువ్వులు, చక్కెర, పప్పులు కలిపి దానంచేస్తే, ఇంకొందరు తెల్లనువ్వులు, బెల్లంపొడి, శనగపప్పు, కొబ్బెరముక్క, వేరుసెనగ గింజలు కలిపి దానం చేస్తారు. ఈ

భక్తి గేయము

సాకీ: ప్రభో! దీనశరణ్యా! శ్రీనివాసా!

పల్లవి: తిరుమల గిరిపై ఠీవిగ నిలిచిన
సదమల హృదయా సనాతనా
కరుణను గనుమా ఘనాఘనా
తిరుమల॥

కాల చక్రమును గడియారమున
గ్రహముల త్రిప్పెడి శక్తివి నీవే
పగలు రేయి కాలము నీవై
నిరతము గాంచెడు సాక్షివి నీవే!
తిరుమల॥

అణువణువుల లో వెలసిన దేవా
విశ్వము కుక్షిలో దాచిన దేవా
ఈ కలి లోన వేంకటపతి వై
సాకారమున వెలసిన దేవా
తిరుమల॥

రచన
ఎమ్.జె. భాస్కరరావు

చంద్రశేఖర

మిశ్రమానికి 'నగెళ్ళు' అని పేరు. ఈ మిశ్రమాన్ని పాత్రలో పోసుకుని పంచదారతో చేసిన బొమ్మలు, చెరకు ముక్కలు, అరటి పండ్లు కూడా కలిపి ఇంటింటికి తీసుకెళ్లి పంచుతారు.

కొన్ని ప్రాంతాల్లో నువ్వులు పొట్టుతీసి, కొబ్బెర, బెల్లం ముక్కలు వేసి పంచిపెడతారు. లేదా నువ్వుల్ని చక్కెరపాకం పట్టి ఆ పాకాన్ని పుష్పాకృతిలో ఉండేలా అచ్చు పోసి దానం చేస్తారు. నువ్వులు పంచుతూ 'నువ్వులు తిని నూరేళ్లు జీవించు' అని చెబుతారు.

నువ్వులేకాక నెయ్యి, కంబళ్లు, భూ, గో సువర్ణదానాలు కూడా సంక్రాంతికి ముఖ్యమైనవే. నెయ్యి, నువ్వులు ఉష్ణకారకాలు కాగా కంబళి 'ఈ బలవంతం న బాధతే శీతః' అన్నట్లు చలిబాధనుండి రక్షిస్తుంది. నెయ్యి ఉష్ణమే కాక మంచి తేజస్సును, ఓజస్సును కలిగిస్తుంది.

'శివరహస్యం' అనే గ్రంథంలో నువ్వులేకాక ఆవాలు కూడా దానం చేయాలని చెప్పబడింది. సంక్రాంతనాడు తమలపాకులు దానం ఇవ్వడంవల్ల కలిగే సత్ఫలితాల్ని గూర్చి శ్రీకృష్ణుడు ధర్మరాజుతో చెప్పినట్లు 'వాయుపురాణం' వల్ల తెలుస్తుంది.

బౌద్ధ సాహిత్యంలో కిచిడి ధాన్య దానం గూర్చిన ప్రస్తావన కన్పిస్తుంది. కొన్ని ప్రాంతాల్లో సంఖ్యకు ప్రాధాన్యమిచ్చి దానం చేయడం ఆచారం. ఏదైనా వస్తువును కాని, పూలను గాని, పండ్లనుగాని ఒక నిర్దుష్ట సంఖ్యలో దానం చేస్తారు. కొన్ని చోట్ల దానం చేయాల్సిన మనుష్యుల సంఖ్యకు ప్రాధాన్యం కన్పిస్తుంది.

ఆహార ధాన్యాదులు, వస్త్రాదులు దానం చేయడంవల్ల కలిగే సత్ఫలితాల్ని గూర్చి కొన్ని కథలు ప్రచారంలో ఉన్నాయి. ద్రౌపది పూర్వ జన్మలో చేసిన వస్త్రదానం వల్లనే ఆమెను శ్రీకృష్ణుడు వస్త్రాపహరణ సమయంలో ఆదుకున్నాడనే కథ అందరికీ తెలిసిందే. అలాగే శ్రీకృష్ణుని పెంచినతల్లి యశోద వల్ల చిలికి వెన్న అందరికీ పంచి పెట్టడం వల్లనే ఆమెకు

శ్రీకృష్ణుడిలాంటి కొడుకు లభించాడని ఒక కథ ప్రచారంలో ఉంది. ద్రోణాచార్యుడి భార్య అయిన కృపి చేసిన దానాల ఫలితంగానే ఆమెకు మేటి వీరుడనిపించుకున్న అశ్వత్థామ పుత్రుడయ్యాడని మరో ఐతిహ్యముంది.

ఉపనిషత్తుల్లో సంక్రాంతి కాలం దానాదుల కాలమని పేర్కొనబడడం చేత కూడా ఈ పండుగ దానాలకు ప్రసిద్ధి పొందింది. సంక్రాంతికి రైతుల పంటలు ఇంటికి చేరి చేతినిండా ధాన్యం గలగల లాడుతుంటుంది. అందుకే ఆ సమయంలో పల్లె కళాకారులు, దాసర్లు, జంగములు అందరూ ఇంటింటికీ తిరిగి దానం స్వీకరిస్తూ ఉంటారు. సంక్రాంతికి గుమ్మడి కాయలెక్కువగా పండుతాయి కాబట్టి 'కూష్మాండదానం' కూడా సంక్రాంతి దానాల్లో ముఖ్యమైందే.

కలిమికి, పుష్కలత్వానికి మారుపేరైన సంక్రాంతి పండుగనాటి దానం అన్ని విధాలా ప్రశస్తి పొందింది.

"దానం దేవాః ప్రశంసన్తి
మనుష్యాశ్చ తథా ద్విజాః
దానేన కామానాప్నోతి
యాన్కాంశ్చిన్మనసేచ్ఛతి."

అని శాస్త్రవచనం. దానం చేయడాన్ని దేవతలు, మనుష్యులు ప్రశంసిస్తారని, దానం చెయ్యడం వల్లనే మానవులు తమ కోరికలను నెరవేర్చుకోగలుగుతున్నారని చెప్పబడింది.

గొంతెత్తి ఒకసారి

శ్రీ మద్దేల పుల్లయ్య

గొంతెత్తి ఒకసారి గోవింద యని అంటే
చింతలన్నీ బాపు శ్రీ వేంకటేశుండు ॥గొం॥

కోరి కొల్చెడి వారి కొంగుబంగారమ్ము,
సేవించు నిజ భక్త చింతామణీతండు
కామితార్థము లిచ్చు కల్పవృక్షమ్మితడు
అమృతము వర్షించు కామధేను విభుడు ॥గొం॥

భక్తి యొక్కటే ప్రజన్ వాంఛించు నీతండు
భక్తి దానము కోరి ముక్తినైన నొసగు
భక్తవత్సలుడని వాసి గాంచినవాడు
వైకుంఠమును వీడి వేంకటాద్రి యందుండు ॥గొం॥

మీన కమఠ కోల శ్రీ నృసింహ వటువు
భృగురామ రఘురామ కృష్ణుండు బుద్ధుండు
మున్ను తొమ్మిది రూపముల దాల్చి నతండు
విష్ణు యశునిగ పుట్టు విష్ణుండు నీతడే ॥గొం॥

'చంద్రశేఖర్'

యోగీంద్రస్వామి దేశసంచారం చేస్తున్నాడు. ధవళేశ్వరం అడవులలో ఆశ్రమం కట్టడానికి యోగ్యమైనదని అతని శిష్యులు చెప్పారు. ఆ ప్రాంతం ప్రశాంతంగా వుందని గ్రహించాడు యోగీంద్రస్వామి. ఆశ్రమ నిర్మాణం జరిగింది.

అనేకమంది భక్తులు ఆశ్రమానికి వస్తూండేవారు. అతని ఉపన్యాసములు విని, భక్తిని, జ్ఞానాన్ని పెంపొందించుకునేవారు. ఈ విధంగా రద్దీ పెరిగింది. వచ్చిన యాత్రికులు స్వామికి కానుకలు సమర్పించుకోవడం ప్రారంభించారు. ఆ ధనంతో పర్ణశాలలకు బదులు శాశ్వత భవనాలు నిర్మాణం అయ్యాయి. రాజోద్యోగులు కూడా అతని శిష్యులుగా మారారు. అనేకమైన ఆలయాలు, విద్యాలయాలు ప్రారంభించారు. భక్తులు ఇచ్చిన కానుకలు విలువ కోట్లాది రూపాయలు అయింది. అంతేకాదు రోజు రోజుకు పెరగ సాగింది.

ఒకసారి యోగీంద్రస్వామి గురువుగారైన చిన్మయానందస్వామి అక్కడికి వచ్చారు. ఆ ప్రాంతం అంతా దర్శించారు. యోగీంద్రస్వామి తన గురువు పాదములు కడుగుతూ, "మీ దగ్గర సంపాదించిన జ్ఞానం ప్రజలకు అందించి, వారిచ్చిన కానుకలు స్వీకరిస్తూ ఈ ప్రాంతంలో భక్తి, జ్ఞానం, నా కృషితో ప్రచారం చేసాను" అని గర్వంగా చెప్పాడు.

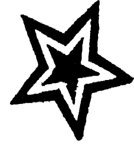
గురువు అయిన చిన్మయానందస్వామి చిన్న నవ్వు నవ్వాడు. యోగీంద్రుడికి ఆ నవ్వులో గల అర్థం తెలుసుకోవాలని అనిపించింది. "గురుదేవా! మీ అభిప్రాయం ఏమిటి?" అడిగాడు.

"శిష్యా! యోగులకు ధనం మీద ఆశ కూడ నిది. ఫలితం ఆశించని జ్ఞాన బోధన చేయాలి" అన్నాడు చిన్మయానందుడు.

భక్తి, జ్ఞానం, అన్నీ ధనంతో కూడి ఉన్నాయి. మీకు తెలియనిదా?" అన్నాడు యోగీంద్రుడు.

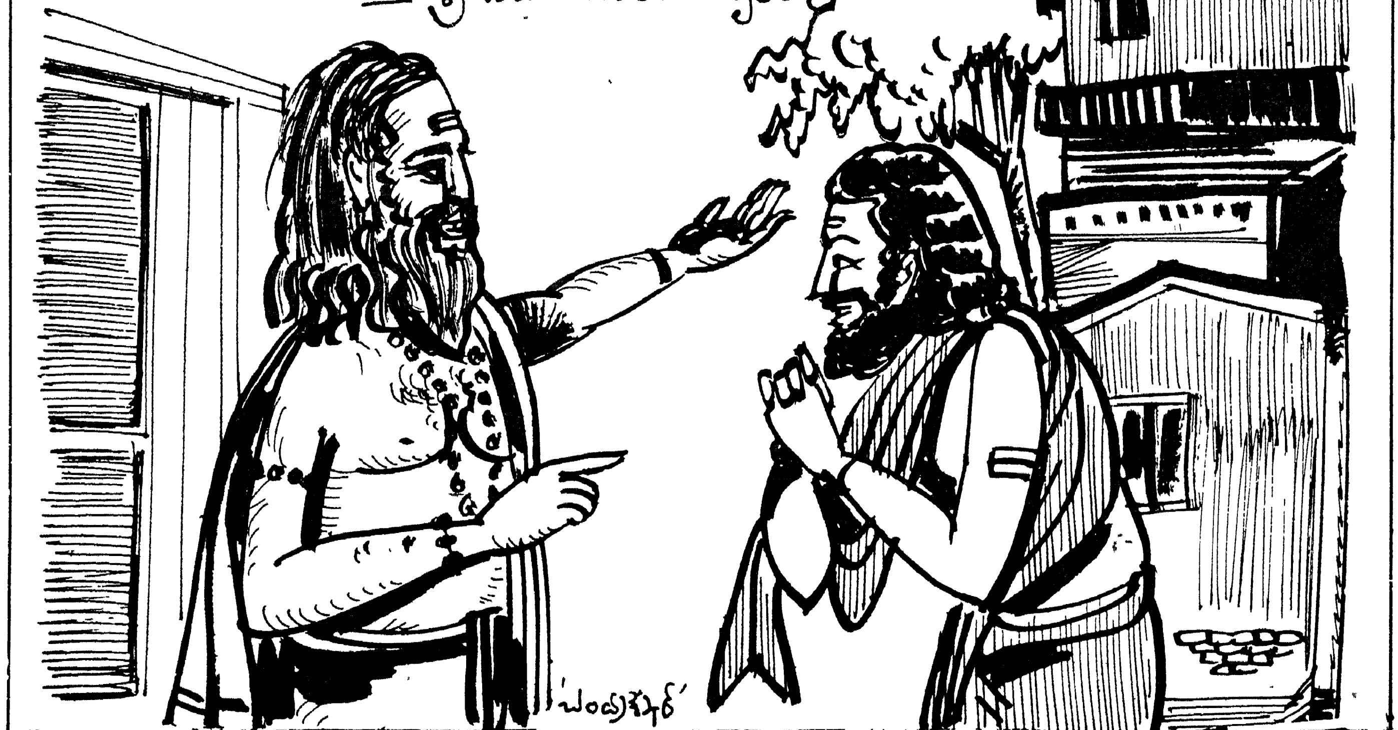
"ఆ విషయం, తొందరలో నీకు అర్థంకాగలదు" అంటూ చిన్మయానందుడు కదిలాడు.

కొద్దిరోజుల తరువాత, యోగీంద్రుని శిష్యులలో స్పర్థలు కలిగాయి. వారు అక్కడగల ధనం కోసం, సంపదలకోసం తగవులాడడం ప్రారంభించారు. భక్తికి బదులు ద్వేషాలు మనసులలో పెరిగాయి. సంపదల కోసం బందిపోట్లు అచట సంచరించసాగారు. ఈ విషయం కొత్వాలుకు తెలియజేసారు. భక్తులకు అక్కడ ప్రశాంతతకు బదులు భయం చోటుచేసుకుంది. చిన్మయానందస్వామి మరల ఆశ్రమానికి వచ్చారు. యోగీంద్రుడు గురువుగారి పాదాలపై పడి, "గురుదేవా! నన్ను రక్షించండి. ఈ ప్రాంతాన్ని కాపాడండి" అని ప్రాధేయపడ్డాడు. చిన్మయానందుడు నవ్వుతూ, "శిష్యా! ఈ ప్రాంతాన్ని మన చక్రవర్తికి దత్తత ఇచ్చిన నీ కోరిక తీరగలదు" అని బోధించాడు. గురువుమాట ప్రకారం అంతా చక్రవర్తికి అప్పగించాడు. మనసులో భారం తీరింది. గురువువెంట హిమాలయాలకు బయలుదేరాడు యోగీంద్రస్వామి.

గురువు మాట

— శ్రీ బెహర ఉమామహేశ్వరరావు

శ్రీ త్యాగరాజస్వామి కీర్తనలలోని మానసిక ప్రవృత్తులు

శ్రీమతి ఎస్. ఉమాదేవి

వ్యాసో నైగమచర్చయా
మృదుగిరా వల్మీకజన్మా మునిః
వైరాగ్యే శుక ఏవ భక్తి
విషయే ప్రహ్లాద ఏవ స్వయం
బ్రహ్మానారద ఏవ చా-
ప్రతిమయోః సాహిత్య సంగీతయోః
యో రామామృతపాననిర్జిత
శివస్తం త్యాగరాజం భజే.

ఆగమ విషయ చర్చయందు వ్యాసుని వంటివాడు, మృదువైన మాటలు చెప్పుట యందు వాల్మీకి మహర్షి వంటివాడు భక్తి విషయములో ప్రహ్లాదునితో సమానుడు, రామ నామామృత ఆస్వాదనము నందు శివునితో సమానుడు అయిన శ్రీ త్యాగరాజునకు నమస్కరించుచున్నాను.

సంగీత త్రిమూర్తులలో ఒకరైన శ్రీత్యాగరాజస్వామి యొక్క ముఖ్య శిష్యులు శ్రీ వాలాజీపేట వెంకటరమణ భాగవతార్ తన గురువుయొక్క గొప్పతనమును వర్ణించుచూ రాసిన శ్లోకమిది.

శ్రీ త్యాగరాజస్వామి రామునిపై అనేక వేల కీర్తనలను వ్రాసిరి. అందు కొన్ని భక్తిపరముగాను, కొన్ని మనః పరముగాను లోకపరముగాను కలవు.

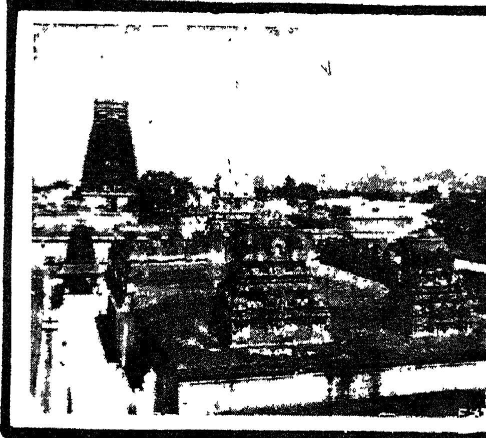
శ్రీ త్యాగరాజు రామ సందర్శనము కొరకై పరితపించుచూ మానసికముగ అనేక పరివర్తనలు చెంది చివరికి రామానుగ్రహపాత్రుడైనాడు. ఈ స్థితులను ఔత్సుక్యము, దైన్యము, రోషము, వితర్కము, నింద, స్వయోగ్య కదనము, భగవదను భవము, తాదాత్మ్య స్థితులుగా వర్ణించవచ్చును.

ఔత్సుక్యము

ఔత్సుక్యమనగా సన్నిహిత భావము. ఈ స్థితియందు త్యాగరాజు రామునితో దర్శనము కొరకై బ్రతిమాలుతూ రాముని దృష్టి తనపై పడవలెనని కోరును. ఈ భావమును ఆయన వాచస్పతి రాగమునందలి 'కంటజూడుమీ ఒక పారి క్రీగంట జూడుమీ' అను కీర్తన యందు వివరించిరి. 'ఎన్నడు జూతునో ఇనకుల తిలకా' అని రాముని చంద్రబింబము వంటి రాముని ముఖము చూడవలెనని ప్రాధేయపడిరి. ఈ కీర్తన కళావతి రాగములో రచించిరి. 'రామా! కోదండరామా!' అను భైరవి రాగ కృతిలో 'రామానీకొక మాట నాకొక మాట 'అని రామునితో సంభాషించవలెనని, 'సార్వభౌమ సాకేత రామ మనసార బల్కరాదా' అను కీర్తన యందు మనసార రామునితో మాట్లాడవలెనని ప్రార్థించిరి. 'సుధామాధుర్య భాషణ' అను సింధురామ క్రియరాగ కీర్తనలో రాముని మాటలు అమృతము వంటివని వర్ణించుచూ రామ కథామృతమును త్రాగి, దివ్యమైన రామ నామమును కీర్తించి తృప్తి నొంది యున్న త్యాగరాజు రామదివ్య సాక్షాత్కారమునకై పరిపరి విధముల ప్రార్థించిరి.

యాత్రికులకు సదవకాశం!!

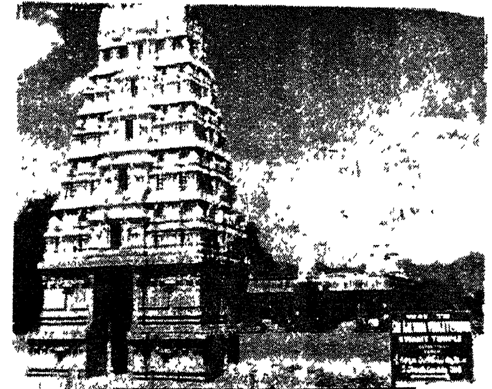
ఆలయ దర్శనం

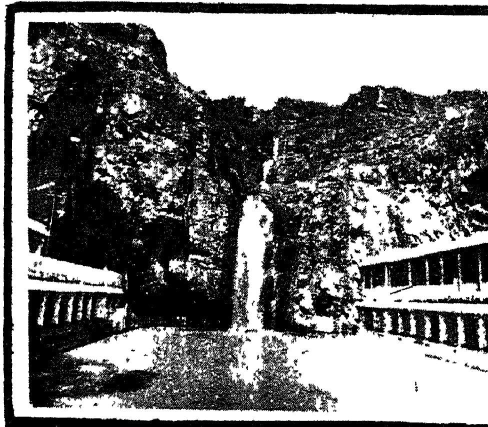
శ్రీ గోవిందరాజస్వామి ఆలయం!
స్వామి, శ్రీరామానుజులవారు
ప్రతిష్ఠించినది.

శ్రీ కోదండరామాలయం!
స్వామికి వరప్రసాది
అని పేరు.

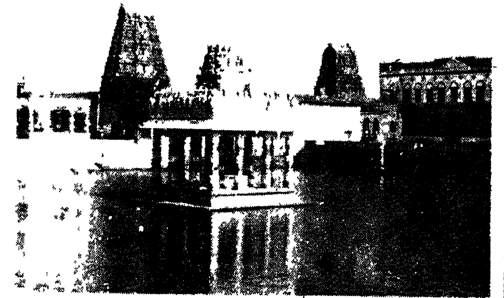
శ్రీ కల్యాణ వేంకటేశ్వరస్వామి!
-శ్రీనివాస మంగాపురం
పద్మావతితో వివాహానంతరం
కొన్ని నెలలు నివసించిన పుణ్యక్షేత్రం

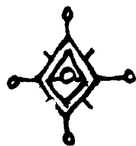
శ్రీ కపిలేశ్వరస్వామి!
తిరుపతిలోని ఏకైక శివాలయం
కపిల మహర్షి అర్చించినది.

శ్రీ అగస్త్యేశ్వరాలయం-తొండవాడ.
కల్యాణీ తటాన ఉన్న పురాతన దేవాలయం

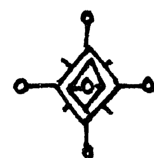

శ్రీ పద్మావతి అమ్మవారి ఆలయం! తిరుచానూరు
శ్రీనివాసుని రాణి పద్మావతి
అర్చామూర్తిగా వెలకొన్న దేవాలయం

బయలుదేరు స్థలం:-
తిరుపతి లోని దేవస్థానం
రెండవ ధర్మసత్రం
బయలుదేరు వేళలు:-
ఉదయం: 6 గం॥కు, 10 గం॥కు
సాయంత్రం: 3 గం॥కు

టిక్కెట్టు వెల:
పిల్లలకు : రూ. 10/-
పెద్దలకు : రూ. 20/-
ప్రతిచోటా ప్రత్యేక
దర్శన సౌకర్యం కలదు

CHANDRASEKHAR

నిర్వేదము

సన్నిహిత భావముతో రాముని పొగడి ఎంత బ్రతిమాలినను త్యాగరాజునకు రామద ర్శన భాగ్యము కలుగక పోవుటచే విచారము కలిగినది. ఇట్టి పరిస్థితిని నిర్వేదమనవచ్చును. 'చలమేలరా' అను కీర్తనలో నిన్ను ప్రేమించి భక్తితో ఆరాధించుచున్న నాపై నీకు దయ కల్గదేమని బాధను వ్యక్తపరచిరి. 'తొలినే జేసిన' అను కీర్తనలో పూర్వజన్మలో నేను చేసిన పాపమువలన ఇట్టి కర్మ ననుభవిం చుచున్నానని నిందించుకొనిరి. 'తొలిజన్మ మునచేయు' అను కీర్తనలో రామునిపై భక్తి కలిగి రాముని కీర్తించుట ఆరంభించిన సమ యమున వర్జకాలమేమో అని అందువలననే ఇన్ని ఆటంకములు కల్గుచున్నవని సందేహము కల్గి బాధపడిరి.

దైన్యము

తర్వాత త్యాగరాజ స్వామి దైన్యముగా తన బంధుమిత్రాదుల వలన కలిగిన ఇబ్బం దులను అనేక కీర్తనలలో వ్యక్తపరచిరి. నీ భక్తుడనై నేను నీకు పరితపించుచూ, నీవు ఎప్పుడు అనుగ్రహించెదవో అని ఎన్నాళ్లు ఎదురుచూచెదను. నీ భక్తుడిట్లు ఎదురు చూచుట నీకు చులకన కదా అని దీనముగా ప్రార్థించుచూ కాపి రాగములో 'ఎన్నాళ్లు నీ దోవ చూతు రామ ఏమని నే ప్రొద్దు త్రోతు' అని బాధను వ్యక్తము చేసిరి.

రోషము

త్యాగరాజస్వామి రాముని దర్శనమునకై సాత్వికముగా, జాలిగా, దీనముగా ప్రార్థించి రాముని దర్శనము దొరకక పోవుటచే రోష మును ప్రదర్శించిరి. కాంభోజి రాగములో మరిమరి నిన్నే మొరలిడ 'నీ మనసున దయ రాకున్నదే' అని అమీర్ కల్యాణిలో 'మాన ములేదా' అను కీర్తనలో కానము రానీవలె నిర్మోహిని, అని, అయోధ్యానగర పాలకులె వరూ ఇతరుల దుర్బోధలు వినిరే అని శుద్ధ సావేరి రాగములో 'నీకెవరి బోధన' అను కీర్తన ద్వారా తనకు కల్గిన రోషమును వ్యక్త పరచిరి.

వితర్కము

ఈ స్థితిలో త్యాగరాజునకు తన భక్తిపై తనకు అనుమానము కల్గును ఎన్ని విధముల ప్రార్థించినను శ్రీరామచంద్రుడు చలించక పోవుటచే త్యాగరాజు నేను నిజముగా భక్తు లను బ్రోచునట్టి రామునే పూజించుచుంటినా అని అనుమానముతో వకుళాభరణమునందు ఏ రాముని నమ్మితినో నేనే పూం పూజ చేసితినో అని వాపోయిరి.

నిందస్తుతి

రామునిపై త్యాగరాజునకు కోపము కల్గి ఏమి చేయలేక నిందాపూర్వకముగా స్తుతిం

చును. సావేరి రాగములో దరిదాపు లేక వేడితే అను కీర్తనలో కరిధనములు కల్గితే కరుణించి బ్రోతువేమో అని పల్కిరి. నిన్ను శరణన్న విభీషణునికి లంకారాజ్యము నొసగి తివి. సీత వద్దకు రాయబారిగా వెళ్లినందులకు ఆంజనేయునికి బ్రహ్మపదవి నొసగితివి. నిన్నే సేవించుచున్న నన్ను పట్టించుకొనకున్నావు అని చేసినదెల్ల మరచితివో అను తోడి రాగ కీర్తనలో రాముని దెప్పి పొడిచిరి. తన కంటి చూపుతోనే రావణ సంహారము చేయ గల్గినది సీత అట్టి మా జానకి చెట్టబట్టగ మహారాజువైతివి అని కాంభోజ రాగ కీర్తన ద్వారా హేళన చేసిరి. భక్తులగు వారు నిన్ను అడిగి సుఖములెవరు అనుభవించిరి అని మధ్యమావతిలోను, దేవకీ వసుదేవులు భగ వంతుడే పుత్రుని పొందవలెనని కోరగా అట్లే యని వరమిచ్చి జననమందు వారికి కారా గార ప్రాప్తి కలుగజేసితివి అని సాధించేనే అను ఆరభి రాగ పంచరత్న కీర్తన ద్వారా రముని నిందా రూపమున స్తుతించిరి.

స్వయోగ్య కథనము

భగవంతుని నిందారూపముగా స్తుతించి నప్పటికి ఫలితము లేక త్యాగరాజు కొన్ని కీర్తనల ద్వారా తన యోగ్యతను తెలుపుకొ నిరి. పేరాసతో నేను అడ్డ త్రోవ పట్టలేదు పాలముంచినా, నీట ముంచినా నీవే గతి యని నమ్మితిని అని శ్రీరంజని రాగములో భువినిదాసుడని పేరాసచే అనే కీర్తన ద్వారా వ్యక్తము చేసితిరి.

భగవదనుభవము

త్యాగరాజ స్వామికి రామసందర్శ నాభి లాష కొరకు కల్గిన ఔత్సుక్య నిర్వేద దైన్యాది మానసిక పరివర్తనల పిమ్మట రాముని దర్శిం చినట్లు సంభాషించినట్లు తన భగవదను భవమును కొన్ని కీర్తనల ద్వారా కన్నులకు కట్టినట్లు వివరించిరి. సీతా లక్ష్మణులతో కూడిన కోదండరాముని నా ప్రాణనాథాయని సంభోదించుచూ మోహన రాగములో నన్ను పాలింపనడచివచ్చితివో అని, శ్రీనాథబ్రహ్మా దులకు కూడా దొరకని నీసేవా భాగ్యము నాకు కల్గినది అని ఏనాటి నోము ఫలమో అని భైరవి రాగము కృతిద్వారా భగవదనుభ వము తెలిపిరి.

తాదాత్మ్యస్థితి

భగవంతుడు అన్నెము పున్నెము తెలి యని పసివారికి, అంత్యదశలో ఉన్న జ్ఞానులకు కన్పించును. ఈ ఇద్దరు బాహ్య ప్రపంచ మునకు దూరముగా ఉందురు. త్యాగరాజ స్వామి ఇట్టి అతీత స్థితికి చేరుకున్న పిమ్మట శ్రీరామునితో తాదాత్మ్యస్థితిని పొందినట్లుగా కొన్ని కీర్తనలలో సూచించిరి.

నిరంతరము రామనామము జపించు టచే నా మనస్సు నిర్మలమైనది. పరమాత్మ

శ్రీ పద్మావతీ అమ్మవారి ఆలయం
తిరుచానూరు
నిత్యపూజానివేదనలు

సుప్రభాతం: ఉ. 5-00 గం. నుండి 5-30 గం. వరకు
సహస్రనామార్చన: ఉ. 5-30 గం. నుండి 6-00 గం. వరకు
శుద్ధి, మొదటిగంట: ఉ. 6-00 గం. నుండి 6-30 గం. వరకు
సర్వదర్శనం: ఉ. 6-30 గం. నుండి 11-30 గం. వరకు
శుద్ధి, రెండవగంట: ఉ. 11-30 గం. నుండి 12-00 గం. వరకు
సర్వదర్శనం: మ. 12-00 గం. నుండి సా. 6-00 గం. వరకు
శుద్ధి, మూడవగంట: సా. 6-00 గం. నుండి 6-30 గం. వరకు
సర్వదర్శనం: సా. 6-30 గం. నుండి రాత్రి 8-45 గం. వరకు
శుద్ధి రాత్రి 8-45 గం. నుండి 9-00 గం. వరకు
ఏకాంతసేవ: రాత్రి 9-00 గం. నుండి 9-30 గం. వరకు

శుక్రవారాలలో

అభిషేకం: ఉ. 9-00 గం. నుండి 10-00 గం. వరకు
(రూ. 100-00 టిక్కెట్‌తో ఒక్కరికి మాత్రమే ప్రవేశం)
అభిషేక దర్శనం: ఉ. 9-00 గం. నుండి 10-00 గం. వరకు
(ఒక్కొక్కరికి రూ. 5-00 టిక్కెట్)

ఆర్జిత సేవలు

తిరుచ్చి ఉత్సవం	...	రూ. 63-00
గజవాహనం	...	రూ. 32-00
తిరుప్పావడ	...	రూ. 3000-00
డోలోత్సవం	...	రూ. 150-00

ఆర్జిత ప్రసాదాలు

దోసె	...	రూ. 100-00
దధ్యోదనం	...	రూ. 75-00
పులిహోర	...	రూ. 100-00
పొంగలి	...	రూ. 200-00
చక్కెర పొంగలి	...	రూ. 200-00
కేసరి బాత్	...	రూ. 300-00
శాకరిబాత్	...	రూ. 250-00
సీరా	...	రూ. 400-00

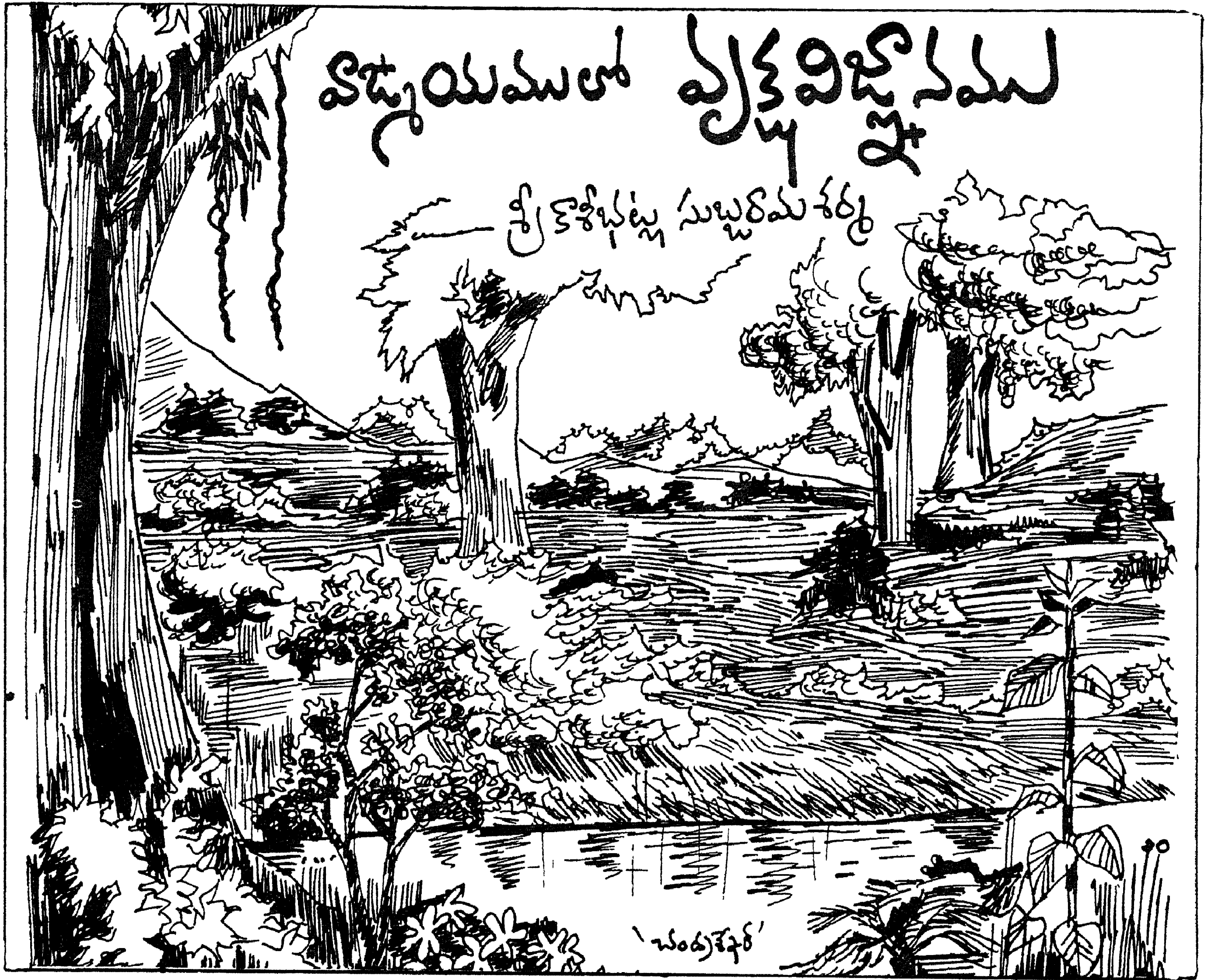
ఇవేకాక, భక్తాదులు రూ. 1-50 టిక్కెట్‌తో తమ గోత్ర, నామాదులతో అమ్మవారికి అష్టోత్తరశతనామ పూజ చేయించవచ్చును.

జీవాత్మ ఒక్కటియే అనెడి తత్త్వ నిశ్చయమే జ్ఞానము. అదియే అద్వైత స్థితి. అట్టి 'జ్ఞానమొసగరాదా' యని రాముని పూర్వికల్యాణి రాగములో స్తుతించిరి. భగవంతుని కీర్తించుట యందలి ఆనందపారవశ్యము వర్ణించుచూ 'ఇంతకన్నానందమేమో ఓరామరామ' అని బిలహరిలో పాడిరి. త్యాగరాజస్వామి వసంతరాగములో నాదలోలుడై బ్రహ్మానంద మందవే అని పాడిరి. ఈ కీర్తనలో సప్తస్వరములు వాటి భేదములతో కూడిన రాగములు వాటి వివరములను తెలిసికొని చిత్తశుద్ధిగా ఈశ్వరార్పణగా నాదోపాసనచేయు వారికి ఆ స్వరదేవతలు అమృతఫలముల నిత్తురని తెలిపిరి. నాదోపాసన మొనర్చి యేయే స్వరవిన్యాసములతో పరమాత్మను కీర్తించినచో ఈశ్వర సాక్షాత్కారము లభించునో అట్టి స్వరసంకేతములతో సామగానము చేసిరో అట్టి విధులకు మ్రొక్కెద అని మాయా మాళవ గౌళరాగములో పాడిరి. బ్రహ్మవిష్ణు శివాదులు సైతము నాదోపసన చేసిరనియూ, తాను గూడ బ్రహ్మతత్త్వమును రాగలయాది రూపముగా భావించి భజించితినని చెప్పుచూ 'ఆనందసాగరమీద నీదేహము భూభారమె రామ' అని గరుడ ధ్వని రాగములో కీర్తించి బ్రహ్మానందసాగరమున ఓలలాడిరి.

త్యాగరాజస్వామి స్వరలయాది రాగములను తెలిసిన జన్మాంతర యోగసిద్ధుడు. సంస్కార సంపన్నుడు. గిరిపై నెలకొన్ని రాముని గురి తప్పక గంటె నను చు రామానుగ్రహమును అనుభవించిన ధన్యమూర్తి. రామ తారక మంత్రవేత్త. రామనామామృతరసాస్వాది. రామభక్తి సామ్రాజ్యమున రహిమీర విహరించిన రసజ్ఞుడు. శ్రీరామ సాక్షాత్కారమును పొంది రామునితో అద్వైత సిద్ధిని పొందిని నాదయోగసిద్ధుడు.

రామభక్తి సామ్రాజ్యం
ఏ మానవుల కబ్బెనో మనసా
ఆ మానవుల సందర్శనం
అత్యంత బ్రహ్మానందమే మనసా.

వృక్షజాతి ప్రాణికోటికుపకరించునట్లు మరే జాతియు నుపకరించదనవచ్చును. గొడ్డలి వేబట్టి తన్ను నరుక వచ్చిన వానికిని నీడనిచ్చి సేదదీర్చి కాపాడునది చెట్టు. అవి యెవరికపకారము చేయవు. ఏకాంతముగా నుండును. శీత వాతా తప వర్షము నుండి రక్షించును. అడిగినవారికి పట్ట బంక చివురు తేనె పూలు తేనె పండ్లు అందించుచున్నవి. సువాసనను వెదజల్లుచున్నవి. వ్రేళ్ళవల్ల బూడిదవల్ల ఉపయోగములెన్నియో యున్నవి.

మూలత్వక్సార నిర్యాస
నాది స్వరసపల్లవాః
క్షీరాః క్షీరఫలం పుష్పం
భస్మ తైలాని కంటకాః.
పత్రాణి శుంగాః కందాశ్చ
ప్రరోహా శ్చోపకారకాః
పశ్యైతాన్ మహాభాగాన్
పరార్థై కాంత జీవితాన్.
వాతావర్షాతపహిమాన్
సహంతో వారయంతి నః.

--భాగవతము

కావున శ్రీకృష్ణుడు -- తాము ఎండ, గాలి, వాన మొదలగు వాని వల్ల గలుగు కష్టముల నోర్చుకొనుచు పరుల కుపకారము చేయుటకే పుట్టినట్టి వృక్షముల జూడుడ నెను. ఈ భావమునే బమ్మెర పోతన రమణీయముగా దెలియజెప్పెను.

అపకారంబులు సేయవెవ్వరికి
నేకాంతంబు నందుండు నా
తప శీతానిల వర్షవారకములై
త్వ గ్గంధ నిర్యాన భ
స్మపలాశాగ్ర మరందమూల
కుసుమ చ్ఛాయా ఫల శ్రేణి చే
నుపకారంబులు సేయు నర్థులకు
నీ యుర్వీజముల్ గంటిరే.

దయామయుని దగ్గరకు వచ్చు యాచకులు మనోరథముల దీర్చుకొనునట్లు ఈ చెట్లనాశ్రయించినవారు వాన ఎండ మొదలైన బాధలనుండి రక్షింపబడుచు సుఖపడుచున్నారు. వీనిజన్మ పరులకుపకరించుటకే--

పత్ర పుష్ప ఫల చ్ఛాయా
మూల వల్కల దారు భిః
గంధ నిర్యాస భస్మాస్థి
ప్రరోహా శ్చోపకారకాః.

పరోపకారమునకు పాటుపడక స్వార్థమునకు స్వలాభమునకు ప్రవర్తించుచు మానవుడు వృక్షములకంటెను అధముడు జడుడనుటలో సందేహమే మున్నది? ఇటువంటి వృక్షము భూతలముపై నెప్పటినుంచి యున్నవో కాలావధిని నిర్ణయించుటఎవరికి సాధ్యపడదు. వేద మంత్రములలో వృక్ష విషయములుండుటవల్ల సృష్ట్యాదినుండి యున్నట్లే చెప్పవచ్చును.

యథా వృక్షస్య సంపుష్పితస్య
దూరాద్గంధో వా త్యేవం
పుణ్యస్య కర్మణో
దూరాద్గంధో వాతి.

అను మంత్రము పుణ్యకర్మకు పుష్పిత వృక్షము నుపమానముగా జెప్పినది. ఇంకను స్వస్తి తేఽస్తు వనస్పతే - ఓ వృక్షమా! నీకును నాకును శుభము గలుగవలె. ప్రార్థించుట కనుపించును. నమో వృక్షేభ్యః - వృక్షాణాం పతయే నమః - వృక్షముకు వృక్షపతికి నమస్కారము. (యజుర్వేదము) ఇంక అశ్వత్థాదివృక్షముల నామము వేదముల గనుపించుచున్నవి. అశ్వత్థేవో నిషదనం పర్ణేవో వసతిః కృతా. అయితే యేదో పురాణములో మాత్రము ఒకప్పుడు గరుత్మంతుడు అమృత కలశమును దెచ్చుచుండగా దాని నుండి కొన్ని బిందువులు క్రిందబడగా వృక్షముత్పత్తియైనట్లు వ్రాయబడినది.

ఇది విశ్వసనీయము కానేరదు. ఈ సంఘటనకు మునుపే వృక్షములున్నవనుట యధార్థము. ఇంక పాశ్చాత్యులు సృష్ట్యాదిలో ఆకాశమధ్యమున నొకతల్లి చెట్టు పుట్టి దాని సంతానము చాతక పక్షిద్వారా వర్షముతో భూతలము పైకి దేబడినట్లు నమ్ముచున్నారు. దాని విత్తనమే భూమిలో బడి చెట్టుగ మొలచి ఆకులు పూలు పండ్లు ప్రాణికోటికిచ్చుచున్నట్లు పశువులకు మేత మానవులకు ధాన్య కందమూల ఫలాదుల సమర్పించుచున్నవని కూడ దృఢముగా విశ్వసించుచున్నారు. ఈ తత్త్వమును గ్రహించిన తరువాత వృక్షబీజములలోనేదో యొక విధమైన భగవచ్ఛక్తియుండుటవల్లనే అవి ఈ జీవరాసుల ప్రాణముల గాపాడుచున్నవని గ్రహించిరి.

వృక్షములలోను - మానవుల్లో, పశువుల్లో, పక్షుల్లో నున్నట్లు ప్రాణముందని రక్తనాళము నరములు వున్నవని కరెంటు షాకుచే చెట్లు ముడుచుకొనునని పశువుల దేహముననుండు భాగములన్నియు వృక్షములలో నున్నవని ఈ విషయము నెవరు నెరుగరని 20 యేండ్లు పైగా పరిశోధించి తత్ఫలితమును ప్రొఫెసర్ జగదీశచంద్రబోసు

వెల్లడించి లోకము నాశ్చర్య పరవశముగావించి యఖండ యశస్సు నార్జించెను.

"వృక్షములలో ప్రాణమున్నది. పంచ జ్ఞానేంద్రియములున్నవి. సుఖ దుఃఖాను భూతియుగలదు" అను విషయమును స్థిర పరచుటకు మన మహర్షులు వ్రాసిన గ్రంథ మునుండి ప్రమాణముల జూపవచ్చును.

వృక్షగుల్మం బహువిధం
తథైవ తృణజాతయః
తమసా ధర్మ రూపేణ
శబ్దితాః కర్మ హేతునా
అంతస్సంజ్ఞా భవంత్యేతే
సుఖ దుఃఖ సమన్వితాః.

నానా విధములగు వృక్ష గుల్మా తరుజాతులు సుఖ దుఃఖములలో గూడియుండినవని అంతస్సంజ్ఞ గలిగినవని కర్మ హేతువైన అధర్మ పాపములో శబ్దించు చుండునని చక్రపాణి దత్త రచించిన ఆయుర్వేద దీపిక యను చరక సంహితా వ్యాఖ్యానమున దీర్ఘంజీవిత మను సూత్ర స్థానము ప్రథమోధ్యాయమున చెప్పబడినది.

మహాభారత మోక్ష ధర్మపర్వమున సుఖ దుఃఖముల ననుభవించుటవల్లను నరకిన చిగి ర్చుటవల్లను, వృక్షములలో ప్రాణమున్నదని, వానిలో చైతన్యములేదని చెప్ప వీలుపడదని చెప్పబడినది.

సుఖ దుఃఖయోశ్చగ్రహణాత్
ఛిన్నస్యచ విరోహణాత్
జీవం పశ్యామి వృక్షాణాం
అచైతన్యం న విద్యతే.

వృక్షములకు కరచరణములేగాక నేత్రేం ద్రియమున్నట్లు మహాభారతముననే కనిపించుచున్నది.

వల్లీ వేష్టయతే వృక్షం
సర్వత శ్చైవ గచ్ఛతి
న హ్యదృష్టేశ్చ మార్గోఽస్తి
తస్మాత్పశ్యంతి పాదపాః

ఒక గొట్టముగుండా వీరు పీల్చిన పైకి వచ్చునట్లు వృక్షమును వ్రేళ్ళతో నీటిని పీల్చు కొనును.

వక్త్రేణోత్పలనాళేన
యథోర్ధ్వం జల మాదదేత్
తథా పవనసంయుక్తః
పాదైః పిబంతి పాదపః.

వృక్షాదులలో ఆకలి దప్పి నిద్ర మున్న గునవి ఉన్నట్లు తెలియుచున్నది.

ఇంద్రజిత్తు ప్రయోగించిన సమ్మోహనా స్త్రములో వానర సైన్యమంతయు లక్ష్మణు నితో సహా మూర్ఛిల్లినప్పుడు సుషేణుడు హనుమంతుని చూచి సౌమ్య శీఘ్రమిత గత్వా శైల మోషధిపర్వతమ్, ఓషధి మానయ. విశల్య కరణీం... సౌవర్ణకరణీం చాపితథా సంజీవనీమపి. సంధానకరణీ చాప గత్వా శీఘ్ర మిహానయ- సంజీవనార్థం వీరస్య లక్ష్మ ణస్య మహాత్మనః- (వా.రా.యు. 102) ఆంజనేయా! నీవు ఓషధి పర్వతమునకు పోయి విశల్యకరణి సంధానకరణి సౌవర్ణక రణి సంజీవకరణి అను ఓషధులదెమ్మనెను. హనుమంతుడా పర్వతమునకు పోయినపుడు ప్రదీప్తసర్వౌషధి సంప్రదీప్తం దదర్శ సర్వేషధి పర్వతేంద్రం. ఓషదులన్నియు దేదీప్యమాన ముగా వెలుగుచుండెను. దీనినిబట్టి ఆ మూలికలకు స్వయం ప్రకాశమున్నదని తెలి యుచున్నది. అంతేగాక ఇంకొక విచిత్రము జరిగినది. మహౌషధ్యస్తత స్సర్వాస్తస్మిన్ పర్వతసత్తమే. విజ్ఞాయార్థిన మాయాంతం తతో జగ్మురదర్శనమ్. అంతకుముందు ప్రకాశించుచుండిన ఓషధులు హనుమం తుని చూడగనే భయపడి తమ ప్రకాశమును ఉపహరించుకున్నవి.

అంతర్హితాశ్శౌషధీస్తు
తతో విజ్ఞాయ మారుతిః
ఉద్బబర్హ గిరిం క్రోధాత్
శతయోజనమండలమ్.

అప్పుడాంజనేయుడు మండిపడి పర్వత మునే పెకలించుకొని పోయెను. దీన్ని బట్టి మూలికలు స్వయముగా ప్రకాశించునని ప్రకాశమునుప సంహరించుకొనునని వానికి చక్షురింద్రియముందని చెప్పవచ్చును.

వృక్షములకు సంవేదన జ్ఞానమున్నట్లు మహా భారతానుశాసనపర్వమును బట్టి తెలి యుచున్నది. కాశీరాజ దేశంలోని బోయ వాడొకడు వేటలాడబోయి విషబాణమునొక దానిని గురిబెట్టి విడువగా అది గురి తప్పి ఒక వృక్షమును దాకెను. వెంటనే పూలతో, కాయలతో నిండిన ఆ చెట్టు నిలువున ఎండి పోయినది. పూవుల గాయల బెరిగిన యా వృక్షము శుష్కమయ్యె నా విషయమున ధాత్రీవర!-

సృష్టిలోని ప్రాణికోటి అంతయు తమ జాతిని సంతానవృద్ధిచేత పెంపొందించుకొను నను విషయము ఇప్పటి పాశ్చాత్య వైజ్ఞానికులే గనుగొనినట్లు చాటుచున్నారు. వృక్ష సంతాన విషయము హారీత సంహితలో హారీతా త్రేయ సంవాదమున స్పష్టమగుచున్నది.

హారీత ఉవాచ:

సంయోగేన వినా ప్రాజ్ఞ
కథం గర్భో ప్రజాయతే,
సంయోగేన వినా పుష్పం
ఫలం తావత్ కథం భవేత్
వృక్షపన్న కథం స్త్రీణాం
ఫలోత్పత్తిః ప్రదృశ్యతే
ఏతత్పృష్టో మహాచార్యః
ప్రోవాచ ఋషిపుంగవః.

ఇంతటి మహాసమస్యకు ఆత్రేయ మహర్షి ఇట్లు ప్రత్యుత్తరమిచ్చెను.

వీరుధానాం వల్లీనాం
స్థావరాణాం చ పుత్రక
తత్ర ధాతుమయం బీజం
సహ యోగేన వర్తతే
న బిన్నదృష్టి స్తస్త్యైహా
దృశ్యతే శ్రుణు పుత్రక
స్థావరాణాం హి సర్వేషాం
శివశక్తిమయం విదుః
నిశ్చితోఽపి శివోజ్ఞేయో
వ్యాప్తశక్తి ర్మహామితే
తత్ర స్త్రీ పురుష గుణా
వర్తంతే సమయోగతః
అతోపి పుష్పం ఫలం తద్వత్
బీజం శుక్రమయం విదుః
స్త్రీణాం రజోమయో చేతో
బీజాద్యామింద్రియం నరే

తస్మాత్తం యోగతో పుత్రో
జాయతే గర్భసంభవః

మేఘము గర్జించినపుడు ఫలవృక్షములు సంచలించిపోవుచున్నవి. కాన శ్రవణేంద్రియ మున్నదని సూర్యపాయో నఖలు కమలం పుష్యతి స్వామభిఖ్యాం (మేఘదూతం). సూర్యుడస్తమించగనే తామరపూలు ముడుచు కొని పోవుచున్నవిగాన చక్షురింద్రియమున్న దని - జాతాం మన్యే శిశిరమధితాం పద్మినీం వన్యరూపాం. శిశిరర్తువులో మంచుతో పూలు ముడుచుకొనిపోవుచున్నవిగాన స్పర్శేయము న్నదని గ్రహింపవచ్చును. ఇటువంటి విషయ ములు కాళిదాస మేఘదూతంలో గాంచ వచ్చును. మాదీ ఫల వృక్షము నక్క వసా వాసనతో ఫలవంతమగుచున్నదని చరక సంహితలో నున్నందున వృక్షముకు ఘ్రాణేంద్రి యముందని తెలియుచున్నది. చీనా-కమల- మణీల అను నారింజ జాతులు చేప వసతో తడిపిన మంచి పండ్లను గాయునని చరక సంహితలో గనుపించుచున్నది. కామినీ పాద తాడనముతో అశోకవృక్షము పుష్పించునని స్మరతేవ సశబ్దనూపురం చరణానుగ్రహమన్య దుర్లభం. అమునా కుసుమాశ్రువర్షిణాత్వమ శోకేన సుగాత్రి శోచ్యసే అని రఘువంశములో నున్నది. వివాహ క్రియలతో వృక్షాదులకు మిథునత్వమును కల్పించుట- మిథునం పరి కల్పితం త్వయా సహకారః ఫలినీవ నన్విమౌ, అవిధాయ వివాహసత్క్రియా మనయోర్గ మ్యత ఇత్యసాంప్రతమ్ అని రఘువంశమున జూడవచ్చును. పర్వతరాజ పుత్రి పార్వతీ దేవి పుట్టినప్పుడు మానవ పశుపక్షి వృక్ష పర్వతాదులన్నియు సుఖానందమునను భవిం చినట్లు కుమారసంభవమున చెప్పబడినది.

ప్రసన్న దిక్పాంశు వివక్తవాతం
శంఖస్వనాంతర పుష్పవృష్టిః,
శరీరిణాం స్థావరజంగమానాం
సుఖాయ తజ్జన్మదినం బభూవ

వృక్షములకు మదనవికారము మోహావే శము జృంభణము ఆయాసము ఉత్కంఠత మొదలగు ధర్మములున్నట్లు శ్రీహర్షుడి రత్నా వళీ నాటకమున చెప్పబడినది.

ఉద్దామోత్కలికాం విపాండురరుచిం
ప్రారబ్ధజృంభాం క్షణాదాయాసం
శ్వసనోద్గమై రవిరతైరాతన్వతీ మాత్మనః
పశ్యన్ కోప విపాటలద్యుతిముఖం
దేవ్యాః కరిష్యామ్యహమ్.

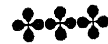
శ్రీకృష్ణభగవానుడు వృక్షముల ప్రేమిం మనట్లు మరియే అవతార పురుషుడు ప్రేమిం పనేలేదు. ఆయన బృందావనాంత స్సంచారి. తులసీదామ భూషణుడు.

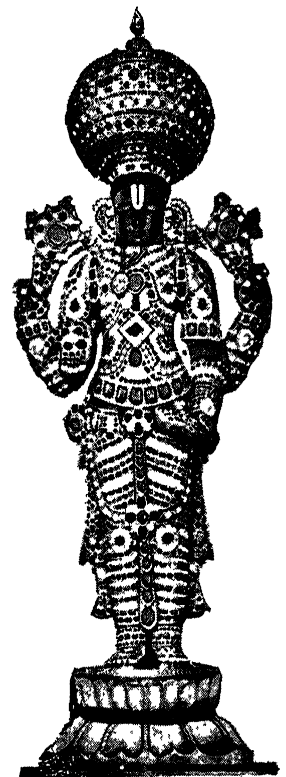
మహాకవులలో కాళిదాసువలె వృక్షముల ప్రేమించి వాని రహస్యముల వెల్లడించిన కవీశ్వరులెందరో కనుపించరు. వనౌషధుల స్వయం ప్రాకాశమానతను కనులార జూచి జ్వలితమహౌషధిదీపికానాం అని ఆసన్నోష ధయో నేతుర్నక్త మస్నేహదీపికాః అనెను. మనకు లభించిన లాభములెన్నిటినో పొంద వచ్చును. ఒక కవి వరగొమ్మ చెక్కను పొడిచిన నిరంతరము నీళ్ళు కారుచుం దునని వెల్లడించెను. ఈ రహస్యమును గనుగొనిన నీటి కరువును దీర్చవచ్చును. నిజామాబాద్ జిల్లా అంచం గ్రామము దగ్గ రుండు గుట్టమీదనుండు విఠ్ఠలేశ్వరాలయము పైన స్వయంప్రకాశమానమైన చెట్టును జూచి నట్లు గుణవంతరాయలను వారు చెప్పిరి. ఇట్లే మహాకవుల గ్రంథముల బరిశీలించిన ఆకలిదప్పులు లేకుండ చేయు వనౌషధుల దెలిసికొనవచ్చును. ప్రాచీనులగు ఆచార్యులు వేదవేదాంగ శాస్త్రార్థములన్నిటిని మూకావబో ధకమును ఒక విచిత్ర పద్ధతిలో బోధించు వారు. వృక్షముల ప్రతిభాగము ప్రతి అంగము నుండియు ఆధ్యాత్మిక రహస్యము లెన్నిటినో వెల్లడించిరి. పత్ర పుష్ప ఫల సామ్యములలోనే రామకృష్ణ పరమహంస ప్రాపంచిక నీతులు స్పష్టము చేయువారు. వేదవేదాంగ వాక్యా ర్థమును మన మహర్షులు ఏ చెట్టు ఆకు తోనో, పూవుతోనో, పండుతోనో, విత్తనము తోనో బోధించువారు. తన బలముకన్నను ఎక్కుడు బలమును ఎదుర్కొనునప్పుడు ఇక్షు వృక్షమును జూపువారు. సజ్జన దుర్జన లక్షణ ములు బోధించుటకు ఒక చేత సువాసనగల పూవులను మరియొక చేత వాయింట తుమ్మ మొదలగు పూలనుంచుకొని బోధించువారు.

అనగా సద్గుణసంపత్తిగలవాడు సువాసనగల గులాబి, సంపెంగ, మల్లెపూలు మొదలగు పూలవలె ఎక్కడికి బోయినను వారి సహజ గుణములతో ఆ ప్రదేశములన్నిటిని సుగంధ సంభరితము చేయుదురని దుర్మార్గులు కంపు గొట్టు పూలవలె ఎక్కడికి బోయినను అసహ్య మును గలిగింతురని స్పష్టపరచువారు. చిత్రం వటతరోర్మూలే వృద్ధా శ్శిష్యా గురుర్యువా, గురోఽస్తు మౌనం వ్యాఖ్యానం శిష్యాస్తు ఛిన్న సంశయాః. వటమూలంలో గూర్చొన్న వారికి సంశయములన్నియు దీరిపోయినవట. ఆ వృక్షమున కెంతటి మహిమయున్నదో!

వృక్షాయుర్వేదమును గూర్చి బృహత్సం హిత 5,6 అధ్యాయములలోను, అగ్నిపు రాణములోను వ్రాయబడినది. అంతే గాక కౌటిల్యుని అర్థశాస్త్రమునను గనుపించు చున్నది. అగ్నివేశ్య మహాముని వృక్షాయుర్వేద మను గ్రంథమునే రచించెను. ఆయా గ్రంథ ములలో వృక్షవిజ్ఞానమనంతముగా నున్నది.

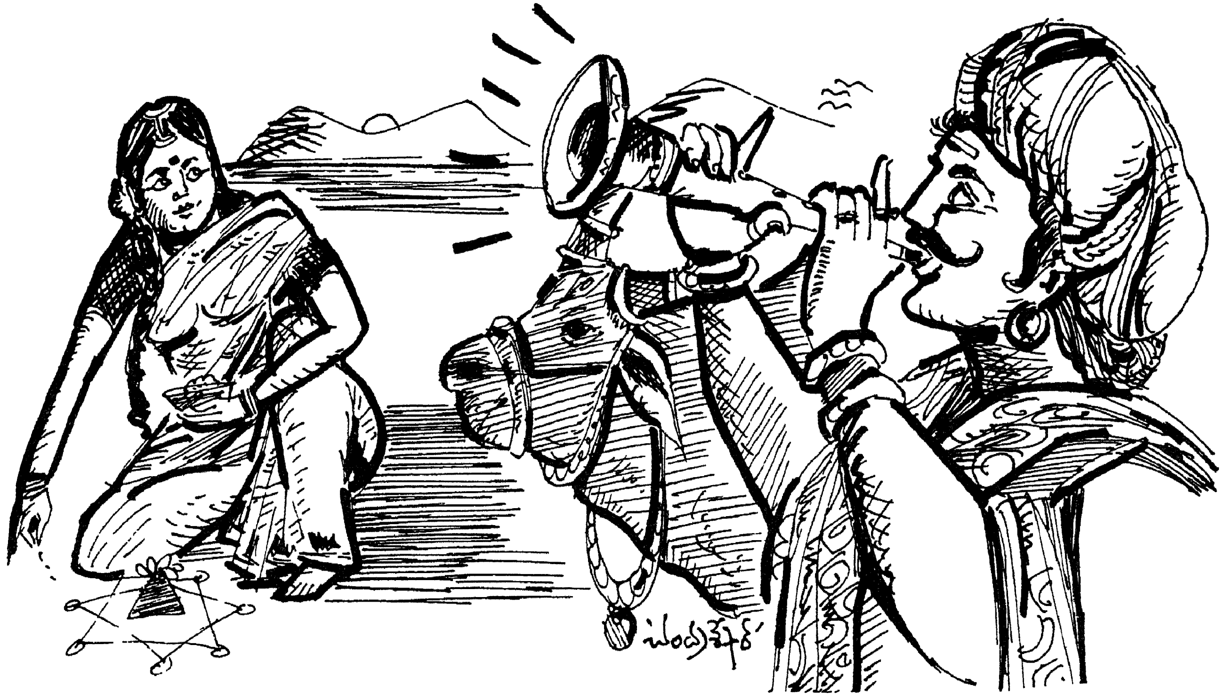
ఈ విధముగా వృక్షముల ధర్మగుణ లక్ష ణములను వైజ్ఞానిక శిఖామణులైన మహర్షులు భారత రామాయణ ఇతిహాస పురాణాదులలో విరివిగా బేర్కొనిరి.

మకర సంక్రాంతి

— శ్రీ డి. శ్రీనివాస దీక్షితులు

మంచు ముత్యాల వానలో తడిసిన సూర్య కిరణాలు ప్రకృతికి చక్కిలిగింతలు పెట్టే పుష్య-మార్గశిర మాసాల్లో భాగ్యాల కడలిలా ఇంటింటికీ తరలివస్తుంది "మకర సంక్రాంతి". ఇటు ఆంధ్రులకు అటు తమిళులకూ ప్రధానమైన పండుగిది. సంబరాల పండుగ ఇది. ధనుర్మాసంతో (పండుగ నెలతో) ప్రారంభమైన సంక్రాంతి సంబరాలు మకర సంక్రాంతితో భరత వాక్యం పలుకుతాయి.

సంకురాత్రి వేడుకలు

ఆవుపేడతో కలాపి చల్లిన ముంగిళ్ళు..... ఆ ముంగిళ్ళలో ముద్దుగుమ్మలు ముచ్చటగా తీర్చిదిద్దిన రంగురంగుల రంగవల్లులు.... ఆ రంగవల్లుల్లో బంతిపూలు పెట్టుకున్న గొబ్బి తల్లులు.... వాటి చుట్టూ వలయంగా తిరుగుతూ "గొబ్బియళ్ళో గొబ్బి" అంటూ గొబ్బి తట్టే కన్నె పిల్లలు.... పొద్దు పొడవక ముందే నిద్దుర మత్తు వదిలించే బుడబుక్కలవాని మోతలు.... "హరిలో రంగహరి!" అంటూ అధ్యాత్మ కీర్తనలతో హరినామ మాధుర్యం పంచిపెడుతూ ఇల్లిల్లూ తిరిగే హరిదాసులు.... వాకిళ్ళలో దణ్ణం పెడుతూ ఆడే రంగు రంగుల బట్టల్లో ముస్తాబైన గంగిరెద్దుల మేళాలు.... ఇలా జానపదుల కళలన్నీ కనువిందుచేసే పండుగ సంకురాత్రి.

> 94 జనవరి 14 సంక్రాంతి పండుగ సందర్భంగా ఈ వ్యాసం ప్రచురిస్తున్నాం.
>
> సం॥

నిజంగా! ఇన్ని రోజుల ఇన్ని వేడుకల పండుగ మరొకటి లేదు. అందుకే దేవులపల్లి కృష్ణశాస్త్రి--

"పెద్ద పండుగంటే సంకురాత్రి పండుగే!" అన్నాడు కవిసార్వభౌముడు శ్రీనాథుడు కూడ "పెనుబండువు"గా ఈ పండుగను పేర్కొన్నాడు..... సంక్రాంతి సొగసును తన "శివరాత్రి మాహాత్మ్యంలో" సుందరంగా వర్ణించాడు.

పొలాల్లో పంటలు దండిగా పండి నిండుగా ఇళ్ళకు చేరగా ఇంటింటా ధాన్య లక్ష్మి కొలువుండే పుండుగ సంకురాత్రి! అందుకే దీనికింత వైభవం!

భోగి పండుగ

మకర సంక్రాంతి మూడురోజుల ముచ్చటైన పండుగ. మొదటిరోజు భోగిపండుగ. ధనుర్మాసంలో చివరిరోజు భోగి. గోదాదేవి శ్రీరంగనాథుని వరించిన దివ్యమైన రోజు భోగి. చిరంజీవులను భోగిపళ్ళతో దీవించే పండుగ రోజు భోగి. భోగి నుండి మూడురోజులు లేక పదిరోజులు బొమ్మల కొలువులు పెట్టటం ఆంధ్రదేశంలో ఆచారం.

భోగినాడు కన్నెపిల్లలు "గొబ్బి గౌరీ వ్రతం" చేస్తారు.

మకర సంక్రాంతి

రెండవనాడు మకర సంక్రాంతి. సంప్ర

నిత్యాభిషేకం

తిరుపతి కపిలతీర్థంలోని శ్రీ కపిలేశ్వరస్వామివారికి నిత్యాభిషేకం సేవను నూతనంగా ప్రారంభించారు.

ఈ సేవలో పాల్గొనదలచిన భక్తులు సంవత్సరానికి రు.42-00లు చెల్లించాలి.

శాశ్వతంగా చేయించదలచుకున్న వారు రు. 500 + 42 లు చెల్లించాలి.

సంవత్సరానికి రెండు పర్యాయములు, ఇద్దరు వ్యక్తులను ఈ సేవను దర్శించటానికి అనుమతిస్తారు.

దాయ సంతోషాల పరవళ్ళతో పరవశింపజేసే పండుగ మకర సంక్రాంతి. సూర్యుడు మేషం మున్నగు పన్నెండు రాశుల్లో, ఒక్కొక్క రాశిలో ఒక్కో నెలలో ప్రవేశించడాన్ని "సంక్రమణం" లేక "సంక్రాంతి" అంటారు. ఇలాంటి సంక్రాంతులు సంవత్సరానికి పన్నెండు. సూర్యుడు మకరరాశిలో (పదవ రాశిలో) ప్రవేశించిననాడు "మకర సంక్రాంతి".

"తత్ర మేషాదిషు ద్వాదశరాశిషు క్రమేణ
సంచరతః సూర్యస్య పూర్వస్మాద్రాశే రుత్తర
రాశౌ సంక్రమణ ప్రవేశః సంక్రాంతిః."

--జయసింహ కల్పద్రుమః

ఈ మకర సంక్రమణానికి వెనుక 20 ఘడియలు ముందు 20 ఘడియల కాలం "అయన" పుణ్యకాలం అని నారాయణభట్టు రచించిన "ధర్మప్రవృత్తి" నిర్ణయం. ఈ పుణ్యకాలంలో చేసే స్నాన దానాలు కోటిరెట్ల పుణ్యం అందిస్తాయని దేవీపురాణ ప్రవచనం. మకర సంక్రాంతి నాడు చేసిన దానం నూరు కోట్ల రెట్లు పుణ్యప్రదమని ఆదిత్య పురాణ ప్రబోధం. అందుకే ఉత్తరాదివారు ఈ రోజు కంబళ్ళు దానం చేస్తారు.

"సంక్రాంతౌ యాని దత్తాని
హవ్య కవ్యాని దాతృభిః,
తాని నిత్యం దదాత్యర్కః
పునర్జన్మని జన్మని."

"సంక్రాంతి నాడు దాన శ్రాద్ధాదులు చేస్తే సూర్య భగవానుడు అనంతమైన పుణ్యాన్ని జన్మ జన్మలకూ అందిస్తాడని" స్కందపురాణం సంక్రాంతి వైశిష్ట్యాన్ని నొక్కి వక్కాణించింది. మకర సంక్రాంతి నాడు పితృతర్పణాదులను నిర్వహిస్తే పుణ్యలోకాలు లభిస్తాయని ధర్మవేత్తలందరూ ఏకగ్రీవంగా నిర్ణయించారు.

మకర సంక్రాంతి నుండి సూర్యుడు ఉత్తరాభిముఖంగా ప్రయాణం కొనసాగిస్తాడు. అంటే..... ఆరు మాసాల దక్షిణాయనం ముగిసి ఆరుమాసాల ఉత్తరాయణం ఆరంభమన్నమాట! ఈ కాలం పుణ్యాల నందనం. అందుకే ఈ అయనంలో మరణించిన వారికోసం స్వర్గద్వారాలు తెరచి వుంటాయని పురాణాల ప్రబోధం. ఈ ప్రబోధాన్ని అనుసరించే మకర సంక్రాంతి నాడు ముంగిళ్ళలో "స్వర్గద్వారాల ముగ్గు" వేస్తారు.

"అగ్నిర్జ్యోతి రహశ్శుక్లః
షణ్మాసా ఉత్తరాయణమ్
తత్ర ప్రయాతా గచ్ఛంతి
బ్రహ్మ బ్రహ్మవిదో జనాః."

-- భగవద్గీత : 8-24

ఉత్తరాయణానికే "అర్చిరాది మార్గం" అనీ, "దేవయానం" అనీ పేర్లు. ఇది ముక్తి పథం, వెలుగుల బాట. దక్షిణాయనానికే "ధూమాది మార్గం" అనీ, "పితృయానం" అనీ నామాంతరాలు. ఇది పునర్జన్మానికి సోపానం. .. చీకటిదారి!

సద్బ్రాహ్మణులకు కూష్మాండదానం ఈ పండుగలో విశేషం. సాయంత్రం క్రొత్త బట్టలు కట్టుకోవడం, పెద్దలకు అభివందనం చేయటం అనుస్యూతంగా వస్తున్న ఆచారం. అందుకే మకర సంక్రాంతికి "మ్రొక్కుల పండుగ" అని మరో పేరు. రాయలసీమ వాసులు దీనిని "పసుల పొంగలి"గా జరుపుకుంటారు. క్రొత్త కుండలు కొంటారు.. .. పొంగలి చేసుకుంటారు.

రైతుల పండుగ

మూడవనాడు "కనుము పండుగ". ఇది పూర్తిగా రైతులపండుగ. వారికి జీవమూ జవమూ అయిన పశువుల్ని శుభ్రంగా కడిగి కొమ్ములకు రంగులు పూసి సింగారిస్తారు. పసులకొట్టంలో పాలపొంగలి వండి దేవతలకు నివేదించి పసుపు కుంకుమలతో కలిపి పొలాల్లో వెదజల్లుతారు. ఇదే "పొలి చల్లడమంటే"!

ఊరి పొలిమేరల్లో జరిగే ఎడ్ల పందాలు, కోడిపందాలు, పొట్టేళ్ళ పోటీలు మొక్కవోని పౌరుషానికి ప్రతిబింబాలు. తమిళనాడులో పోట్లగిత్తల కొమ్ములకు డబ్బులు కట్టి పరుగెత్తిస్తారు. ఆ గిత్తల పొగరు అణిగించి వాటి కొమ్ములకు కట్టిన డబ్బులు విప్పుకొని వచ్చే పోటీలు ఉత్సాహభరితంగా సాగుతాయి. సాయంత్రం పశువుల్ని అలంకరించి డప్పుల్తో ఊరేగిస్తారు.

ముత్యాల ముగ్గులు

ఈ పండుగ నెలరోజులూ నెలతలందరూ ముంగిళ్ళలో తీర్చిదిద్దే ముత్యాలముగ్గులు కమనీయ కళాసృష్టికీ ఆరోగ్య దృష్టికీ అందమైన ఆనవాళ్ళు.

(గత సంచిక తరువాయి)

"వానరేశ్వర! ఎటుగ వపజయ మెపుడు
చెవుం నిడవైతి వేను వచించు నుదులు
చొప్పడ విక మే మందిన శుభ సుఖాలు"
తీసికొనగ ప్రాణము లామె దీక్షబూనె.

ఖిన్ను డయ్యె వారలను సుగ్రీవు డరసి
ప్రక్క నిలిచె సౌమిత్రితో రామవిభుడు;
ఊరడించెను హనుమంతు డువిదగాంచి
"శోక మందగ తగదమ్మ సుదతి! నీకు

వాలి నయనాంలోన ప్రాణాలు నిలిపి
ఎవరిదశను సుగ్రీవుతో చెప్పె నిటులు;
పిలిచి నిజసమీపమునకు ప్రేమమీర
"అంగదుడు పంచమప్రాణ మగును నాకు.

అరయుగా అన్నదమ్ముల మయ్యు మనము
విదివిలాసాన కలసి జీవింప లేదు;
అనుజ! సుగ్రీవ! ఇతడు నా కౌరసుండు
ప్రాణసము దంగదుండు; కాపాడు మితని.

రావుల రామాయణము

మానవులు తా మొనర్చు కర్మముల బట్టి
పుణ్యపాప ఫలమ్ములు పొందు మంద్రు;
జగతి నెవ్వని దేహంబు శాశ్వతంబు?
సత్కృతులు సల్ప కాంతురు జనులు మేలు.

వాలి కిప్పుడు ప్రేతకృత్యాలు జరుప
అంగదున కాజ్ఞ నొసగుమో అతివమిన్న!
చింతవిడనాడి కపికులశ్రేయ మెంచి
పట్టభద్రు కావింపుము వాలిసుతుని.

శ్రద్ధగా అనింద్యగుణ ప్రశస్త తార
ఆలకించి పలికె నిట్టు లతనితోడ
"వీరుడగు వాలితో పోయె విభవ మెల్ల
భారమెల్ల సుగ్రీవుపై బడియె నిపుడు."

తార సూక్ష్మార్థము లెరుంగు ధర్మమందు
ఈమె కీడును ముందె గ్రహించి చెప్ప
అనఘుడగు రాముకార్యంబు నాచరింప
అఖిల సుఖముల శుభముల నందగలవు.

ఇదిగొ దివ్యకాంతిమయంబు హేమమాల
కంఠమున దాల్చు మిప్పుడె; కాంతి వీడు
నేను మరణింప" అని పల్కి దాని నొసగ
దీను డగుచు సుగ్రీవుడు తీసికొనియె.

కాంచి సుతు నతుల కనకాంగదుని వాలి
"కాలగతి నెరింగి సహనశీలి వగుచు
కొలువు మీవు సుగ్రీవుని, కూర్మి నతడు
మంచిచెడ్డల నరసి రక్షించు" ననియె.

డాక్టర్
రావుల సూర్యనారాయణమూర్తి

'చంద్రశేఖర్'

్రాణములు వీడగా వాలి బాణహతుడు
కట! కిష్కింధ యెల్ల శూన్యముగ తోచె
రము కాంతివిహీనులై కపులు చేరి
వరు మా కిక దిక్కని ఏడ్చిరంత.

రమదుఃఖభరిత తార పలికె నిట్లు
వీరమరణ మీవు కనంగ విధివిధాన
ారుణంబగు రీతి వైధవ్యమంది
ాత్త్వికాభిజన ప్రియ! దావనైతి."

ుతి చెడిన కాంత విలపింప మృతుని దరిని
విసుటుండు సుగ్రీవుడు ప్రథితయశుని
ర్వలక్షణు శ్రీరామచంద్రు గాంచి
ప్పె నమితవ్యథాకుల చిత్తు డగుచు.

ువ! భవదీయ సత్యప్రతిజ్ఞ కతన
లిచె నున్నతరాజ్యభోగాలు నాకు
ని మా అన్న మరణమ్ము కలుగ జేసె
ుఃఖ మాత్మకు నయ్యెది దుర్భరంబు.

ులు వేకూర దీరాజ్య మేల నాకు
ఘోరతరమైన పగయును క్రోధమూని
ాతు వైతి కూలగ వాలి భూతలాన
ష్టుడను కంటి దుస్సహదుఃఖబాధ.

రయ నత డనిందితుడు మహాగుణుండు
ాతృవధకు పూనక నన్ను పట్టి విడిచె;
నుమతింపుము మరణింతు నగ్ని జొచ్చి
ుతను వెదుక వానరవ్రాత మేగు."

ామచంద్రుడు సుగుణాభిరాము డంత
ాంత్వనములు వచించి విషాదమందు
ార నూరడింపగ చెంత జేర ఆమె
రిఘిని పల్కె; ఓరిమి నిస్తులంబు.

ప్రవిమల వర బాణాసన బాణపాణి!
ాల్చి దివ్య సుందరమగు తనువు నీవు
ష్ట రక్షణంబును దుష్ట శిక్షణంబు
లిపెదవు; మహత్త్వంబన్న కలదె వేరు?

తివియోగజనితదుఃఖ భారమేను
వకులాంబుధిసోమ! వహింపజాల;
రుణ దొలకంగ నను గూల్చి శరముతోడ
ఘ్రముగ పతి చెంతకు జేర్పుమయ్య!

దితమే నీకు శ్రీరామ! విరహబాధ
వ! దోషముకాదు వధింప నన్ను
దార దానము మేలు; వేదాలు తెలుపు;
వీరు జంపిన దోషంబు వెడలు నీకు."

వీర సతిని తారను రాము దూరడించె
"కనగ సృష్టించె ధాత లోకాలనెల్ల
ప్రాణుల సుఖము దుఃఖమ్ము బ్రహ్మవశము
ముదము గాంచుమ రాజ్య మంగదుడు
చేయ."

రాముడు వచించె నవటి వారలను గాంచి
"కాల మేతేర వాలి స్వర్గస్థు డయ్యె
మృతునకు మనదు శోకమ్ము మేలుకాదు
చేయగా ప్రేతకార్యమ్ము శ్రేష్ఠ మింక.

పరమదుఃఖభరాన వానరగణమ్ము
జరిపె దహనసంస్కారము శాస్త్రవిధిని
ప్రథితు లక్ష్మణాన్వితు రఘురాము నరసి
అంజనాపుత్రు డనె భక్తి నంజలించి.

"దేవ! నీ దయచేత సుగ్రీవు డిపుడు
వానరుల రాజ్య మేలెడు భాగ్యమందె,
బహువిధోద్యాన సౌందర్య భాసురమ్ము
రామచంద్ర! కిష్కింధకు రమ్ము కరుణ."

క్షోణి విభుడు రాముండు సుశ్లోకు డనియె
పితృవచన పాలనాదృఢ వ్రతుడ నైతి
గడువు పదునాలుగబ్దాలు గడచువరకు
చొర దలంప గ్రామము కాని, పురము కాని.

సుందరంబగు కిష్కింధ జొచ్చి మీరు
శీఘ్ర మభిషిక్తు సుగ్రీవు జేయు డనుచు
వీరు సుగ్రీవు కనుగొని వేదవేత్త
సకలధర్మవిదుడు రామచంద్రు డనియె.

"అంగదుని నిల్పు యౌవరాజ్యంబు నందు;
వానకారు యుద్ధమునకు పనికిరాదు
స్వీయకపిరాజ్యపదవిని స్వీకరించి
నాల్గునెల లేగ చనుదెమ్ము నన్ను చూడ."

రమ్యమైన కిష్కింధకు రామునాజ్ఞ
అరిగి హర్షాన వెంట వానరులు రాగ
వేడ్కలొదవ సుగ్రీవుడు విభుత దాల్చి
అంగదుని జేసె యౌవరాజ్యాభిషిక్తు.

ప్రస్రవణ మను గిరిశిఖరమ్మునందు
రమ్యతరమైన గుహలోన రాము డుండె;
బహువిధంబులు సెలయేళ్ళు పక్షితతులు
సరసలతలు వృక్షంబులు వరలు నచట.

శైలశిఖరాన వెలయు విశాలగుహను
కాపురం బుండియును గూడ కలుగదయ్యె
రామునకు సుదుఃఖితునకు రాత్రులందు
సీత జ్ఞప్తికి వచ్చుటచేత సుఖము.

అగ్రజుని గని లక్ష్మణుం డనియె నిట్లు
"ధర్మ పరత నధికుడవు కర్మఠుడవు
రావణుడు లెక్కయే నీకు రణములోన
తీవ్రదుఃఖము తగదు సాధింప జయము?

త్వరితగతి శరత్కాలము వచ్చినంత
దక్షుడవు నీవు తీవ్రయత్నమ్ము సలిపి
పడయ గలవు జానకిని రావణుని దునిమి
రామ! మేలుకొల్పుము నీ పరాక్రమమ్ము."

సంతసము కలిగింప ఆ సరసవాక్కు
రాముడు వచియించె శుభకరంబు హితము
"తమ్ముడా! నీవు మిగుల ప్రోత్సాహ మొసగ
కంటి విపులతేజంబు శోకమ్ము విడిచి.

వేచియుందు శరత్తుకై; ఆచరించు
ప్రత్యుపకృతి సుగ్రీవుడు పరమభక్తి"
అనుజు డనియె: "తీర్చునతండు తనదు బాస
ధృతిని నాల్గుమాసాలు ప్రతీక్ష సేయ."

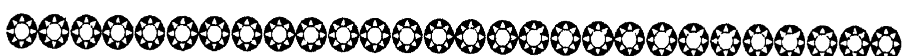
అచట కిష్కింధ సుగ్రీవు డలరుచుండె
ప్రమదలను కూడి యాడుచు ప్రత్యహంబు
చిత్తముల బట్టి చేయు సచివుల దయకు
రాజకార్యాలు విడిచి మర్కటవిభుండు

అహరహంబును సుగ్రీవు డర్కజుండు
కామభోగమ్ములందు మగ్నమతి కాగ
ధర్మవేత్తయు అర్థతత్త్వజ్ఞుడైన
ఆంజనేయుడు విహిత వాక్యాల ననియె.

ప్రాప్త మయ్యెను రాజ్యము భవ్యభంగి
మిత్రునకు సల్పు సాయమే మిగిలి పోయె;
దాటె దాని నొనర్చెడు తరుణ మిపుడు
కీడు కలుగ దేరికి మిత్రకృతులు చేయ.

కార్య మొనరింప వేడ డా కాలవేత్త
రామచంద్రుండు, నీవె తీర్పంగ వలయు;
అఖిలవానరకోటి కి వాజ్ఞ నొసగ
వెదుక గలరయ్య వైదేహి వివిధదిశల.

(సశేషం)

మన ఆర్ష గ్రంథములలో విష్ణు భగవానుడు ముఖ్యముగ త్రివిధ రూపములలో భావించబడుచున్నాడు. 1. పర విష్ణువు, 2. మహా విష్ణువు మరియు విష్ణువు. నారద పురాణములో ఈ విధముగ నభివర్ణన గలదు.

విష్ణోస్తు త్రీణి రూపాణి
పురుషాఖ్యాన్యతో విదుః
ఏకం తు మహతః స్రష్ట
ద్వితీయం త్వండ సంస్థితమ్
తృతీయం సర్వభూతస్థమ్
తాని జ్ఞాత్వా విముచ్యతే.

విష్ణు భగవానునికి త్రివిధ రూపములు గలవు. విద్వాంసులు ఆయనను పరమ పురుషుడని తెలుపుచున్నారు. భగవానుని ప్రథమ రూపము మహత్తత్వస్రష్ట. ద్వితీయ రూపము. బ్రహ్మాండములో అంతర్యామి రూపములో విరాజిల్లుచున్నది. తృతీయ రూపము సమస్త చేతన ప్రాణులలో నున్నది. విష్ణు భగవానుని ఈ త్రివిధ స్వరూపములను తెలిసికొనిన వాడు ప్రకృతి బంధనము నుండి విముక్తి బొందినవాడు.

1. ప్రథమం మహతః స్రష్ట :

విష్ణు భగవానుని ప్రథమ స్వరూపము మహత్తత్వ స్రష్ట స్వరూపము. మనువు ఈ క్రింది విధముగ నుదహరించినాడు.

తతః స్వయం భూర్భగవా
నవ్యక్తో వ్యంజయన్నిదమ్
మహాభూతాది వృత్తౌజాః
ప్రాదురా సీత్తమో నుదః.

--మనుస్మృతి 1-6.

మహా ప్రాణులతో ప్రారంభించిన సంపూర్ణ సృష్టిని ప్రకాశములోనికి తెచ్చి అప్రతిహత సామర్థ్య సంపన్నుడైనట్టియు, తమో నాశకుడైనట్టి స్వయంభు మరియు నవ్యక్త భగవానుడు స్వయముగ ప్రత్యక్షమగును.

పరమాత్మ మహిమను వర్ణించుచు వేదాంత దర్శనమునందిట్లు గలదు.

అక్షర మంబరాంత ధృతేః 1-3-10. క్షరితం కానట్టి అవినాశి బ్రహ్మ ఆకాశ పర్యంతం సంపూర్ణ ప్రపంచము నంతయు నావరించియున్నాడు. "సా చ ప్రశాసనాత్. 1-3-11. అనగా ఆ అక్షర పురుషునకు సర్వప్రాణులను శాసించు నధికారము గలదు." స్వయముగా గీతావక్తయైన శ్రీకృష్ణ పరమాత్ముడు విశ్వోత్పత్తి ప్రసంగములో నీ విధముగ నభివర్ణించినాడు.

మమ యోని ర్మహద్బ్రహ్మ
తస్మిన్ గర్భం దధామ్యహమ్
సంభవ స్సర్వ భూతానాం
తతో భవతి భారత.

--గీత 14-3.

భరత వంశ అర్జునా! విశ్వోత్పత్తికి మూలకారణము మహద్బ్రహ్మ. అవ్యాకృత మూల ప్రకృతి అందులో నేను బీజరూపమున నుందును. ఆ మూల ప్రకృతి వలననే సర్వప్రాణులుత్పన్నమగుచున్నవి.

2. ద్వితీయం త్వండ సంస్థితమ్ :

విష్ణు భగవానుని ద్వితీయ స్వరూపము సర్వ బ్రహ్మాండమునందంతయు వ్యాపించినది. అనగా తత్ సృష్ట్వ తదేవానుప్రావిశత్ ఈ శ్రుత్యనుసారం విశ్వస్రష్ట భగవాన్ విష్ణువు విశ్వపాలనమునకై నంతర్యామి రూపములో బ్రహ్మాండమునందు ప్రవేశించెను.

3. తృతీయం సర్వభూతస్థం :

విష్ణు భగవానుని తృతీయ స్వరూపము వ్యష్టి బ్రహ్మాండమునందు మరియు సమస్త ప్రాణులలో అంతర్యామి రూపమున విరాజిల్లు

చున్నాడు. ఉపనిషన్మంత్రమైన "య ఆత్మాని తిష్ఠన్ ఆత్మనోంతరో యమాత్మాన వేద యస్యాత్మా శరీరం" పై మంత్రమున భగవాన్ విష్ణువు ఆత్మరూపములో శరీరము నందు గలడని ప్రతిపాదించబడియున్నది.

ఈశ్వర స్సర్వభూతానాం
హృద్దేశేర్జున తిష్ఠతి.

--గీతావచనము 18-61

విష్ణుభగవానుని పై త్రివిధ స్వరూపములను తెలిసికొనిన జ్ఞాని ప్రకృతి బంధనము నుండి విముక్తి పొందగలడు. వివేకి, జిజ్ఞాసువైన భక్తుడు విష్ణు భగవానుని త్రివిధ స్వరూపములను శ్రవణ, మననము గావించి భగవత్సాన్నిధ్యము పొందవలయును.

భగవానుని ప్రథమ స్వరూపమునందు మహా ప్రళయమునందు కూడ నష్టము కానిది. మరియు మిగిలిన రెండు స్వరూపములు మహావిష్ణువు, విష్ణువు త్రిగుణాత్మక ప్రకృతి తోపాటు వ్యాపక రూపమునకు సంబంధించి నది. జన్మించినవాడు మరణించక తప్పదు. అత్యంతిక ప్రళయంలో బ్రహ్మాండ సహిత మహావిష్ణువు తనకంటె నధికుడైన నక్షర పురుష పరమాత్మయందు లయమగుట స్పష్టముగ నభివర్ణితమైనది.

నారాయణశ్చ శంభుశ్చ
సంహృత్యం స్వగణాన్ బహూన్
శుద్ధ సత్త్వ స్వరూపేచ
కృష్ణం లీనశ్చ నిర్గుణే
మహావిష్ణో విలీనాశ్చ
తే సర్వే రుద్ర విష్ణవః
మహావిష్ణు ప్రకృత్యాంచ.
సా చైవ పరమాత్మన్యః.

--బ్రహ్మ వైవర్త పురాణం
--ప్రకృతి 54/13-14.

నారాయణుడు మరియు శంభు (అహంకార తత్త్వము) వలన ఉత్పన్నమైన పంచతన్మాత్రలు, పంచ మహాభూతములు దశేంద్రియములు మరియు మనస్సు మొదలగు ప్రకృతి తత్త్వము లన్నియు కలసి శుద్ధ సత్త్వ స్వరూపమైన నిర్గుణ పరమాత్మయందు లీనమగును.

ప్రళయక్రమము ఈ విధముగ కలదు. అనంత బ్రహ్మాండమునందు వ్యాపకమైన పరా ప్రకృతి రుద్ర విరాడ్రూపక చైతన్య మహా విష్ణువునందు విలీనమగును. మహావిష్ణువు ప్రకృతిలో విలీనమగును. ప్రకృతి అక్షర ఆత్మయందు ఆశ్రయం పొందును. దేవీ భాగవతము స్కంధము 9/3/4-5 మహా విష్ణువునకు మహావిరాట్ నామమిచ్చుట ఈ విధముగ చెప్పబడినది.

స్థూలాత్ స్థూల తమః సోఽపి
నామ్నాదేవో మహావిరాట్
పరమాణు ర్యథా సూక్ష్మాత్
పరః స్థూలాత్ తథా హ్యసౌ
తేజ సా షోడ శాంశోఽ యం
కృష్ణస్య పరమాత్మనః
ఆధారః సర్వ విశ్వానాం
మహావిష్ణుశ్చ ప్రాకృతః

సమస్త బ్రహ్మాండాత్మక ప్రకృతి శ్రీ మహావిష్ణువు శరీరం స్థానీయమైనది మరియు అంతరాత్మ ప్రకృతి అంతర్యామి యైనందున ప్రాకృతమనబడును. శ్రీ మహా విష్ణువు తేజమునందు అనగా ఐశ్వర్యము, ప్రభుత్వం, యశస్సు, సంపద, జ్ఞాన వైరాగ్యము శ్రీకృష్ణ పరమాత్మ పదునారవ కళ. సంపూర్ణ బ్రహ్మాండ ఆధారభూతమైన మహా విష్ణువు ప్రకృతి అంతరాత్మయైనందున ప్రాకృతమని పిలువబడును.

సర్వేషాం పరమాత్మా చ
సచ్చిదానంద రూపధృక్
బ్రహ్మాదయశ్చ తశ్యాం
శాస్త్ర స్యాంశ్చ మహావిరాట్
తస్యాంశశ్చ విరాట్ క్షుద్రః
నైవేయం ప్రకృతిః పరాః
బ్రహ్మాదీ తృణ పర్యంతం
సర్వ ప్రాకృతికం భవేత్
యద్యత్ ప్రాకృతికం సృష్టం
సర్వం నశ్వరమేవచ.

--దేవీభాగవతము 9-8-79/82

అనగా సచ్చిదానంద స్వరూప పరమాత్మయే సర్వప్రాణులకు స్వామి. మహావిరాట్ మరియు బ్రహ్మాది, సర్వాది దేవతలు ఆయన అంశ స్వరూపములే. బ్రహ్మాండమునందు వ్యాపించిన విరాట్ స్వరూపము పరాప్రకృతి కూడ ఆ విష్ణు పరమాత్మ అంశ మాత్రమే. ఈ బ్రహ్మాండమునందు బ్రహ్మ మొదలుకొని తృణ పర్యంతముండు సర్వ పదార్థము లన్నియు ప్రకృతి జన్యములే.

ఉపనిషత్తులు పురాణములు, తంత్రములు మరియు సంహితలు యందు బ్రహ్మకు రెండు స్వరూపములు కలవని చెప్పబడినవి.

1. శబ్ద బ్రహ్మ, 2. పర బ్రహ్మ.

శబ్దబ్రహ్మయందు నిష్ణాతులైనవారు ఓంకార పర బ్రహ్మము బాగుగ తెలిసికొన్న వారగుదురు. భగవద్గీతయందు పదునైదవ నధ్యాయమునందు భగవానుడు క్షర, అక్షర మరియు ఉత్తమ పురుషుల వర్ణనము కలదు.

ఊర్ధ్వమూల మధశ్శాఖం
అశ్వత్థం ప్రాహురవ్యయమ్.

--భగవద్గీత 15-1.

ఈ ప్రపంచము రూప వృక్షమునకు మూలము, పై భాగమునను శాఖలు క్రింద కలవు. అనగా ఈ ప్రదేశము అక్షర స్వప్న మైనందున ఆత్మ తన వాస్తవిక స్వరూపజ్ఞానమును మరచి మాయిక తనువు, మనస్సు ధనములను సత్యములని దలంచి మాయిక దేవ తోపాసనలలో నిమగ్నమగును.

ఈ విధముగ భగవంతుడు క్షర పురుషుని గుహ్యతమ శైలిని వర్ణించి ఈ ప్రపంచ వృక్షమును అసంగము అనాసక్తిరూపమనెడు దృఢ శస్త్రముతో ఛేదించవలయునని చెప్పబడినది. పంచమాత్ర స్వరూప ప్రణవాక్షరం 'ఓం' క్షరమైనది యెందులకనగా శాస్త్రము లందు అక్షర స్వరూపమునకు నాద బిందు కళలకు అతీతముగ చెప్పబడినది.

ప్రణవాక్షర మాత్రం హి
తన్నజా నీహి భోమునే
అమాత్రం శబ్దరహితం
స్వర వ్యంజన వర్జితమ్
బిందునాద కళాతీతం
బ్రహ్మాక్షర ముదాహృతం.

--పురాణసంహిత 22-45

శంకరుడు ద్వైపాయన వ్యాసునకు అక్షరబ్రహ్మ స్వరూపమును గురించి వివరించుచు మహర్షీ ప్రణవాక్షరమును 'ఓం'కారమును అక్షర బ్రహ్మంగా భావించుట మీవంటి జ్ఞాన స్వరూపులకు తగదు. స్వర, వ్యంజన శబ్ద మాత్ర నాద బిందు కళలకు రహితమైనది అక్షరబ్రహ్మ.

ప్రజపన్ పంచవక్త్రేణ
బ్రహ్మ జ్యోతి స్సనాతనమ్
సత్యస్వరూపం శ్రీకృష్ణం
పరమాత్మన మీశ్వరం.

--దేవీభాగవతం 9-2-86.

ఇత్యుక్త్వా తస్య కర్ణేన
మహామంత్ర షడక్షరం
త్రికృత్వశ్చః ప్రజజాప
వేదాంగం ప్రవరం వరం
ప్రణవాది చతుర్థ్యంతం
కృష్ణ ఇత్యక్షర ద్వయం
వహ్నిజా యాంత మిష్టంచ
సర్వ విఘ్నహరం పరా.

--దేవీభాగవతం 9-3/26-27

శ్రీ మహావిష్ణువునకు పై విధముగ ననేక వరదానములనిచ్చి శ్రీకృష్ణుడాయన కర్ణములలో మూడు పర్యాయములు షడక్షర మంత్రోచ్చారణ గావించెను.

ఈ ఉత్తమ మంత్రము వేదమునకు ప్రధానాంశము. మంత్రాదియందు ఓంకార స్థానము కలదు. మధ్య చతుర్థీవిభక్తితో పాటు 'కృష్ణ' రెండక్షరములు కలవు. అంత్యమున అగ్నిపత్నియైన స్వాహాదేవి సమ్మిళితమైనది. ఈ విధముగ "ఓం కృష్ణాయ స్వాహా" అనునది మంత్రస్వరూపము. ఈ మంత్ర జపోచ్చారణవలన సర్వ విఘ్నములు తొలగించబడగలవు.

అక్షర మరియు క్షరోపాసన ఫలమును ఉపనిషత్ శైలిలో భగవానుడు గీతలో ఈ క్రింది విధముగ నుపదేశించినాడు.

శుక్ల కృష్ణే గతా హ్యేతే
జగతః శాశ్వతేమతే
ఏకయా యా త్యనావృత్తి

మన్యయా వర్తతే పునః.

--8-26

సృష్టి ప్రారంభకాలమునుండి ద్వివిధ ఉపాస్య స్వరూపముల వలన శుక్లగతి మరియు కృష్ణ గతులున్నవని తెలియుచున్నది. శుక్లగతిని పొందిన ఆత్మ భవసాగర విముక్తుడు కాగలడు. కృష్ణగతిని పొందిన ఆత్మ తిరిగి భవ సాగరమునకు వచ్చును. తనమాతయైన దేవహూతికి కపిలుడు భక్తి యోగము నుపదేశించుచు ఈ విధముగ "భక్త జనులు నా సేవా రహిత సాలోక్యము సార్ష్టి, సామీప్యము, మరియు సాయుజ్యమనబడు ముక్తులనిచ్చినను వాటిని గ్రహించరు."

సాలోక్య సార్ష్టి సామీప్య
సారూప్య కత్వ మప్యుత్
దీయమానం నగృహ్ణంతి
వినా మత్సేవనం జనాః.

--శ్రీమద్భాగవద్గీత 3-29-13

విష్ణు భగవానుని త్రివిధ స్వరూపములను తెలిసికొని నారాధించి శుక్లగతిని పొంది మానవుడు ప్రకృతి బంధనము నుండి విముక్తి బొందుట శ్రేయోదాయకం.

దర్శించండి!

శ్రీ వేంకటేశ్వర మ్యూజియం ఆలయ కళ తిరుపతి

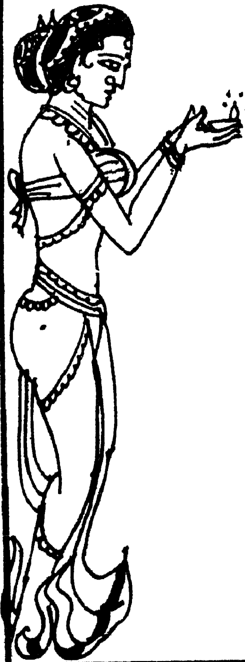
SRI VENKATESWARA MUSEUM ON TEMPLE ART TIRUPATI

తరించండి!

కాలము:
ఉదయం 8గం.
నుండి రాత్రి 8గం.
వరకు

ప్రవేశ రుసుము:
పెద్దలకు రు.1.00
పిల్లలకు రు.0.50

చరిత్రకు మానవ సంస్కృతికి సాక్ష్యంగా నిలిచేవి శిల్పాలు, శాసనాలు, సాహిత్యం, కళలు మొదలైనవి. ఇవన్నీ ఒకే కప్పు క్రింద కనిపించే ప్రదేశం పురావస్తు ప్రదర్శన శాల

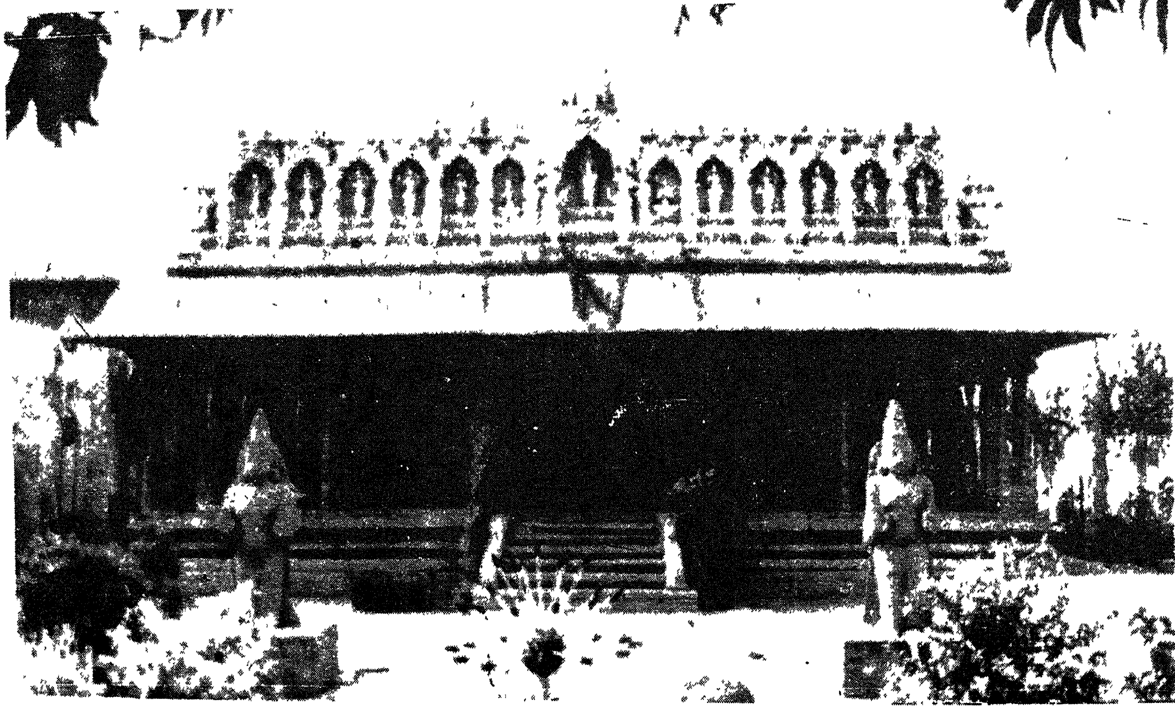

శ్రీ గోవిందరాజ స్వామి వారి ఆలయానికి ఉత్తరం వైపున తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం వారి పురావస్తు ప్రదర్శన శాల ఉంది.

ఇందులో వైష్ణవం యొక్క ఆవిర్భావము, అభివృద్ధి, వాస్తు శాస్త్రము, శిల్ప ప్రమాణ శాస్త్రము, శిల్ప శాస్త్రము, ఆళ్వారుల వివరాలు, వైష్ణవ ఆచారాలు, 108 దివ్యక్షేత్రాల ఫోటోలు, ఆయుధాలు, శాసనాలు, సంగీత సాధనాలు మొదలైన ఎన్నో విషయాలు చూడవచ్చు. 8వ. శతాబ్దం నుంచి నేటి వరకు లభించిన ఎన్నో అపూర్వ శిల్పాలు ఛాయాచిత్రాలు దారు మూర్తులు కూడ ఇందులో దర్శించవచ్చు.

'చంద్రశేఖర్'

తైత్తిరియోపనిషత్ శిక్షావల్లిలో 11వ అనువాకములో అందరు అనుసరించదగిన సూక్తులు కలవు. సమావర్తన కాలంలో వేదాధ్యయనము పూర్తి అయిన పిమ్మట గురువు తన శిష్యునికి ఉపదేశము చేయుచు--

దేవ పిత్రు కార్యాభ్యాం
న ప్రమదితవ్యమ్
మాతృదేవో భవ పితృదేవో భవ
ఆచార్యదేవో భవ అతిథిదేవో భవ

అని చెప్పుట కలదు. అనగా దేవతల - పితరుల కార్యాలను చేయుట మానవద్దు. తల్లి తండ్రి గురువు అతిధులను దేవతలతో సమానముగా పూజించు అని అర్ధము. అట్లు చేయుటవలన వారి ఆశీర్వాదము నీకు లభించును అని.

మాతృదేవో భవ

యం మాతాపితరౌ క్లేశం
సహేతే సంభవే నృణామ్
న తస్య నిష్కృతిః శక్యా
కర్తుం వర్షశతై రపి.

మనిషికి జన్మనిచ్చి అతని పాలన, పోషణ నిమిత్తం తల్లిదండ్రులు పడు కష్టమునకు ఎన్నివందల జన్మలనెత్తినా వారి ఋణము తీర్చుకొనుట కష్టము. కాబట్టి తల్లిని దేవతలాగా పూజించి ఆమె చెప్పు నీతి వాక్యములను ఆచరణలో పెట్టవలెను. వాల్మీకి రామాయణంలో కూడ శ్రీరాముడు తండ్రి ఆజ్ఞతో వనవాసమునకు పోవు సందర్భమున లక్ష్మణుడు కూడ వనమునకు పోవుటకు నిశ్చయించుకొని తన తల్లియైన సుమిత్ర వద్దకు వచ్చి ఆశీర్వదించమని కాళ్లపైబడి నమస్కరించెను. అప్పుడు ఆమె కుమారుడు అరణ్యవాసమునకు పోవుచున్నాడని దుఃఖించక ఈ విధముగా ఆశీర్వదించి పంపెను.

రామం దశరథం విద్ధి
మాం విద్ధి జనకాత్మజామ్
అయోధ్యా మటవీం విద్ధి
గచ్ఛ తాత యథాసుఖమ్.

అనగా నాయనా! అరణ్యవాస కాలంలో శ్రీరామచంద్రుడునే నీ తండ్రి దశరథునిగా భావించు జనకరా[illegible]ని సీతను నన్నుగా భావించు ఆ అటవీ ప్రాంతమును అయోధ్యగా భావించు సుఖంగా వెళ్ళిరా నాయనా! అని దీవించెను.

మాతా పితరుల భక్తియందు గణపతిని ప్రథమంగా పేర్కొనవచ్చును. ఒకసారి కైలాసంలో దేవతలు మునులు పరమేశ్వరుని ప్రార్థించి విఘ్నముల కొక్కని అధిపతిగా మాకు అనుగ్రహించమని కోరిరి. వారి ప్రార్థనవిని మహేశ్వరుడు కుమారస్వామిని గణపతిని పిలిచి మీ ఇద్దరిలో ఎవరు ముందుగా భూప్రదక్షిణ చేసి వచ్చెదరో వారికి విఘ్నేశాధి పత్యము ఇచ్చెదను అని పలికెను. అది విని కుమారస్వామి వెంటనే నెమలి వాహనమెక్కి భూప్రదక్షిణమునకు బయలుదేరి పోయెను. కాని గణపతి కొంతసేపు ఆలోచనచేసి తర్వాత తన తల్లిదండ్రులైన పార్వతీ పరమేశ్వరులకు 3 సార్లు ప్రదక్షిణచేసి భక్తితో నమస్కరించి నిలబడెను. పరమేశ్వరునికి ఎంతో సంతోషము కలిగెను. కాని వినాయకుని ఇంకా పరీక్షించదలచి "కుమారా! నీవు భూప్రదక్షిణ చేయుటకు ఇంకా బయలుదేరనేలేదు కారణము ఏమి?" అని అడిగెను. అంతట

శ్రీవారి ఆర్జిత బ్రహ్మోత్సవం

తిరుమలలో శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారికి ప్రతిరోజు జరిగే ఆర్జిత బ్రహ్మోత్సవం రుసుమును రు. *1000-00*ల నుంచి రు. *500-00*లకు తగ్గించారు. ఈ మార్పు *1-4-89* నుండి అమలులోకి వచ్చింది. ఈ ఆర్జిత బ్రహ్మోత్సవంలో శ్రీవారికి అతిముఖ్యమైన పెద్దశేషవాహానం, గరుడ వాహానం, హనుమంత వాహన సేవలు జరుపుతారు.

ఈ ఆర్జిత బ్రహ్మోత్సవం జరిపే భక్తులకు ఒక చిన్న లడ్డు, చిన్న వడ, వస్త్ర బహూమానం ఇస్తారు.

మిగతా వాహన సేవలు ఆ యా రోజుల ప్రాముఖ్యాన్నిబట్టి క్రింది విధంగా ఉంటాయి.

ఆదివారము	..	సూర్యప్రభ వాహనం
సోమవారము	..	చంద్రప్రభ వాహనం
మంగళవారము	..	సింహవాహనం మరియు కల్పవృక్ష వాహనం
బుధవారము	..	అశ్వవాహనం
గురువారము	..	గజవాహనం
శుక్రవారము	..	హంసవాహనం
శనివారము	..	సర్వభూపాల వాహనం

ప్రత్యేకంగా ఒక్క వాహనసేవ కూడ భక్తులు చేయించవచ్చు.

బంగారు వాహన సేవకు	..	రు. 125-00లు
వెండి వాహన సేవకు	..	రు. 100-00లు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు, తిరుపతి.

గణపతి తల్లిదండ్రులకు నమస్కరించి తండ్రీ మాతాపితరులకు 3 సార్లు ప్రదక్షిణచేసిన అది భూప్రదక్షిణతో సమానమగును అని శాస్త్రములలో చెప్పబడినది. కాబట్టి నేను అట్లే చేసితిని మరియు:-

తయేవ హి త్రయో లోకా
స్తఏవ త్రయ ఆశ్రమాః
తయేవ హి త్రయో వేదా
స్తఏవోక్తా స్త్రయోఽగ్నయః.

--తల్లి, తండ్రి, గురువు ఈ ముగ్గురు 3 లోకాలు, 3 ఆశ్రమాలు, 3 వేదాలు, 3 అగ్నులతో సమానము అని బదులు పలికెను.

3 లోకాలు : భూలోకము, భువర్లోకము, సువర్లోకము.

3 ఆశ్రమములు : బ్రహ్మచర్యం, గృహస్థాశ్రమం, వానప్రస్థము.

3. వేదాలు : ఋగ్వేదము, యజుర్వేదము, సామవేదము.

3. అగ్నులు : గార్హపత్యాగ్ని, దాక్షిణాగ్ని, ఆహవనీయాగ్ని.

--అంతట పరమేశ్వరుడు ఎంతో సంతోషించి గణపతిని విజేతగా ప్రకటించి విఘ్నశాధిపత్యము ఇచ్చి పంపెను.

పురాణములలో తల్లిని దేవతగా భావించి పూజించినవారు ఎందరో కలరు. ధ్రువుడు, పాండవులు, శ్రవణకుమారుడు, పండరి మొ॥.

ఉపాధ్యాయానాం దశాచార్యః
ఆచార్యాణాం శతం పితా
సహస్రం తు పితుర్మాతా
గౌరవేణాతిరిచ్యతే.

--పదిమంది ఉపాధ్యాయులకంటే ఆచార్యుడు, వందమంది ఆచార్యులకంటే తండ్రి, వెయ్యిమంది తండ్రులకంటే తల్లి గౌరవనీయురాలు, పూజ్యురాలు అని శాస్త్రము కలదు.

కౌశికుడను ఒక బ్రాహ్మణుడు ఒక చెట్టు క్రింద కూర్చుని తపస్సు చేయుచుండెను. ఆ సమయమున ఆ చెట్టుపై ఒక కొంగ కూర్చుని కౌశికునిపై రెట్టవేసెను. వెంటనే కౌశికుడు కన్నులు తెరచి క్రోధముతో ఆ కొంగను మాసెను. ఇతని క్రోధాగ్ని వల్ల

ఆ కొంగ వెంటనే భస్మమై పోయెను. ఈ సంఘటనతో అతనికి తను గొప్ప తపస్వి నను గర్వము బాగా ప్రబలి పోయెను. ఒకనాడు అతడు భిక్షాటనకై బయలుదేరి ఒక ఇంటిముందు నిలబడి భవతి భిక్షాం దేహి అని అరచెను. ఆ ఇంటిలోని ఇల్లాలు బ్రాహ్మణుని చూసి ఇప్పుడే వచ్చెదను అని చెప్పి లోపలికి వెళ్ళిపోయెను. ఆ బ్రాహ్మణుడు చాలసేపు అక్కడే వేచి యుండెను. ఇంతలో ఆ గృహిణి భిక్ష తీసుకొని రాగా కోపముతో ఇంత ఆలస్యమగుటకు కారణ మేమి? మావంటి తపస్సంపన్నుల క్రోధాగ్నికి భస్మమై పోదలచితివా? అనగా ఆమె నవ్వుతూ ఓ బ్రాహ్మణుడా! నీ క్రోధానికి భస్మమైపోవుటకు నేను కొంగను కాను అని చెప్పెను. అది విని బ్రాహ్మణుడు ఎంతో ఆశ్చర్యపోయెను.. నిన్న జరిగిన ఈ సంఘటన ఈమె కెలా తెలిసింది అని ఆలోచించుచుండగా ఆమె మరల ఇట్లు పలికెను. ఓ బ్రాహ్మణుడా! నేను సదా నా పతిని సేవించుచుండు భాగ్యమున నీ సంగతి అంతా దివ్యదృష్టితో గ్రహించగలిగితిని. నీకు జ్ఞానోదయము కలుగుటకు నీవు మిథిలా నగరము నందున్న ధర్మవ్యాధుని వద్దకు పోవలసింది అని చెప్పెను. అది విని అతడు ధర్మవ్యాధుని వెదకుచూ మిథిలానగరమునకు వచ్చి అక్కడ అతనిని కనుగొని నమస్కరించి నిలబడెను. ధర్మవ్యాధుడు బ్రాహ్మణుని చూసి అతని పూర్వ వృత్తాంతమంతయు తపస్సు చేయుట మొదలుకొని పతివ్రత అయిన స్త్రీ వద్ద జరిగిన వృత్తాంతము వరకు అతనికి తెలియజేసెను. అతడు మిగుల ఆశ్చర్యపడి మహానుభావా! మీవద్ద ధర్మ రహస్యము తెలుసుకొనగోరితిని. నా అహంకారమంతయు నశించినది. నన్ను అనుగ్రహించండి అని ప్రార్థించెను. అప్పుడు ధర్మవ్యాధుడు తల్లిదండ్రులు నాకు ప్రత్యక్ష దేవతలు వారిని సదా సేవించుచుండుటవలన నాకు ఈ దివ్యజ్ఞానము లభించినది అని చెప్పెను.

పితా మాతా చ భగవ
న్నేతౌ మద్దైవతం పరమ్
యద్దైవతేభ్యః కర్తవ్యం
తదేతాభ్యాం కరోమ్యహమ్.

--నా తల్లిదండ్రులను దేవతలతో సమానంగా పూజిస్తాను. దేవతలకొరకై ఏమి చేయాలో అది నేను నా తల్లిదండ్రుల కొరకై చేసెదను అని చెప్పెను. తర్వాత "మీకు నా ప్రత్యక్షదైవములైన తల్లిదండ్రులను చూపిస్తాను రండి" అని ఆ బ్రాహ్మణుని వెంటబెట్టుకొని తల్లిదండ్రులవద్దకు వచ్చెను. ఆ బ్రాహ్మణుడు అతనికి మాతాపితరుల యందు గల భక్తికి సంతసించి కొంత కాలము అతనివద్ద జ్ఞానవిద్యను గ్రహించి అహంకార రహితుడై తన గ్రామమునకు వెడలిపోయెను.

పితృదేవో భవ

ఒకసారి వాజశ్రవుని పుత్రుడు గౌతముడు విశ్వజితోయాగము చేసెను. ఆ యాగములో తన ధనమంతా దానధర్మములు చేసి ఇంకా తనవద్దనున్న గోధనమును కూడ బ్రాహ్మణులకు దానము చేసెను. అది కూడ అయిన తర్వాత ఇంక శక్తిలేని పాలు ఇవ్వలేని ముసలితనముతో బాధపడుతున్న ఆవులను కూడ బ్రాహ్మణులకు దానముగా ఇచ్చుచుండెను. ఆ సమయమున అతని కుమారుడు నచికేతుడు తనతండ్రి చేయు దానమువలన సద్గతి కలుగదని దీనిని ఎలాగైనా నిరోధించవలెనని భావించి తండ్రి వద్దకు వచ్చి "నాన్నా! నన్ను ఎవరికి దానమిస్తావు" అని అడిగెను. క్షణము తీరికలేకయున్న అతని తండ్రి కుమారుని మాటలను లెక్క చేయక ప్రక్కకు త్రోసివేసెను. అంతటితో ఆగక నచికేతుడు మరల మరల తండ్రిని కస్మైమాం దాస్యసీతి" నన్ను ఎవరికి ఇస్తావు అని అడిగెను. అసలే కోపం విరాకుతో ఉన్న అతని తండ్రి వెంటనే "మృత్యవే త్వా దదామీతి" నిన్ను మృత్యువుకి ఇచ్చాను ఫో! అని చెప్పెను. వెంటనే నచికేతుడు యమలోకమునకు పయనమై పోయెను. అక్కడ 3 రోజులు ఉపవాసముతో గడపి యముని సంతోషపరచి అతని ద్వారా 3 వరములను సంపాదించుకొని తిరిగి తండ్రివద్దకు వచ్చెను.

శాన్తసంకల్పః సుమనా యథా
స్యాద్వీతమన్యుర్గౌతమో మాభి మృత్యో
త్వత్ప్రసృష్టం మాభివదేత్ప్రతీత
ఏతత్ త్రయాణాం ప్రథమం వరం వృణే.

--హే మృత్యుదేవతా (యమరాజా) నా తండ్రి నేను యమలోకం వెళ్ళినందుకు కోపగించుకొనక శాంతమనస్సుతో నన్ను ఎప్పటివలె ఆదరించవలెను. ఇది నా మొదటి వరం అని కోరెను.

ఈ వ్యాఖ్యానము వలన నచికేతుని విచిత్ర పితృభక్తి వెల్లడి అగుచున్నది. తండ్రి యొక్క ఆజ్ఞతో యమలోకం వెళ్ళి అక్కడ తండ్రికి సద్గతి, శాంతము, ప్రసన్నత కోరుకొని ఆత్మజ్ఞానమును కూడ సంపాదించి తిరిగి వచ్చెను.

వనవాసకాలములో రాముడు పడుచున్న బాధలను చూసి దుఃఖితుడై లక్ష్మణుడు కైకేయిని, దశరథుని కఠినమైన మాటలతో నిందించెను. కాని రాముడు మాత్రం తనకెన్ని కష్టములు కలిగినా పితృభక్తిని మరచిపోలేదు. అంతేగాక లక్ష్మణుని సమాధానపరచుచూ ఇట్లు చెప్పెను.

గురుశ్చ రాజా చ పితా చ వృద్ధః
క్రోధాత్ ప్రహర్ష దథవా పి కామాత్
యద్ వ్యధిశేత్ కార్యమవేక్ష్య ధర్మం
కస్తం న కుర్యా దనుశంసవృత్తిః.

--లక్ష్మణా! మహారాజు (దశరథుడు) మనకు రాజు, గురువు, తండ్రి అందువల్ల ఆ వృద్ధ మహానుభావుని మనం గౌరవించాలి. వారు కామ క్రోధ మోహంతో ఏమి ఆజ్ఞాపించిరో దానిని అనుసరించుటయే మన ధర్మము. దానికి విరుద్ధంగా క్రూరము, హీనము అయిన ఆచరణతో తండ్రి ఆజ్ఞ పాలించని వాడు దుర్మార్గునిగా పేరు పొందును.

అదే విధముగా తన తల్లితో రాముడు ఇట్లు పలికెను.

నాస్తి శక్తిః పితుర్వాక్యం
సమతిక్రమితుం మమ,
ప్రసాదయే త్వాం శిరసా
గన్తు మిచ్ఛామ్యహం వనమ్.

--అమ్మా! నీ పాదములకు నమస్కరిం

చుచున్నాను. నాకు తండ్రియొక్క ఆజ్ఞను ధిక్కరించు శక్తి లేదు. కాబట్టి వనమునకు పోవుటకు అనుజ్ఞ నొసంగుము అని ప్రార్థించెను.

తండ్రినే దైవంగా భావించిన వారు మన పురాణములలో ఎంతో మంది కలరు. అందు ముఖ్యముగా భీష్ముడు తండ్రికొరకై రాజ్యాధికారమును త్యజించి ఆజన్మ బ్రహ్మచారియై లోక ప్రసిద్ధమైన కీర్తిని పొందెను. అలాగే తండ్రి ఆజ్ఞతో తన తల్లినే సంహరించి తండ్రిని సంతోషపెట్టి ఆయన ద్వారా తిరిగి తన తల్లిని బ్రతికించుకొన్న పరశురాముడు పితృభక్తిలో ఎంతో కీర్తి పొందెను. ఇంకా సాగర పుత్రులు, మృకండుముని మొదలైన వారు తండ్రి ఆజ్ఞను పాలించి కీర్తి గడించిరి.

ఆచార్యదేవో భవ

తే తమర్చయన్త స్త్వం హి నః
పితా యోఽస్మాక మవిద్యాయాః
పరం పారం తారయసీతి నమః
పరమ ఋషిభ్యో నమః పరమ ఋషిభ్యః.

--విద్యారూప నౌక ద్వారా అవిద్య కారణమున జరుగు పనులను దాట శక్యమగునట్లు చేయు ఆచార్యులకు పదే పదే నమస్కరించుచున్నాను అని భావం.

ఇక్కడ శ్రీకృష్ణుడు సర్వ విద్యలకు మూలకారణుడైనప్పటికిని కాశ్యపగోత్రజుడైన సాందీపని యొక్క ఆచార్యత్వమున గురుకులంలో విద్యాభ్యాసము చేసెను. గురువు లేని విద్య గుడ్డి విద్య అని సర్వజనులకు ప్రభోదించుటకై ఆచార్యుని పరమాత్మగా భావించి శ్రీకృష్ణుడు స్వయంగా విద్యాభ్యాసమును కొనసాగించెను.

బలరామకృష్ణులు గురుకులంలో ఉండి ఆచార్యుని వద్ద విద్యాభ్యాసమును పూర్తిచేసిరి. తదనంతరం గురుదక్షిణగా ఏమి కావాలని గురువుని అడుగగా ఆయన శ్రీకృష్ణుడు సాక్షాత్తు పరమాత్మ అని తెలుసుకొన్నవాడై ఎప్పుడో 12 సం॥ క్రిందట సముద్ర స్నానమునకు వెళ్ళి మరణించిన తన కుమారుని తీసుకొనివచ్చి గురుదక్షిణగా సమర్పించి పుత్రశోకమునుంచి విముక్తి కలిగించమని కోరెను. బలరామకృష్ణులు అట్లే అని బదులుపలికి వెంటనే యమలోకమునకు పోయిరి. అచ్చట యమునితో వాగ్వివాద ముజరిపి. పోరాడి గురుపుత్రుని బ్రతికించి తీసుకొనివచ్చి గురుదక్షిణగా సమర్పించిరి.

గురువునే దైవంగా భావించినవారు మన పురాణములలో ఎంతోమంది కలరు. ఆరుణి, ఉపమన్యు, ఉదంకుడు, ఏకలవ్యుడు, అర్జునుడు మొదలగువారు గురుభక్తిని ప్రదర్శించి ఎంతో కీర్తి గడించిరి.

బృహస్పతి, శుక్రాచార్య, ద్రోణాచార్య, కృపాచార్య, గర్గాచార్య, రామానుజాచార్య, శంకరాచార్య, మధ్వాచార్య, నింబార్కాచార్య మొదలైనవారు ఆచార్యవృత్తిలో ఎంతో కీర్తి గడించిరి.

అతిథిదేవో భవ

తిస్రో రాత్రి ర్యదవాత్సీగృహే
మేఽనశ్నన్ బ్రహ్మన్నతిథి ర్నమస్యః
నమస్తే స్తు బ్రహ్మన్ స్వస్తిమేఽస్తు
తస్మాత్ ప్రతి త్రీన్ వరాన్ వృణీష్వ.

--నచికేతుడు యమలోకం చేరుకొని అక్కడ యమధర్మరాజు లేకపోవుట చేత 3 రాత్రులు అతని గుమ్మమువద్దనే గడిపెను. పిమ్మట యమధర్మరాజు తనలోకమునకు తిరిగివచ్చి నచికేతునిచూసి "మీరు నాకు నమస్కార యోగ్యమైన అతిథులు. నా ఇంటివద్ద 3 రాత్రులు భోజనము లేకుండా ఉన్న కారణంగా మీకు 3 వరములను ఇవ్వ సంకల్పించితిని కోరుకొనుము" అని పలికెను.

ఈ వృత్తాంతము వలన యముని యొక్క మనోభావము వ్యక్తమగుచున్నది. అతిథిని దేవస్వరూపముగా పూజించుటకు ఉత్తమమైన ఉదాహరణ ఈ వృత్తాంతము.

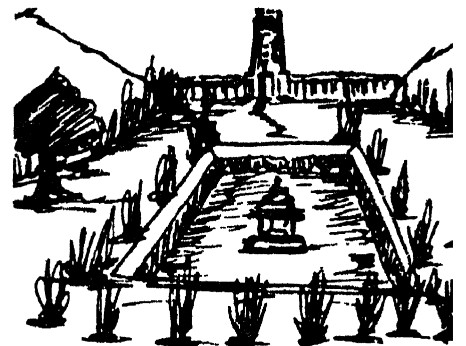
భారతీయ సంస్కృతిలో అతిథి పూజ ఎంతో మహత్వము కలది. అతిథిగా ఇంటికి వచ్చిన వ్యక్తికి సమయానుకూలమును బట్టి ఏమీ దొరకక పోయినచో కనీసం ఆ వచ్చిన అతిథిని ప్రేమతో ఆదరపూర్వకముగా పలుకరించి సంతోషపెట్టవలెను.

తృణాని భూమి రుదకం
వాక్ చతుర్థీ చ సూనృతా.
సతా మేతాని గేహేషు
నోచ్ఛిద్యన్తే కదాచన.

--ఇంటికి వచ్చిన అతిథికి కాళ్ళు కడుగుకొనుటకు నీటిని ఇచ్చి, ఆసనమును చూపి, కుశలప్రశ్నలు మృదుభాషణలతో సంతోషపెట్టవచ్చును. ఎందుకంటే ఏదైనా వస్తువును అతిథి కొరకై సేకరించుటకు కొంత వ్యయప్రయాసలు తప్పవు. కానీ పైన చెప్పినదానికి వ్యయప్రయాసలతో పనిలేదు. కాబట్టి అందరు చేయగల సులభమైన పద్ధతి. ఆ తర్వాత మన తాహతును బట్టి అతిథిని భోజనాధులతో సంతోషపెట్టవచ్చును. ముఖ్యముగ అతిథిని నిరాకరించుట కూడదు.

అతిథి సేవలో శిబిచక్రవర్తి అతిథి రూపంలో వచ్చిన పక్షుల కొరకై తన దేహము అర్పించుట, విదురుడు అతిధిగా వచ్చిన శ్రీకృష్ణుని పూజించుట, రంతిదేవుడు ఆకలిగొన్న అతిధిని సత్కరించుట, శ్రీకృష్ణుడు అతిధిగా వచ్చిన కుచేలుని ఆదరించుట, అంబరీషుని అతిధిపూజ వీటిని గురించి మన పురాణములలో విపులముగా తెలుపబడినది. ధర్మశాస్త్రములలో అతిథి యజ్ఞమునకు మహత్వపూర్ణమైన స్థానము గలదు. కాబట్టి ప్రతి మనిషి తల్లి, తండ్రి, గురువు, అతిధులను పూజించవలెను.

శ్రీ గోదాదేవి వైభవం

— శ్రీ పి.ఎస్.ఎస్.ఆర్. శ్రీనివాసన్

దేవస్య మహిషీం దివ్యా
మాదౌ గోదా ముపాస్మహే,
యన్మౌ విమాలికాం ప్రీత్యా
స్వీకరోతి స్వయం ప్రభుః.

--శ్రీ భట్టర్

ఏ యువతి శిరమందు ముడిచి విడిచిన పూలమాలికను ప్రభువగు శ్రీమన్నారాయణుడు తానయి ప్రేమతో స్వీకరించెనో ఆ దేవదేవుని దివ్యమహిషియగు శ్రీగోదాదేవిని సేవించెదను.

ఆళ్వారాచార్య పరంపరలో అగ్రగణ్యామై సకల చేతనోజ్జీవనమున కై తాను భూమియందవ తరించిన జగజ్జనని భూదేవి యంశభూత ఈ గోదాదేవి. ఈమెకు 'ఆండాళ్' అనియు, 'ఆముక్తమాల్యద' అనియు, 'శూడికొడుత్తనాచ్చియార్' అనియు ప్రసిద్ధ నామములు గలవు. దేహాత్మాభిమానులగు సంసారి చేతులకును, ఆత్మ స్వరూప జ్ఞానముగల ఋషులకును గులకరాతికి కులపర్వతమునకు గల యంతరము కలదు. అట్టి ఋషులకును ఆళ్వారులకును అంతటి వాసి కలదు. ఆ యాళ్వారులకును పెరియాళ్వారులకును అంతటి తారతమ్యము కలదు. ఆ పెరియాళ్వారులకును గోదాదేవికిని అంతటి భేదము కలదని పూర్వుల నానుడి కలదు. అట్టి గోదాదేవి వైభవమును సమగ్రముగ తెలుపనెవరి తరము?

శుచిమాసి పాండ్యభువి పూర్వఫల్గునీ
ఘనభేన వీన తులసీ వనాంతరాత్
ఉదితాముదారగుణ రంగనాయక
ప్రియవల్లభాం వసుమతీ ముపాస్మహే.

పాండ్యదేశమునందు ఆషాఢ మాసమున పూర్వ ఫల్గుణీ నక్షత్రమున తులసి వనమున అవతరించినదియు అనంత కల్యాణ గుణములు గల శ్రీరంగనాథునకు ప్రియ వల్లభయునునగు భూదేవి అంశభూతమైన గోదాదేవి నుపాసించెదను.

నీళాతుంగ స్తనగిరితటే
సుప్త ముద్బోధ్య కృష్ణం
పారార్థ్యం స్వం శ్రుత

శతశిరస్సిద్ధ మధ్యాపయంతీ
స్వోచ్ఛిష్టాయాం స్రజి
నిగళితం యా బలాత్కృత్య భుంక్తే
గోదా తస్యై నమ ఇద మిదం
భూయ ఏ వాస్తు భూయః.

నీళాదేవి యొక్క ఉన్నతములగు కుచగిరి తటములందు నిద్రించువాడును, ఆయమ ముడిచిన పూలమాలచే గట్టబడిన వాడును అగు శ్రీకృష్ణుని మేలుకొలిపి యనేక వేదాంతములందు బ్రతిపాదింపబడిన తన పారతంత్ర్యమును నివేదించుకొని యనుభవించిన శ్రీగోదాదేవిని కాలతత్త్వమున్నంత వరకును నాశ్రయించెదను గాత.

అంచలు విహరించు శ్రీ విల్లిపుత్తూరు నందు శ్రీగోదాదేవి యవతరించిన దెట్టు లనిన:- జనకరాజ యజ్ఞశాలకయి భూమిని నాగటితో దున్నునపుడు నాగటిచాలునందు సీతాదేవి అవతరించిన విధముగనే నిష్కళంక భక్తాగ్రేసరుడైన శ్రీ విష్ణుచిత్తులు (పెరియాళ్వారులు) పూలతోటలో తులసి చెట్లకు పాదులు త్రవ్వుచుండగా ఒక తులసి పాదుయందు మన్నులో భూదేవ్యాంశమున శ్రీగోదాదేవి ఆవిర్భవించెను.

ఈ విషయమును దివ్యసూరి చరిత్రము నందు క్రింది విధముగ వర్ణింపబడినది.

స విష్ణుచిత్త స్తులసీవనావనిం
ఖనిత్రవక్త్రేణ నిఖాతయన్ కలౌ
శుభే ముహూర్తే శుచి మాసి ఫల్గునీ
ప్రతీత తారే తులసీ వనాంతరే
భువో భవత్కాంచనబాలకన్యకాం
భూమ్యంశకాం వీక్ష్య విసిస్మియే ముదా.

ఆ విష్ణుచిత్తులు తులసితోటలో భూమిని పలుగుతో త్రవ్వుచుండగా కలియుగమునందు ఆషాఢమాసమున పూర్వఫల్గుని యనెడి ప్రసిద్ధమగు నక్షత్రమున శుభలగ్నమున తులసీ వనములో భూమియొక్క యంశమున గానవచ్చిన బంగారుబొమ్మ వంటి బాలికను ఆండాళును చూచి విస్మయమును సంతోషమును పొందిరి.

అనంతరము శ్రీవిల్లిపుత్తూరునకు నిర్వా

హకులైన శ్రీవిష్ణుచిత్తులు కన్నియనెత్తి విస్మితులయి 'రోలం బాలిక' అనగా తుమ్మెద రెక్కలవంటి కురులు కలదనెడి పేరుపెట్టి నల్లారుముద్దుగా పెంచుచుండెను.

శ్రీవిష్ణుచిత్తులు తమ కిష్టదైవమగు శ్రీవటపత్రశాయికి తాను వేసి పెంచిన పూలతోటలోని వివిధములగు పూలతో మాలికలు గట్టి నిత్య మర్పించుచుండెడివారు. ఇట్లు స్వామికని కట్టియుంచిన మాలికలను నాళ్వారులు లేని సమయము చూచి ఆండాళ్ళు, తల దువ్వుకొని, చీరెగట్టి, సొమ్ములు పెట్టుకొని తలలో ఆపూల మాలికలను ముడిచికొని నేనతనికి తగుదునా, తగనా యని తన సొగసును అద్దమున జూచుకొను చుండెను. ఈ విధముగా చాలాకాలము గడచిపోయినది. పూలమాలలు తాను ధరించుకొని నలగకుండ ఎప్పటియట్ల యెత్తి యుంచుచుండ ఒకనాడు దైవికముగ నాళ్వారుల కంట బడెను. పరమభక్తుడగు నాళ్వారులా బాలిక చేసిన కార్యము భగవదపచార కారణమని తలచి కటకటంబడి 'అయ్యో! ఎంతటి అకార్యమొనరించితివే బిడ్డా! పెరుమాళ్ళకు ముందుగా సమర్పింపక పెట్టుకొనవచ్చునా! పరమాపరాధము కాదా!' యని మందలించి ముగ్ధయగు నామెను మరేమియు ఆనజాలక ఆనాడు పూలమాలలను స్వామికి సమర్పింపక మానివేసెను. ఆనాటి రాత్రి పెరుమాళ్ళు ఆళ్వారుల స్వప్నమందు సాక్షాత్కరించి 'ఈనాడెప్పటివలె పుష్పమాలలు మాకు సమర్పింపక మానితివేల?' యని ఎఱుగనివానివలె అడిగెను. స్వప్నములోనే ఆళ్వారులు 'స్వామీ! నాబిడ్డ పసిది. అభము శుభమెరుగని ముద్దరాలు. దేవరకని కట్టియుంచిన పూలచెండ్లను బాల్యచాపల్యమున తన జడలో ముడిచికొనినది. అట్టిది దేవరవారికెట్లు సమర్పించి మహాపరాధ మొడిగట్టుకొనగలను? తెలియని కాలమందు జేసిన యపరాధము నెట్లు బాపు కొనగలనో? ఉపాయ మెరుగక పరితపించు నేను తెలిసి తెలిసి యెట్టు లీ బాలిక తలలో ముడిచి తీసిన పూలమాలలు సమర్పింప మనసెట్లు వచ్చును? గాన ఏమియు తెలియని బాలిక గావించిన తప్పు సైరించి దేవరవారు కటాక్షింపక యున్న గత్యంతరమేమి యని దుఃఖపడుచు విన్నవింపగా 'ఓయీ ఆళ్వారులు! మాకా బాలిక కురులందు ముడిచి విడిచిన మాలికయే యెక్కువ ఆమోదకరమైనది సుమా. అంతకుమించి ప్రీతి జనకమైనది మరి యన్యము కాదని సెలవిచ్చి యంతర్ధానము చెందెను.'

అంత మేలుకొని ఆళ్వారులు పరమాద్భుత రససాగర నిమగ్నులై అది మొదలా బాలిక నీళాదేవియో, భూదేవియో, శ్రీదేవియో యయి యుండునని విశేష ప్రతిపత్తి గలిగి తన కట్టి మహనీయ భాగ్యశాలిని తనయ కావుట కమితానందము జెందినవాడయ్యెను.

లోకమున స్వామికి సమర్పించిన పిమ్మట భగవత్ప్రసాదముగా స్వామి ధరించి యనుగ్రహించిన చందన మాలికాదులను భక్తులు గ్రహించుట కలదు గాని యొక ముద్దరాలి కొప్పున ముడిచి యిడిన పూలమాలలను భగవంతుడు స్వీకరించుటదివరకెన్నడు విన్నది కన్నది కాదు. కావున నిట్టి యపూర్వ వైభవ సమృద్ధికి గుర్తుగా 'ఆముక్తమాల్యద' శూడికొడుత్త నాచ్చియారని ప్రఖ్యాతి గాంచెను.

పువ్వు పుట్టగనే పరిమళించు ననెడి సామెత ఈమె యందే సార్థకమైనది. దివ్య సుగంధముతో మొలక లెత్తు తులసివలె ఈ దేవి పరమభక్తి మూర్తియయి యవతరించుటచే నామె బాల్య కౌమార యౌవనాది దశలవలె నాదినమున కాదినము యొక వింత ఛాయతో నభివృద్ధి గాంచుచు పరభక్తి పరజ్ఞాన పరమభక్తి గలిగి యలరారుచుండెను. తక్కిన యాళ్వారుల కంటే నీయమకు భగవంతుని యందలి ప్రేమ అత్యంత గాఢమై, విలక్షణమై, యద్వితీయమై యుండెను. భగవంతుని క్షణ మెడఁ బాసిన అది దుస్సహ వేదనాకరమై యుండెను. కంటికి రెప్పలడ్డముగజేసె విధాత క్రూరుడై యని యనుతపించుచుండెడిది.

శ్రీకృష్ణ విరహము నోర్వజాలక గోపిక, లోపికలు లేని వారై 'దుష్టకాళియ! తిష్ఠాత్ర కృష్ణోహమితి చాపరా' (యష్టకాళియుడా! నిలు, నిలు నేను గృష్ణుడనని') యొకటి యనెను. యన్నట్లు కృష్ణాను కరణము చేసి, యసురులు దేహములందు నిలుచునట్లు లొనరించిన విధమున నీమెయు దాను నొక గొల్ల పడుచుననియు, విల్లి పుత్తూరు నందున్న కన్నెలు తన తోడి గోపికలనియు, అందు వేంచేసియున్న శ్రీ వటపత్రశాయియే నందమందిరమున వేంచేసియున్న యశోదా కిశోరంబగు శ్యామసుందరుడనియు భావించి గాఢమగు భావనా విశేషమున దాను గొల్ల కట్టు, గొల్లమాట సర్వము నచ్చపు గోపికయై మార్గశిరమాసమున నోము నోచియు, కామ భజనాదు లొనరించియు 'తిరుప్పావు, నాచ్చియార్ తిరుమెళి' యనెడి దివ్యప్రబంధములను తమిళభాషయందు గృపచేసి చేతనుల నుజ్జీవింప జేసెను. ఇట్టులీ యనన్య భక్తిమతి పెద్దదై పెండిలికి దగిన ఈడు కలదగుట జూచి ఆళ్వారులు తగిన వరుడు లభింపక విచారమును బొంది పరిపరి విధముల బరితపించుచు వ్యాకులిత మనస్కులై యుండిరి.

తన తండ్రి తన పెండ్లి విషయమై యేమియు దోపక దిగులొంది యుండుట గాంచి శ్రీ గోదాదేవి అప్పా! మీరేదియో యొక తీరున నున్నారేల? అని ప్రశ్నింపగా ఆళ్వారులు 'అమ్మా! నీకు తగిన వరుడెవ్వరా యనియే నా విచారము' అనిరి. దానికి 'ప్రాకృతులగు మనుష్యులకు నన్నిచ్చెదవేమో! అటులయిన నొక క్షణమైన బ్రతుకజాలను' అని చెప్పగా 'మరి యెవరికిత్తునమ్మా' యని ఆళ్వారులనగా సర్వజగన్మోహనమూర్తి యగు శ్యామసుందరుని శ్రీహరినిగాని ఇతరుల నేను మనస్సునందయిన తలచుదానను గాను' అని చెప్పినది. అపుడాళ్వారులు అది యెట్టు పొసగును తల్లీ! ఆ ప్రభువున కెట్లీయగలననగా నూట ఎనిమిది దివ్యదేశములయందలి పెరుమాళ్ళ వైభవము వేర్వేరుగా తనకు వివరింపుమనియు వారిలో నచ్చిన వారిని తాను వరింతునని తెలిపెను.

ఆ మాటలాలించి యాళ్వారులు మొట్ట

మొదట తమరున్న శ్రీవిల్లి పుత్తూరులో వేంచేసియున్న శ్రీవటపత్రశాయి వైభవము వర్ణించిరి. అంత పాండ్యమండలమందలి దివ్య దేశములందు వేంచేసియున్న యర్చామూర్తుల వైభవమును, మలనాడునందు దివ్య సన్నిధులందు విజయము చేసిన శ్రీమూర్తుల వైభవమును, ఉత్తరదేశ దివ్యస్థలములందున్న స్వామి వైభవమును, శ్రీనివాసమూర్తి వైభవము మున్నగు తొండమండలమందలి స్వాముల వైభవమును శ్రీరంగనాథుడు మొదలగు జోరమండలమున వేంచేసియున్న యర్చామూర్తుల వైభవమును, వనభూమీ ధరమున నెలకొనియున్న సుందరరాజ వైభవమును విశదముగ కీర్తించి తెలుపగా ఆండాళ్ళు విని, తనువున బులకలెగయు, కనుల ఆనందాశ్రువులు జడిగొన, శ్రీరంగ రాజ కురుల సౌరు, మోముగోము, కనుల సోయగము విని మిగుల బ్రేమమున బరవశమై మోహ సముద్రమున మునిగెను.

హృదయము ద్రవించి కందొవ లానం దాశ్రువులకు గండువలయి స్రవింప, భూలోక వైకుంఠమగు శ్రీరంగమున వేంచేసి శృంగార సీమ యనం దగిన యొయ్యారి రంగని యందు బద్ధానురాగము కలదయి యెట్టులెట్టులో దినములు గడుపుచుండుటగాంచి 'గోదకు గెవెల కుఱ్ఱడే ఈడు జోడైన వరు' డని నిశ్చయించి, యది యందని పండ్ల కఱ్ఱులు సాచుట కదా యని తలచి నిస్పృహ నంది చేయునది యేమియు దోపక విచార ముతో గన్ను మూసినంత శ్రీరంగనాథు డాళ్వారులకు సాక్షాత్కరించి 'మీ కూతును గోదను శ్రీరంగమునకు గొనిరండు. మేమే యుచిత రీతి నా కన్నియ పాణిగ్రహణ మొనరించెద' మని యానతిచ్చి యంతర్ధాన మయ్యెను. ఆళ్వారులా కలగని యానంద సనిమగ్నులై యుండ శ్రీరంగనాథుడు తన పెద్ద యర్చకునకు గలలో గానుపించి 'ఓయీ! నీవు మా ఛత్రచామర తాలవృంతాది సకల పరిజన పరిచ్ఛదములతో శ్రీవిల్లిపుత్తూరునకు బొమ్ము. అందు విష్ణుచిత్తులగు మహాభాగ వతులు గలరు. వారిని వారి కుమార్తెతో రావలసిన' దని మా యాజ్ఞ దెలిపి తోడుకొని రమ్మయని యాజ్ఞాపించి పంపిరి.

శ్రీరంగపతి పరిఢవముతో నర్చకుడు భగ వదాజ్ఞానుసారముగ శ్రీవిల్లిపుత్తూరున కేగి, యాళ్వారులను జూచి శ్రీ రంగనాథుని యాజ్ఞను తెలిపి ప్రయాణమును చేయుడని విన్నపము చేసెను. ఆళ్వారులు శ్రీరంగనాథుని యాజ్ఞను విని విస్మయానందముల నార మునిగి, తన కూతున కా వృత్తాంతమును నెఱిగించి సముచిత రీతి గైసేసి యాండాళు నొక మణిమయ స్వర్ణ శిబిక యందుంచుకొని రంగనాథుని గాక మఱెవ్వరిని గన్నెత్తి చూడనని పతినపట్టిన యనన్య ప్రేమ మూర్తియగు నా లజ్జావతి పరులకు గాన రాకుండ బల్లకి చుట్టునొక పట్టుతెర గట్టించి యఖిల దివ్య వాద్యములతో శ్రీరంగమునకు బయనమై పోయిరి.

శ్రీరంగ దివ్యదేశమును జేరజని తమ రాక యెల్లరకు దెల్లమగునట్లు వివిధములగు బిరుదులతో దిరుచ్చిన్నము లూదుచు శ్రీరంగధాముని కల్యాణ మంటపమును బ్రవేశించి తెరదీసిరి. అంత మబ్బుల చాటునుండి తళుక్కున వెలువడిన మెఱుపు తెఱగున నెల్లరు గనుచుండ శ్రీగోదాదేవి కటితలమున గట్టిన బంగరు సరిగంచుల పట్టు చీరెయు, దుఱుమున ముడిచిన విరుల సరమును నుదుట దిద్దిన కస్తురి తిరునామములు, వీనుల కెగ్రబాకు వాలుగల నేలవాలు గనుల సోయగము నపూర్వ శోభాసదనమై పిడికిట నడగు నెన్నడు మసియాడ, జక్కువలె నిక్కునొక ప్రక్కకుండు పదముల ఘల్లు ఘల్లుమని మ్రోయ కరముల కనక మణి కంకణముల కలకల ధ్వనులు మొఱయ నంచల బెడ గడచు నొయ్యారంపు నడకలతో శ్రీరంగనాథునంతికమున కేతెంచి లోన జొచ్చి యా భువన మోహన దివ్యమూర్తిన కన్నుల కఱవు తీర సేవించి ప్రియతముని శ్రీపాదముల సేవించు భాగ్యమబ్బె కదా యని యత్యంతానందమును జెంది నాగపర్యంకము మీదికెక్కి శ్రీరంగనాథుని శ్రీపాద పద్మ రేఖ యందంతర్ధానమును జెందెను.

ఇట్టి యపూర్వ మహదాశ్చర్యకర సన్నివేశమును గాంచి యాళ్వారుల శిష్యులగు శ్రీ వల్లభ దేవరాయలు మున్నగు వారెల్లరును విస్మయమును చెందిరి. ఆళ్వారులు శ్రీరంగ నాథుని పరమానుగ్రహ పాత్రురాలయినది గదా తన బిడ్డయని యానందమును, అట్టి భాగవతాగ్రగణ్యయగు సాధుశీల విరహమున కపరిమిత పరితాపమును చెందిరి.

శ్రీరంగనాథుడాళ్వారుల బిలువబంచి మామగారూ! అని పిలిచి 'తొల్లి పాల వెల్లి తన కూతు లచ్చిని నాకు నిచ్చి మామ యయ్యెను. నేడు మీరట్టులే మీ కన్యారత్నము గోదను నాకు గన్యాదాన మొనరించి మామ గారైతిరి' అని మిగుల సంతోషముతో జెప్పి, శ్రీ శఠగోపము తీర్థప్రసాదములు మున్నగు కోవెల మర్యాద లతిప్రీతి ననుగ్రహించి, ఇక మీరు శ్రీ విల్లిపుత్తూరున కేగి యందు శ్రీవటపత్రశాయిగా వేంచేసియున్న మమ్ము నెప్పటివలె బుష్పమాలా సమర్పణ కైంకర్యమున సేవింపుడని యాజ్ఞాపింప నాళ్వారులు ప్రీతి విషాదములు డెందమున సందడింప శ్రీవిల్లి పుత్తూరునకు బోయి పూర్వమువలె గైంకర్య మొనరించుచు నుజ్జీవించిరి.

గురుముఖ మనధీత్య ప్రాహ వేదా నశేషాన్
నరపతి పరిక్లృప్తం శుల్క మాదాతుకామః
శ్వశుర మమరవంద్యం రంగనాథస్య సాక్షాత్
ద్విజకులతిలకం తం విష్ణుచిత్తం నమామి.

అని నేటికిని సర్వజనుల నతి నుతులకు బాత్రులైరి.

కర్పూర నీరాజన మివ్వరె
కలికి శ్రీరంగ నాయికకి
నేర్పుతో మీరలు పాటలు పాడరె
నీరజకుల శుభదాయికకి॥

తిరువిల్లీపుర తులసీవనమున
తీరుగ నోద్భవించి
పెరియాళ్వారుల ప్రియపుత్రికయై
పెంపొందిన మన చెలియకును॥

ముప్పది పాశుర మతిమోదమ్మున
ముద్దుల రంగని పాడుచును
ఒప్పుగ రంగని వరియించిన
మన వనజ దళేక్షణ రాణికిని॥

గృహాలంకరణలో రంగవల్లులు

డాక్టర్ టి.ఆర్. కృష్ణన్

ముగ్గుల రచన ఒక ప్రత్యేక కళ. ఇది చతష్షష్టి కళలలో ఆరవదియగు "తండుల కుసుమ బలివికారము" అని బియ్యపుపిండి, పూవులు మొదలగు వానితో భూతతృప్తి కొరకు పెట్టెడిముగ్గులు, ప్రత్యేక కళగా పేర్కొనబడినది. చిత్రలేఖనమందు ఈ ముగ్గుల రచన ఇమిడియుండుటేగాక, చిత్ర లేఖనమునకు గల లక్షణములే దీనికి కూడ గలవు.

గృహాలంకరణ కొరకు గోమయము, గుల్లముగ్గు, పసుపు, పసుపు + సున్నము కలుపగా వచ్చిన పారాణి లేక కుంకుమము ఎక్కువగ వాడుచుందురు. హిందువులలో ఆధ్యాత్మిక, ఆరోగ్య దృష్టిలేని విద్యగాని, కళగాని, తుదకు ఎట్టి సాంప్రదాయముగాని లేదు.

గోమయము, పసుపు, సున్నము, కుంకుమము గృహాలంకరణమునందు వాడుచున్నారు. గృహిణి అలంకరణమునందు గోమయమునకు బదులు కాటుక, పసుపు, సున్నమునకు బదులు గంధము వాడుచుండుట చూచుచుందుము. వివాహములందలంకరించు "నాకబలి" పట్టు కూడ గోమయముతో స్థలమును శుభ్రపరచి, పసుపు, సున్నము లేక వరిపిండి (బియ్యపుపిండి) కుంకుమము లేక (పారాణి పొడి)లతో చిత్రింతురు. నాకబలి పట్టుపై పెట్టు సజ్జ కూడ నలుపు, తెలుపు, ఎరుపు రంగులతోనే లేపనము చేయుదురు. వివాహమునందు తయారుచేసిన మాంగల్యము, వెండి (తెలుపు)తో చేసిన మట్టెయలు, నల్లపూసలు (నలుపు) విధిగ గృహిణి అలంకరించుకొని ముత్తైదువుగా జీవితాంతమువరకు యుండవలెనని తలంపుతో అలంకరించుచున్నారు.

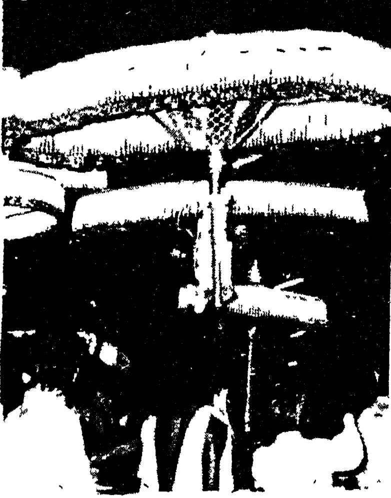

పై విషయముల సమన్వయించి చూచిన సున్నము, పసుపు, కుంకుమ, గోమయములందు ఆరోగ్యసూత్రములే కాక ఆధ్యాత్మిక భావములు కూడ ఇమిడియున్నట్లు తెలియుచున్నది.

హిందువులలో "చక్రహస్తుని ప్రకటించు చదువే చదువు" అన్నట్లు ఆధ్యాత్మిక, ఆరోగ్య దృష్టి లేని విద్యగాని కళగాని, తుదకు ఎట్టి సాంప్రదాయముగాని లేదన్నచో అతిశయోక్తి కాదు. చిత్రలేఖనము, ముగ్గుల రచనలందలి ఆధ్యాత్మిక ఆరోగ్య భావములెట్టివి? తెలుపు పసుపు రంగులు సాత్వికమును, ఎరుపు రంగు రాజసగుణమును, నలుపు తామస భావమును తెలుపును. పై పదార్థములయందు గల రంగులలో ఈ మూడు భావములే గోచరించుచుందును.

గృహలక్ష్మి

ఈ మూడు భావములు స్ఫురించు రంగులనే ప్రపంచ విఖ్యాతిగాంచి, హైందవ చిత్ర కళకు ఆదర్శమైన అజంతా చిత్రలేఖనమందుకూడ ముఖ్య వర్ణములుగ వాడియున్నట్లు

పరిశోధకులు తెలుపుచున్నారు. సత్వరజస్తమోగుణాత్మకమగు ప్రకృతిని

"అజా మేకాం లోహితశుక్ల కృష్ణాం
బహ్వీం ప్రజాం జనయంతం సరూపామ్" .

స్వీకరించిన నీలమేఘ (నలుపు + ఎరుపు + తెలుపు = నీలిరంగు) శరీరుడగు పరమాత్మను చేరవలయునని తెలియచేయుచున్నవి. ఆరోగ్య ఆధ్యాత్మిక విషయముల మేళవించి, ప్రతి వ్యక్తి కొద్దియో, గొప్పయో కళా నైపుణ్యము కలిగి, చిత్ర కళాసౌధాగ్రమున నిలిచి, కళారాధన చేయవలయునని, ఋషివర్యులు

"కాలానాం ప్రవరం ధర్మ
కామార్థ మోక్షదం
మాంగల్యం ప్రథమం వైతత్
గృహే యత్ర ప్రతిష్ఠితమ్." --మార్కండేయః

అన్నారు. మన గృహిణులు ఆ సూత్రములను ఎంతవరకు పాటించుచున్నారో గమనింతము.

గోమయములో అలికిన ప్రదేశము నీడవారిన ముదురాకు పచ్చరంగు కలిగి, చీకటిగను, తేమగను యుండును. అందుచే గోమయమెంత ఆరోగ్యకరమైనను చూడగనే మనస్సుకు చీకాకు, నిరుత్సాహము, ఆందోళన కలుగును. నీలపు ఆకాశమున తెల్లని తామరలవలె, బాగుగ నలికిన ప్రదేశమున నుంచిన ముగ్గు సాత్వికతను స్ఫురింప చేయగలదు. ఆనందమును కలుగచేయగలదు. కనుకనే "అలికిన ఇంట బలకి నా అందమ్!" అను సామెత ప్రచారములోనుండుట.

ముగ్గులనుంచు ప్రదేశమును ముందు గోమయపు నీటితో బత్తుగ కలయంపి జల్లిగాని, ఇసుకపాలు కొద్దిగ గలమన్ను, గోమయము, వరికుట్టు ఈ మూటితోను బాగుగ మర్దించిన పదార్థముతో అలికిగాని సిద్ధపరచుదురు. ఈ పదార్థములతోనే, ఈ తీరుననే మొదట అజంతా చిత్రకారులు చిత్తరువులను చిత్రించుటకు ముందు గోడల పూతపూసి, తర్వాత చిత్ర రచన చేసినట్లు పరిశోధకులు తెలుపుచున్నారు.

గోమయము ఆరోగ్యమును కాపాడు వస్తువులలో ముఖ్యమైన క్రిమిహారి. వాయుదోషములు, మశూచికాది దోషములను రానీయదు. దోమలబాధను నివారించును. గోవు వల్ల సంప్రాప్తించు ప్రతివస్తువును ఆరోగ్యప్రదము, మంగళప్రదమూను. అందువలననే--

"గోమూత్రం గోమయం
సర్పిః క్షీరం దధి చ రోచనా
షడంగ మేతత్పరమం
మాంగల్యం సర్వదా గవాం"

అని పంచగవ్య విధానము చెప్పుచున్నది. గోమూత్ర, గోమయ, గోఘృత, గోక్షీర, గోరోజనములు మంగళకరములు అన్నారు. ఎప్పటికప్పుడు వేసిన గోమయము కస్తూరితో తుల్యమని ఆయుర్వేద భిషగ్వరులందురు. గోమయమింతటి ఆరోగ్యప్రదమగు వస్తువయినందుననే మతసంబంధమగు ప్రతి క్రియయందును మొట్టమొదట "గోమయేనానులిప్య" అని పఠింయించడము.

ఇక పసుపునకు గుణ ప్రధానముగా "క్రిమిఘ్ని"యని పేరు. రంగు కలిగించునది కావున "వర్ణ విధాయిని", స్త్రీలకెక్కువ ప్రియమైనందున "యోషిత్ప్రియా", పసుపు గృహాలంకరణయందేగాక, గృహిణీ యలంకరణమునందు కూడ విరివిగ నుపయోగించుచున్నది కదా!

ముగ్గు కూడ క్రిమిహారి, ఉష్ణమును కలుగుచేయును. కావున గృహాలంకరణయందేకాక సున్నము రూపమున తాంబూలమున లోనికి గూడ తీసికొనుచుండుట లోకవిదితము.

ఇక ముగ్గుల విషయమున-- సూత్రమునకు గ్రుచ్చబడిన ముత్యముల చేరువలె కనిపించు ముగ్గులకు ముత్యాలముగ్గులని బహుముఖములు కలిగి, కోణములు తేలునట్లు పెట్టు ముగ్గులు రత్నాల ముగ్గులని నిదానముగు క్రరలవంటిగట్ల (+ గుర్తు గాని × గుర్తుగాని) తో గుర్తులుంచి చిత్రించు ముగ్గులకు క్రరముగ్గులని, రంగులచూర్ణములతో చిత్రించు ముగ్గులకు రంగవల్లులని మొత్తము నాలుగు విధములుగ ముగ్గులు విభజించబడినవి. వీటిలో మొదటి మూడు రకముల గృహాలంకరణమందు కనిపించును. వ్రేళ

ములందు మొదట "రంగవల్యాభిరలంకృత్య" అని యనుచుందురుకదా! అనగా వ్రతముల యందు పూజాప్రదేశమునందు, దైవప్రతిష్ఠా సమయములలో, వివాహములో అయిదవరోజున నాకబలి మొదలగు వానియందు ఈ రంగవల్లులతో అలంకరించెదరు. నిదానముగ ముగ్గు కర్రయు తీయుటకు, చిగురు కొట్టుటకు ముగ్గుగొట్టమని, చిగురు కర్రయని రెండు పరికరములు కూడ కలవు. కాని ఏ పరికరములు లేకుండ ముగ్గు బొటన వ్రేలితోను, చూపుడు వ్రేలితోను కలిపిపట్టుకొని చేతితోనే పెట్టు ముగ్గులకు పోత ముగ్గులని పేరు.

పోత ముగ్గులకు మూలము, ప్రారంభము చుక్క లేక బిందువు.ఈ చుక్కలు ముత్యాలముగ్గునందు పెట్టినవి పెట్టినట్లు కనుపించుచుండును. రత్నాల ముగ్గులందు చుక్కలు కనుపించవు. కాని ప్రతి కోణమును ఒక్కొక్క చుక్కగ పరిగణింపవచ్చును. చిత్రకారుడు తాను చిత్రించు చిత్రమునకు ముందు స్థల నిర్ణయమును చేసికొనినట్లే, స్త్రీలు కూడ మొదట నియమిత ప్రదేశములో చుక్కలుంచి, వానిని నియమబద్ధముగ కలుపుచుందురు. ఈ కలుపునపుడు వారు పోత ఎచట ప్రారంభించిరో అచటికే వచ్చి ఆపు చేయు పట్టుదలతో పెట్టెడిముగ్గులనే 'పట్టు' అని యందురు. ముత్యాలముగ్గులన్నియు ఇట్టి పట్లే.

వస్తు సామ్యముతో చిత్రించు ముగ్గులు సాధారణముగా రత్నాలముగ్గులందు, వర్ర ముగ్గులందు, ఎక్కువగనుండును. ఈ ముగ్గులందు రేఖాగణిత సంబంధమగు ఆకారములు:- చదరము, దీర్ఘ చతురస్రము, డైమండ్ ఆకారము, షడ్భుజి, అష్టభుజి, త్రిభుజము, వృత్తము మొదలగు నానాకారములు కనుపించును. రేఖాగణితము యొక్క అందమును గ్రహించి, తాముంచు రత్నాల ముగ్గులందు, చుక్కల ఆధారముతో డనే మన స్త్రీలు సునాయాసముగా చిత్రింప నేర్చుట ముదావహము.

ఉత్తమ శిల్పులు, చిత్రకారులవలె పరిసరములందలి వస్తువుల రూపకల్పన చేయుటేగాక వారి కల్పన, లక్షణములు, రతులు గూడ చూడగలము.

ముగ్గులలో చుక్కలకు బదులుగ అక్షరముల ఆధారముతో చిత్రించు ముగ్గులును కలవు. "ఆంధ్ర భాష యమృత మాంధ్రాక్షరంబులు! ముద్దుపు లొలుకు గుండ్రని ముత్తియములు", అని కీ.శే. వేటూరి ప్రభాకరశాస్త్రి గారన్నట్లుగా ఆంధ్రాక్షరములే ఆంధ్రుల అపూర్వచిత్రకళా నిపుణతకు పరమ నిదర్శనములు.

అట్టి అక్షరములందలి కళానైపుణ్యమును గ్రహింపగలిగిన వారగుటవలననే, వారీమణులు జాతీయచిత్రకళకు ప్రధమపోషన మగు ముగ్గులందుకూడ అక్షరములనలంకరించి చూచువారి హృదయములనుప్పొంగ చేయుచున్నారు.

ధనుర్మాసారంభము మొదలు సంక్రాంతి వరకు రైతు ఎండల, వానలకోర్చి పండించిన పంట ఇండ్లకు చేరును. అపుడు ప్రజలు ఉత్సాహవంతులై పుష్పములవలె వికసించిన హృదయములతో నుందురు. జనుల ఈ చిత్తవృత్తిని తెలియచేయు తలంపుతోనే పుష్పగుచ్ఛ బంధమును పోలిన వికసించిన పుష్పములను, దాని సౌరభముచే నాకర్షింపబడిన కృష్ణసర్పములను వీధులయందు విధిగ ముగ్గులతో చిత్రింతురు. ఆ ముగ్గు మీదనే బాలికలు గొబ్బిపూజలను చేయుదురు.

గుచ్ఛబంధమును పోలిన ముగ్గులనే కాక, కుండలి నాగబంధమును పోలిన పాముల మట్టుల ముగ్గులచే కూడ ధనుర్మాసమున అలంకరింతురు. మెలికలు తిరిగియుండు ఈ పాముల మట్టులు అప్పటి ఋతుధర్మమును తెలియచేయును. అది హేమంత ఋతువగుటచే మంచునకు, చలికి ప్రజలు పాము మెలికలు తిరిగినట్లు పెనవేసుకుని పోవుదురని స్ఫురింపచేయును. పై కనబరచిన విధముల ముగ్గులే కాకుండ ఇంకను అనేకములగు బంధకవిత్వ చిత్రములను ముగ్గులలో కలవు. సారస్వతమునకును చిత్ర లేఖనమునకును గల సంబంధమేకాక ఒక కళకు మరియొక కళకు గల సంబంధమెట్టిదో ఈ ముగ్గులయందలి విశేషముల ఋజువు పరచును.

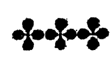
ధనుర్మాసము నెలరోజులూ వీధులలో పై ముగ్గులనేగాక తమ కళానైపుణ్యము ఉట్టిపడునట్లు అనేకరకముల చిత్ర విచిత్రములగు ముగ్గులతో నలంకరింతురు. ఆ సమయము దక్షిణాయనము కాన ఆ వాతావరణము రోగవ్యాప్తికి దోహదమిచ్చు నదిగా నుండును. సాధారణ వ్యాధులేకాక సాంక్రామిక రోగములకును ఎక్కువ అనుకూలము. కాన ఈ అనారోగ్యవాతావరణ జన్యక్రిములసంహరించు తలంపుతోనే వీధులను గోమయచర్చిత మొనర్చెదరు. ముగ్గులందు మగువలకు అది ముగ్గుల పండుగ కాగా బాలికలకు గొబ్బిపండుగ. ఇరువురకు గోమయమే ముఖ్య పాత్రముగ నిలచినది.

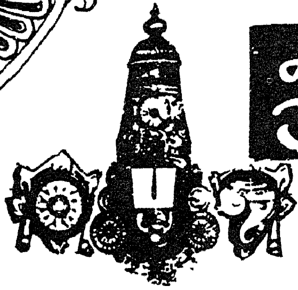
ధనుర్మాసమునందు ఇండ్లు వాకిండ్లు దులిపి వెల్ల (సున్నము) వేయించు గృహిణులు కొందరు, జేగురుతోను, సుద్దతోను గోడలకు కూడ పట్టెల నలంకరించు వైష్ణవాంగనలు కొందరు, ఎవరిశక్తి కొలది వారు నలంకరించి, గుమ్మములకు పసుపుపూసి, ముత్యములవంటి ఎరుపు, తెలుపు చుక్కలనుంచి, గృహమునంతయు పరిశుద్ధమొనర్చి, ఆరోగ్యకారియగు ఉత్తరాయణమును [illegible] లందరు ఆహ్వానించెదరు.

ఆరోగ్యప్రదమగు మకర సంక్రమణమున ప్రవేశించగనే దక్షిణాయనమందలి అనారోగ్య ప్రకృతిని రథమెక్కించి సాగనంపునట్లు, భోగి, సంక్రమణము, కనుమలుగడచిన పిమ్మట ముక్కనుము రోజున రథము పెట్టె బైటకు లాగినట్లు ముగ్గు కర్రతో రథమును లాగి వేసెదరు.

కవుల రచనలందు, చిత్ర కారుల చిత్తరువులందు, పరిసరముల ప్రభావము వారి వారి రచనలందు, చిత్తరువులందు గోచరించునట్లే స్త్రీలు పెట్టు ముగ్గులందును వారి పరిసరముల నెక్కువగా నుండునవి, వారికెక్కువగా అవసరమగు వస్తువులే కనుపించును. ఉదాహరణకు:- గాజులమలారం, పెళ్ళి అరుగు, తులసికోట, [illegible], తీగలపందిరి, పారిజాతము, [illegible], కుట్టుడాకు, గోక్షణము, గిదులపెట్టె, పీట, ఊయల, గుమ్మడిపండు, మారేడుదళము, కల్యాణమండపము, ఏడతలు, సాలెగూడు, తేలు, తాబేలు, రథము, దర్భముడి, స్వస్తిక, నిమ్మగుత్తి మొదలగునవి.

గృహాలంకరణమందే ఈ ముగ్గు కళ వికసించుచున్నది. స్త్రీల సంస్కృతి, సభ్యతలకు, విజ్ఞానమునకు, కల్పనాశక్తికి ఎప్పుడైనా ఈ కళలు నిలపెట్టుచున్నవి. అనుట నిస్సందేహము.

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య అన్నదాన పథకం

శ్రీనివాసుని దర్శించ కాముకొని వుండే భక్తులకు ఉచిత భోజన సదుపాయాన్ని కల్పించే ఈ పథకంలో పాల్గొనే వారందరికీ జనరూప జనార్దన పూజాఫలం దక్కుతుంది.

భక్తులకు వినతి

అన్నదానం కంటే మించిన దానం మరొకటి లేదు. అందుకే అన్నదాతా సుఖీభవ! అని అన్నారు. మన దేశంలో ఆకలిగొన్న వారికి పేదవారికి అన్నదానం చెయ్యటమన్నది కేవలం సేవ మాత్రమే కాదు. వేద కాలం నుండి వస్తున్న పవిత్ర సంప్రదాయం. అన్నదానం చేసిన వారికి దివిజుల సరసన చోటు లభిస్తుందని పెద్దలంటారు. అన్నం పరబ్రహ్మస్వరూపం అన్నారందుకే.

శ్రీ వేంకటేశ్వర నిత్య అన్నదాన పథకం ద్వారా తిరుమలకు వచ్చే భక్తులకు ఉచితంగా చక్కని భోజనాన్ని అందించాలన్నది దేవస్థాన ఆశయం. ఈ పథకం 1985 లో ప్రారంభమైనప్పటి నుండి దేశం మొత్తం అపూర్వాదరణ లభించింది. ఎందరో దాతలు తమ సహాయాన్ని ఈ పథకానికి అందించారు.

ఈ పథకం క్రింద అందిస్తున్న భోజనం ఎంతో బావుందని కూడా ప్రజలు మెచ్చుకుంటున్నారు ఎందరో భక్తులు ఈ అన్నదాన సౌకర్యాన్ని వినియోగించుకుంటున్నారు. సాధారణ భక్తులు కూడ ఈ పథకంలో పాలుపంచుకోవాలని, తమ సహాయాన్ని అందించాలనే ఉద్దేశంతో దేవస్థానం విరాళాల పరిధిని గణనీయంగా విస్తరించింది. భక్తులు రు.1000/- నుంచి రెట్టింపు సంఖ్యలో ఎంత మొత్తాన్నయినా అన్నదాన పథకానికి ఇచ్చి, ఇది కలకాలం నిర్వహించడానికి దోహదం చేయవచ్చు.

ఎంతో దూరం నుంచి ఎన్నో కష్టాల కోర్చి తిరుమలకు వస్తున్న భక్తుల పట్ల ఆర్ద్ర భావంతో ఈ నిత్యాన్నదాన పథకంలో మీరూ భాగస్వాములై అన్నదానం చేసి ఆదుకున్నామన్న పవిత్ర తృప్తి మీ మనసుకు మిగలనివ్వండి.

అన్నే శ్రితాని భూతాని అన్నం ప్రాణమితి శ్రుతిః।
తస్మాదన్నం ప్రదాతవ్యం అన్నం హి పరమం హవిః।

— బోధాయన ధర్మసూత్రం

ఆహారం జీవ శక్తి అని, అంతర్గత శక్తి అని వేదాలు ప్రవచిస్తున్నాయి. భౌతిక గుణాతీత మైనదీ వెలలేని కొలమానం అన్నదానం. అందుకే అన్నదానం చేయాలి

— బోధాయన ధర్మసూత్రం

వందనములతో........

మీ

డి.వి.ఎల్.ఎన్. మూర్తి,
కార్యనిర్వహణాధికారి
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములు.

అన్నదానంతో ఆదుకోండి
ఆత్మతృప్తిని అందుకోండి!

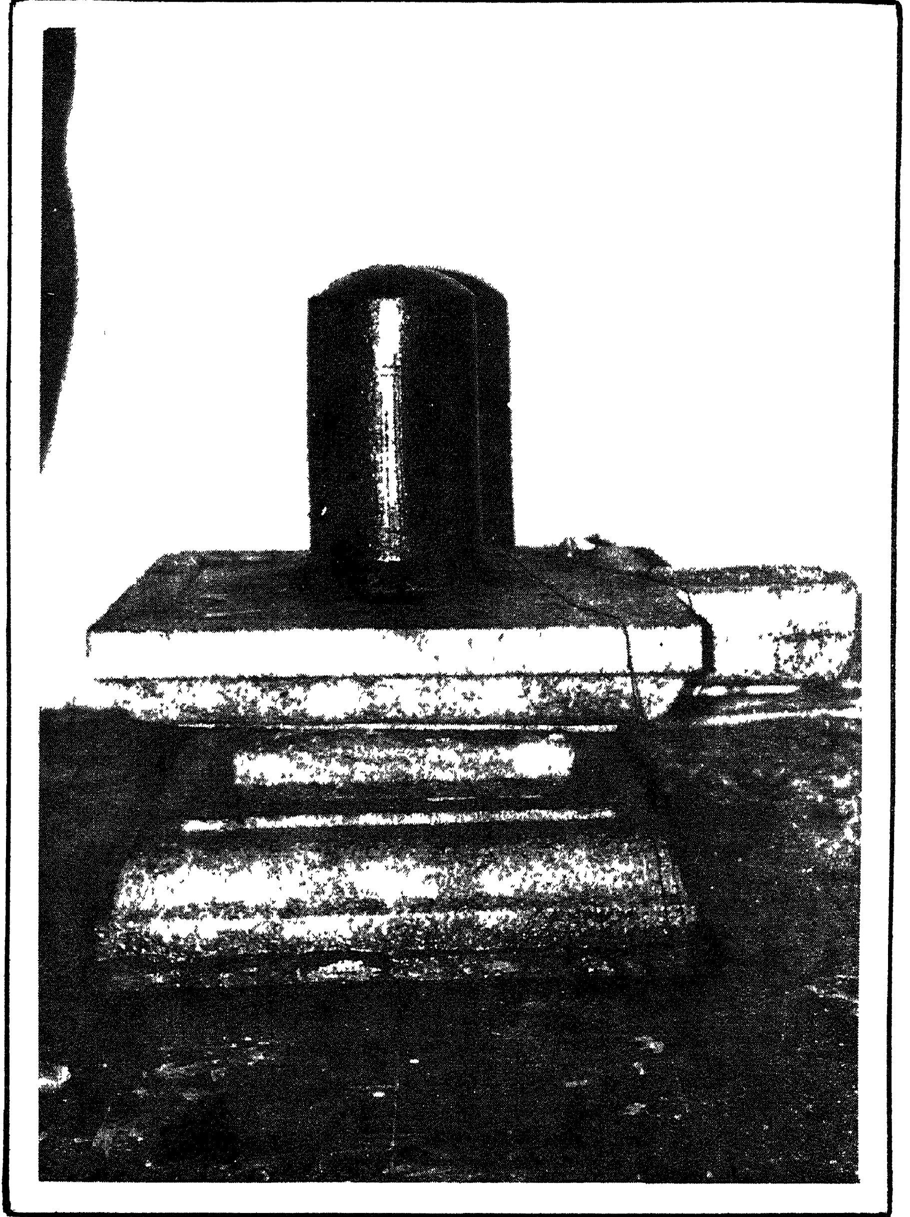
చంద్రశేఖర్

తలకోన సిద్ధేశ్వర స్వామి పుణ్యక్షేత్రం

శ్రీ వై. ఫజులుల్లా

అన్నపూర్ణయని పేరు పొందిన ఆంధ్ర దేశము దక్షిణభాగమునందున్న పేరెన్నికగన్న పర్వతరాజములలో అగ్రగణ్యమైనది శేషాచల పర్వతం. శేషాచల పర్వతం తలభాగాన ఉన్న ఈ కోననే తలకోన అంటున్నారు. ఈ పర్వత వైభవము ప్రపంచమున మరి ఏ పర్వత శిఖరానికి లేదు. ఎందుకంటే ఈ శేషాచల పర్వతము తనపైన సాక్షాత్తు కలి యుగ వైకుంఠాన్ని మోస్తున్నది. ఈ శేషాచల పర్వతం క్రింద వెలసినదే ఈ తలకోన.

> 94 మార్చి 10 మహాశివరాత్రి సందర్భంగా ఈ వ్యాసం ప్రచురిస్తున్నాం.
> సం॥

భౌగోళికంగా ఈ పుణ్యక్షేత్రం ప్రశాంతమైన చిత్తూరుజిల్లాలో ఎర్రావారిపాళెం మండలం నెరబైలు గ్రామ సమీపంలో వుంది. ఆహ్లాదంగా, ఆకర్షణీయంగా నున్న దట్టమైన అరణ్యప్రాంతంలో ఎంతో సుందరంగా నెలకొనివుంది శ్రీ తలకోన సిద్ధేశ్వరస్వామి దేవాలయం.

పూర్వము ఈ ప్రదేశ సమీపమున కుమారధార అన్న పేరుగల ఆశ్రమముండేదట. పరమపావనము మిగులతేజోవంతము అయిన ఈ ఆశ్రమమందు తారాకాసుర సంహారి కుమారస్వామి లోక కళ్యాణార్థము శివుని గూర్చి ఘోర తపస్సు చేసినాడట. శివుడు కుమారస్వామికి దర్శనభాగ్యమును కలుగజేసినపుడు తలకోన అరణ్య గుహలలో తపమాచరించుచుండిన త్రికాల వేద్యులు, దైవజ్ఞులు, పుణ్యధనులు అయిన సిద్ధ పురుషులు దేవదేవుని ఆగమనమును గ్రహించి పరుగు పరుగున అటకేతెంచి కోటి నక్షత్రముల కాంతితో ఆ అరణ్య మధ్యంబున వెల్గిపోతున్న

కైలాసగిరి నివాసుని దివ్యమంగళ రూపాన్ని తనివితీరా దర్శించుకొని తిరిగి మరోజన్మములేని మహోన్నత స్థితిని ఈ జన్మాన పొంది బ్రతుకును ధన్యం చేసుకున్నారట.

పరమేశ్వరుడు తిరిగి కైలాసమునకు వెళ్ళు వేళ అట చేరిన సిద్ధపురుషులందరూ స్వామి వారి దివ్యమంగళ దర్శన భాగ్యము తమకు ఎల్లవేళలా కలుగజేయవలనని కోరగా కరిగిపోయిన శివుడు కాదనలేక తన సహధ

ర్మ వారికి శక్తి స్వరూపిణి జగన్మాత అయిన పార్వతీదేవి సమేతంగా ఇటవెలసి ఈ తలకోన ప్రాంతమునే తన మరో కైలాసం చేసుకొన్నాడట. సిద్ధ పురుషుల తపస్సు వలన ఉద్భవించిన వలన ఇట నెలకొన్నందున పరమశివునికి సిద్ధేశ్వరనామము కలిగినది.

మూడుశతాబ్దములకు ముందు అప్పం స్వామి దీక్షితులు అనబడె గొప్ప యోగీంద్రుడు ఈ శివరూపమునకు సమీపములో నున్న భయంకరమైన పర్వత గుహలోనికి వెళ్ళి సుమారు 30 సం॥ కాలంపాటు అత్యంత నియమనిష్ఠలతో గొప్ప తపమాచరించిరి. అనంతరం శివలింగం ఎదుట శ్రీ చక్రమును ప్రతిష్ఠించిరి. అంతటితో ఆగక సమీపగ్రామమైన నెరబైలు ప్రజల సహాయ సహకారములను స్వీకరించి అత్యంత వైభవములో ఆలయ నిర్మాణము దిగ్విజయముగా చేసి దీక్షితులవారు తమ జన్మను చరితార్థం చేసుకున్నారు.

గర్భగుడి అంతర్భాగంలో శివలింగమున కొకవైపు సిద్ధ మహాగణపతి, మరోవైపు సుబ్రహ్మణ్యస్వామి వెలసి ఉన్నారు. శక్తి స్వరూపిణి అయిన పార్వతీమాత సిద్ధేశ్వరి అమ్మవారుగా స్వామివారికి ఉత్తరభాగమున కొలువై ఉంది. నందీశ్వరుడు స్వామి వెలసిన మండపము ఎదుట కొలువై ఉన్నాడు. ఆలయం ఎదుట సుందర బృందావనము, ఆలయ మధ్యంబున ధ్వజస్తంభము, ఆలయమునకు ముందు ఓ మహాద్వార మండపము, వెనుక మరో మహాద్వార మండపము దక్షిణ దిశన బ్రహ్మోత్సవ యజ్ఞశాల చుట్టు పరివృత్తమై ప్రాకారములు ఉత్తర దిశన తలకోన సిద్ధ గంగానదీ ప్రవాహం పరివ్యాప్తంగా నున్నాయి. ఆలయమునకు తూర్పుదిశగా సుమారు మూడు కిలోమీటర్ల దూరమున నున్న శేషాచల పర్వతము నుండి దూకే ఝరి బహుసుందరంగాను కదు రమణీయంగాను ఉన్నది. ● ఎంతటి పాప పంకిలమైన బ్రతుకులైనా ఈ ఝరిలో అభ్యంజనమాచరించిన ప్రక్షాళనమై పునీతమగునని సిద్ధ పురుషులవాక్కు. అందువలన ఈ క్షేత్రాన్ని దర్శించడానికి వచ్చిన అందరు తప్పక ఝరికి వెళ్ళి అచట స్నాన మాచరిస్తారు. ఆలయం నుండి ఝరివరకు రహదారి కిరువైపుల ఉన్న అరణ్యశోభ అత్యంత హృదయంగమంగాను మనోరంజకంగాను ఉన్నది.

మహా శివరాత్రికి ఈ ఆలయమందు స్వామివారి బ్రహ్మోత్సవములు అత్యంత వైభవోపేతముగా జరుగుతాయి. భక్తులకు కైలాసశోభను కల్గించుట నిలుపుతాయి. ఈ మహోత్సవకాలమునందు ప్రారంభదినాన గణపతి పూజ ధ్వజారోహణము ఉండును. రెండవరోజున స్వామివారికి మహాన్యాసరుద్రాభిషేకము సిద్ధేశ్వరీ అమ్మవారికి లలిత సహస్రనామపూజ నవగ్రహములకు శాంతిహోమము, బలిహోరములు ఉండును. మూడవరోజున కళాహోమము శాంతిహోమము, కలశ పూజలు నిర్వహించబడును. ఆ రోజు రాత్రి నందీశ్వర వాహనంపై స్వామివారి నెరబైలు గ్రామ మెరవణి ఉత్సవం ఉండును. నాల్గవరోజున మహాశివరాత్రి మహాభిషేకము సంతానార్థమై స్త్రీలు వరపడడము, రుద్రాభిషేకములు మరియు సకల భక్తకోటికి స్వామి వారి దర్శనభాగ్యము ఉండును. మధ్యాహ్నము మూడుగంటలపై నుండి స్వామివారి కళ్యాణోత్సవము సాయం సంధ్యన 6 గంటల అనంతరం స్వామిని నందివాహనారూఢుని చేసి ఊరేగించడము ఉండును. రాత్రి పది గంటలకు లింగోద్భవ పుణ్యకాలమందు మహాన్యాసపూర్వక ఏకాదశ పాలాభిషేకములు విశేషపూజలు నిర్వహించబడును. ఐదవ రోజు ఉదయం మహాభిషేకము, కలశోద్వాసన కుంభాభిషేకము పూర్ణాహుతి, శాంతిహోమము తీర్థప్రసాదస్వీకరణము మరియు మంగళహారతి ఉండును. మధ్యాహ్నము ఒంటిగంటపైన సిద్ధాహుతి ఆగమనము వరపడిన స్త్రీలకు ప్రసాదములను వొసగుట మహామంగళ హారతి ఉండును. నాల్గవరోజున రాత్రి జాగరమున్న భక్తులు ఉదయమున స్నానమాచరించి సకల మహాసిద్ధులకు సంప్రీతిగా సంతర్పణలు గావించి సతీసమేతముగా అచ్చట వెలసిన గంగాధరునికి అర్చనలు జరిపి ఆపై రాత్రి అచట నిలువకుండా అందరూవెళ్ళి పోవుదురు. పండుగ దినములందు నారికేళాది ఫలములను దేవతలకు నైవేద్యముగా సమర్పించిన అనంతరము వానిని వారు ఆరగించుట కొరకు తలుపులు మూసుకొని వెలుపలికిరావడము జరుగుచున్నది. అలాగుననే ఇట వెలసిన సమస్త దేవతలకు నైవేద్యం సమర్పించిన అనంతరం అచ్చట ఉండుట యుక్తము కాదని భక్తకోటి ఆరాత్రి అచ్చట ఉండకుండా వెళ్ళిపోవుదురు.

తలకోన ప్రాంతంలో ఉన్న కొండలు కోనలు అత్యంత రమణీయంగా, శోభాయమానంగా వుంటాయి. ఈ అడవులు సకల వనమూలికలతో ఆయుర్వేద వైద్యశాలల్లా ఉన్నాయి. ఈ ప్రదేశం జలపాతములతో సెలయేళ్ళతో సతతము హరితమైన సుందర వనసంపదలో చూపరులకు నయనోత్సవాన్ని కలుగజేస్తున్నది.

ఏ దేవతలకు వొరవడినా బిడ్డలు కలుగనపుడు ఈ తలకోనలో వెలసిన శ్రీ సిద్ధేశ్వరస్వామిని కొలువగా బిడ్డలు కలిగిన సందర్భాలు అనేకములు. ఆ దేవదేవుని వరానపుట్టిన సంతానము సిద్దయ్య, సిద్దమ్మ, సిద్దేశ్వరి, సిద్దమనాయుడు, సిద్దరామిరెడ్డి, సిద్దగంగులు వంటి పేర్లతో (నేడు) పిలువబడుచున్నారు.

తలకోన పుణ్యక్షేత్రం భూలోకమున కైలాసంగా భాషిస్తూ పాపహృదయాలను ప్రక్షాళనం చేస్తూ కలియుగ కైలాసంవలె నిలుస్తున్నది.

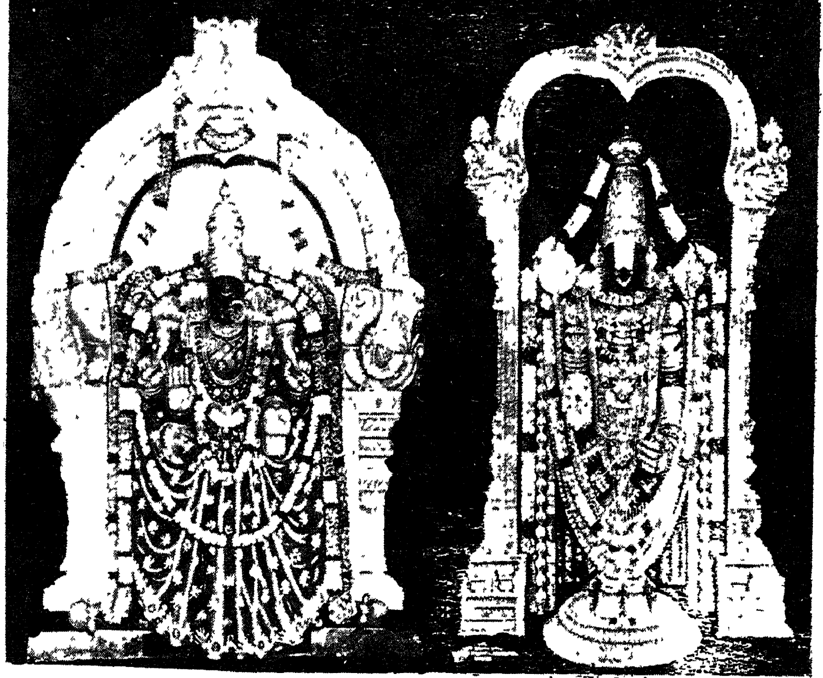
దర్శనప్రదాత

శ్రీ ఎమ్. కులశేఖరరావు

మిత్రమా!

ఇటీవల ఒక మహాద్భుతం జరిగింది. ఈ అద్భుత సంఘటన తెలుసుకున్న తరువాత మీరు నవ్వినా సరే. లేక-ఆశ్చర్యపడి మెచ్చుకున్నా సరే. యథార్థం యథార్థమే.

ఇటీవల విదేశాలలో ఉండే మా అబ్బాయి, పిల్లలు వచ్చారు. వాళ్ళు వచ్చినప్పుడు ఏదో పుణ్యక్షేత్రానికి వెళ్ళి స్వామిని దర్శించి రావడం పుణ్యంగాను, పురుషార్థంగాను భావిస్తాం మేము. ఈసారి మా ప్రయాణం తిరుమలకి. సాయంకాలం హైదరాబాద్‌లో బయలుదేరి మరుసటి రోజు పొద్దున తిరుపతికి చేరాము. ప్రయాణం బాగా జరిగింది. తిరుపతి చేరగానే టాక్సీ ఎక్కి కొద్ది సేపట్లో కొండపైకి తిరుమల చేరినాము. మొదటే ఏర్పాట్లు ఉన్నాయి కాబట్టి ఆలస్యంకానీ, ఇబ్బందికానీ లేక వసతీ, భోజనాలు చక్కగా జరిగాయి. మా అన్నగారు మొదలైనవారు విశ్రాంతి తీసుకున్నారు. పిల్లల గలగల వినిపిస్తూనే ఉంది.

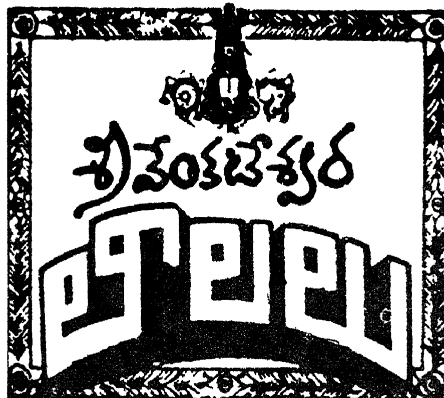
శ్రీవారి లీలా అనుభవాన్ని రచయిత లేఖారూపంలో రాశారు. పాఠకులకు ఇది నచ్చుతుందని భావిస్తున్నాం.

సం॥

సాయంకాలం అయిదయింది. కళ్యాణ కార్యక్రమం మరుసటి రోజుంటుంది. మా అన్నగారు దేవాలయం వైపు వెళదాము, అవకాశం ఉంటే టికెట్టుకొని ఈ పూట స్వామి వారిని దర్శించుకొందాము అని అన్నారు. ఈ ప్రతిపాదన అందరికీ నచ్చింది. అందులోనూ మా అబ్బాయి ప్రభు వెంటనే సిద్ధమైనాడు. మిగిలినవారు త్వరత్వరగా రెడీ అయిపోయినారు.

స్వామివారిని దర్శించడానికి వైకుంఠ ద్వారం నుంచి వెళ్ళాలి. ఆరు గంటలకి మేమక్కడికి చేరుకొన్నాం. మైకులో అన్నమాచార్య కీర్తనలు, మీరా భజనలు వినిపిస్తూనే ఉన్నయి. గేటు దగ్గర లోపలికి వెళ్ళే జనంతోపాటు ఇద్దరు దేవస్థానం ఉద్యోగులు కూడా ఉన్నారు. మా అన్నయ్య వారి దగ్గరకు వెళ్ళి టిక్కెట్లను గురించి వాకబు చేసి మాకు వార్త చెప్పినారు. చాలా నిరుత్సాహమే కలిగింది. టికెట్లు 9 గంటలకు గాని ఇవ్వరట. దాని తరువాత మరో రెండు గంటలకి మాకు దర్శనం లభించవచ్చు. ఈ నాలుగైదు గంటలు వేచి ఉండడం కష్టమే. అప్పుడే మా ప్రభు ఎప్పుడొచ్చినా ఇంతే అని విసుక్కుంటూనే ఉన్నాడు.

మా బేబి రమణ మేం నిలబడ్డ కొద్ది దూరంలో ఎవరితోనో ఇంగ్లీష్‌లో గబగబా మాట్లాడేస్తున్నది. ఆయన నడి వయస్సు మనిషి. తిరు నామంతో ముఖం ప్రకాశంగా ఉన్నది. తెల్లటి ధోవతి కట్టుకొని, నడుముకు అంగవస్త్రం బిగించినాడు. ప్రసన్నంగా బేబీతో మాట్లాడుతున్నాడు.కొద్దిసేపయిన తరువాత రమణ అక్కడనుంచే డాడీ! ఇటు రండి అంటే నేను వెళ్ళాను. తాను ఆ వ్యక్తితో మాట్లాడిన విషయం చెప్పింది. ఆయన దగ్గర 15 మందికి టిక్కెట్లు ఉన్నాయట. కానీ వాళ్ళు నలుగురే ఉన్నారు. మిగిలినవారు ఎవరైనా రావచ్చు. మమ్మల్ని రమ్మని ఆయన ఆహ్వానం. మా అన్నగారు, పక్కన ప్రభు ఈ ప్రస్తావన విన్నారు. ఎగిరి గంతేసినంత పని చేశారు సరే. వాళ్ళు నలుగురు, మేం పదిమంది వైకుంఠం దారిలో ప్రవేశించాం. గబగబా నడుస్తున్నాం. జనం లేరు కాబట్టి, మా ఆవిడ నడకలో మమ్మల్ని అందుకోలేక వెనకపడుతూ ఉన్నది. ప్రభు ఆ వ్యక్తితో ఆయన

తిరుమలలో యాత్రికులు చేయవలసినవి

- తిరుమలకు బయలుదేరేముందు మీమీ ఇష్టదేవతలను పూజించండి
- మీ ప్రయాణానికి కావలసిన టిక్కెట్లను, తిరుమలలో వసతిని ముందుగా ఏర్పాటు చేసుకోండి.
- శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామిని దర్శించే ముందు శ్రీవారి పుష్కరిణిలో స్నానంచేసి, శ్రీ వరాహస్వామిని పూజించండి.
- స్నానం చేసి శుచిగా, శుభ్రమైన వస్త్రాలతో శ్రీవారి ఆలయంలోకి ప్రవేశించండి
- ఆలయంలో ఉన్నపుడు స్వామివారిపైనే మీ ధ్యానం వుంచండి.
- ఆలయంలో పూర్తిగా నిశ్శబ్దాన్ని పాటిస్తూ 'ఓం శ్రీవేంకటేశాయ నమః' అని మీలో మీరు శ్రీవారిని స్మరించండి.
- తిరుమల సమీపంలోవున్న ఆకాశగంగ, పాపనాశనం తీర్థాలలో స్నానం చేయండి.
- తిరుమలలో ఉన్నపుడు మన ప్రాచీన ఆచార వ్యవహారాలను విధిగా పాటించండి.
- సాటి యాత్రికులను గౌరవించి వారిలో భక్తి భావాలు పెంపొందించండి.
- మీ కానుకలు శ్రీవారి హుండీలోనే సమర్పించండి.
- శ్రీవారి ఆలయంలో మీరు జరిపించ దలచిన పూజలకు గాని వలసిన సమాచారంకోసంగాని తిరుమలలోని లేదా తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారి ఏ సమాచార కేంద్రంలో అయినా అడగండి.

తిరుమలలో చేయకూడనివి

- విలువైన ఆభరణాలు, ఎక్కువడబ్బు మీవద్ద వుంచుకోకండి.
- మాంసాహారాన్ని భుజించకండి.
- ఏ విధమైన మత్తు పదార్థాలు సేవించకండి
- పొగత్రాగకండి.
- వసతి సౌకర్యంకోసం అపరిచితులను ఆశ్రయించకండి.
- శ్రీవారి సులభ దర్శనంకోసం దళారీలను ఆశ్రయించకండి.
- ఆలయంలో సాష్టాంగ దండప్రణామాలు చేయకండి.
- వీధి వర్తకులనుంచి నకిలీ ప్రసాదాలు కొనకండి.
- శ్రీవారి దర్శనంకోసం కాకుండా వేరే ఇతర ఉద్దేశములతో తిరుమలకు రాకండి.
- శ్రీవారి దర్శనంకోసం త్వరపడకండి. క్యూలో మీవంతు వచ్చేవరకు ఆగండి.
- ఆలయ ప్రాంగణంలో ఉమ్మివేయటంవంటి అసహ్యకరమైన పనులు చేయకండి.
- ఆచార వ్యవహారాల ప్రకారం ఆలయార్హత లేని సందర్భాలలో ఆలయంలోకి రాకండి.
- తిరుమలలో పువ్వులు పెట్టుకోకండి. పువ్వులన్నీ శ్రీవారి పూజే.

వివరాలు కనుక్కుంటున్నాడు. కొద్దినిమిషాల్లోనే స్వామి ఆలయంలో ప్రవేశించాము. మామూలుగా అయితే స్వామిసన్నిధి చేరడానికి ఒక అరగంటైనా పడుతుంది. కానీ కొద్ది నిమిషాల్లోనే స్వామి సాన్నిధ్యంలో ఉన్నాం. మేం పదిమంది తప్పితే జనం లేరు. దేదీప్యమానంగా వెలిగి పోతున్నాడు స్వామి. ఆయన దర్శనం కనుల పండుగగా ఉంది. ఇవాళ దర్శనం అవుతుందో, కాదో అనే నిరాశతో ఉన్న మాకు ఈ తరుణం విశేషంగా భాసించింది. కొద్ది నిమిషాలు ఆనందంగా గడచినవి. శంఖు చక్రాదులతోను, అమూల్యాలంకారాదులతోను భాసించే స్వామి వారిని తనివితీరా దర్శించినాము.

ఇంకా గర్భాలయం నుంచి బయలుదేరే సమయం వచ్చింది. అంతమంది వెనుకకు తిరిగి మళ్ళీ మళ్ళీ చూస్తూ, బయటకు వచ్చినాము. మమ్ములను తీసుకొని వెళ్ళిన వ్యక్తి మాతోనే ఉన్నట్లున్నాడు తిరిగి వచ్చేటప్పుడు కూడా. గుడి బయటకు వచ్చి, ఆయనకు నమస్కరించి, కృతజ్ఞతలు చెప్పుకోవాలని నా భావం. నేను వెనుకకు తిరిగి ఆయన కొరకు చూశాను. ప్రభు, రమణ, మా అన్నగారు గూడా అదే స్థితిలో ఉన్నారు. ఆయన బయటకు వచ్చినాడా, లోపలనే ఉన్నాడా? మాకు తెలియలేదు. ఆయన అనుచరులు కూడ ఒక్కరైనా కనిపించలేదు. ఆ పరిసరాల్లో ఎంత వెతికినా ఆయనకానీ, ఆయన అనుచరులుకానీ కనిపించనే లేదు. ఎటు అదృశ్యమైనారో, ఎటు వెళ్లినారో ఏమి అద్భుతం. స్వామి వారే వచ్చి, తన దర్శనమిప్పించి, అదృశ్యమైనారా! మాకెవ్వరికీ తెలియనే లేదు. ఆయన అనుగ్రహం కలిగితే ఎన్ని అద్భుతాలైనా ఇట్లే జరుగుతాయి కాబోలు.

పురుషోత్తముని పూజకు పూలు

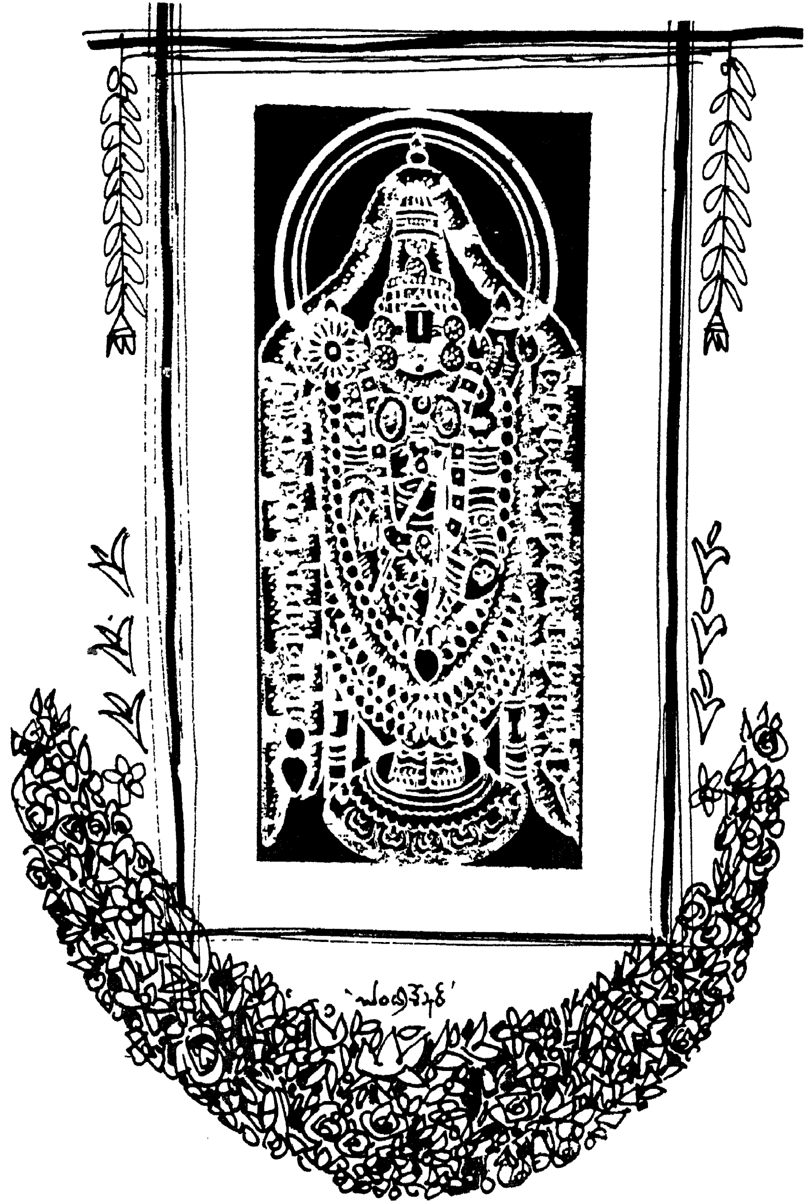
శ్రీ ఎస్. నాగరాజ్

"పత్రం పుష్పం ఫలం తోయం యోమే భక్త్యా ప్రయచ్ఛతి"-- ఇది గీతాచార్యుడు నుడివిన వాక్యము. భక్తితో అర్పించు నాల్గింటిలో పుష్పము కూడ ఒకటి. అంటే భగవంతునికి ప్రీతిపాత్రమైన వాటిలో పుష్పము కూడ ఒకటి. అందులకే పురందరదాసుల వారు--

"హూవ్వ తరువరమనెగె హూల్ల తరువ
అవ్వ! లహుమీరమణ ఇవగిల్ల గరువ!
పరి పరియ పుష్పగళ పరమాత్మ గర్పిసి
పరిపూర్ణనెందు పూజెయను మాడె!
సరసి జాక్షను సరసదిందలి
సరిభాగ కొడువ తన్నరమనే యోళగే.

(గర్వ రహితుడైన లక్ష్మీకాంతుడు భక్తు లర్పించిన పుష్పములను (భక్తితో) గ్రహించి వారికి వలసినంత (గడ్డిని) ఆహారమును ఇస్తాడట. పరిపూర్ణుడైన పరమాత్ముని పరి పరిపుష్పములచేత పూజించేవారికి సంతోష ముతో తన మందిరములో సగ భాగమును ఇస్తాడట.)

అందులకే మహాకవి పోతన కూడ "కమలాక్షు నర్చించు కరములు కరములు" అంటాడు. లేకపోతే తరుశాఖలే అని కూడ చెప్తాడు. అంతేకాక త్యాగరాజ స్వామివారు కూడ ఒక కృతిలో--

"సరసీరుహ పున్నాగ చంపక పాటల కురవక
కరవీర మల్లికా సుగంధరాజ సుమముల్
ధరణిని యొక పరియాయము ధర్మాత్ముని
సాకేత పురవాసుని శ్రీరాముని పరత్యాగరాజ
నుతుని
తులసీ దళములచే సంతోషముగా పూజింతు."

అందులకే సర్వ సామాన్యముగా పూజా సమయములో--

"మల్లికాది సుగంధీని మాలత్యాదీని వై ప్రభో
మయాహృతాని పూజార్థం పుష్పాణి
ప్రతిగృహ్యతామ్."

-- అనే శ్లోకాన్ని చెబుతారు.

ప్రకృతిలో రంగురంగుల పువ్వులు సువాసన గలిగిన పువ్వులు మనకు లభించుచున్నవి. అయినను, సుగంధ యుక్తమైన తెల్లటి పుష్పములంటే భగవంతునికి విశేషమైన ప్రీతి యట.

"పారిజాతస్య పుష్పేషు
ఆంజనేయస్తు దాక్షేయః
సౌగంధికే భీమసేనః
శ్వేతపుష్పేషు శంకరః
పున్నాగ పుష్పేషు గరుడః

పారిజాత పుష్పములో ఆంజనేయుడుంటాడట. 'పారిజాత తరుమూలవాసినమ్ భావయామి.....' కల్హార పుష్పములో భీమ

సేను దుంటాడట. పున్నాగ పుష్పాలలో గరుదుడుంటాడట. తెల్లటి పుష్పాలలో శంకరుడుంటాడట. దేవతా సాన్నిధ్యములగు ఈ పుష్పములంటే అమరవంద్యునకు ఇష్టమేకదా!

అందులకే పురందరదాసు శ్రీవేంకటేశ్వరునికి సుప్రభాత గీతాన్ని పాడుతూ--

"ఏళయ్యా బెళగాయితు.....
ఏళు శ్రీ గిరి యొడయ వేంకటేశ
అరళు మల్లిగె జాజి పరిమళద పుష్పగళ
సురరు తందిహరయ్యా సుజనరొడయ
అరవింద లోచననే కోళి కూగితు కేళు
పురందర విఠలనే బెళగాయితు."

దేవదేవుడైన శ్రీగిరి వేంకటేశ! వికసించిన పరిమళ యుక్తమైన మల్లెజాజులు మొదలగు పుష్పములను దేవతలు తెచ్చి నీముందర నిలబడినారయ్యా! కోడికూయుచున్నది, పురందరవిఠల తెల్లవారినది లెమ్ము.

మహనీయులందరూ ఈ విధంగా భక్తితో పుష్పాలు భగవంతునికి అర్పించినారు. అంతే కాకుండా పుష్పాలలో లక్ష్మి సాన్నిధ్యముండునని చెప్పుదురు. కాబట్టి లక్ష్మీపతిని వాటిచే పూజిస్తే ఎంతో సంతోషిస్తాడట.

అయితే పై పుష్పాలతో అర్చించేది భౌతికమైన బాహ్యపూజ. అయినప్పటికి ఇది మానసిక పూజకు తొలిమెట్టు అని చెప్పవచ్చును. సర్వేశ్వరుని హృదయపీఠము పై నుంచి అర్పించే పుష్పాలు వేరు. అఖిలాండకోటి బ్రహ్మాండ నాయకుడు, ఆది మధ్యాంత రహితుడు, కొండంత దేవుడైన దేవునికి కొండంత పూల నెక్కించలేము కదా! అందులకే పురందరదాసు--

"హేగె మెచ్చిసలి సలిసిన్న
నాగ శయననే నారదవంద్యనె
పుష్పవ తందునిన గర్పిసువెనెనె
పుష్పవల్లవిసిదే పొక్కళలి."

(దేవ ఏ రీతిగా నిన్నర్పించి మెప్పించను. పుష్పాలతో పూజిస్తామంటే ముందే నీ నాభినుంచి పుష్పము పుట్టింది. ఇంకే పుష్పముతో పూజింతునయ్యా!)

ఇదే భావాన్నే అన్నమాచార్యులవారు కూడ "ఇంతకంటే నేమి సేసేమిదే మా

మానసపూజ. ధర మాలాకారుని పూదండలే మీకు పువ్వులు"-- అని అంటారు. ఒక వేళ పూజిస్తామంటే సువాసన రహితమైనది, మైల చెందిన పుష్పాలనెట్లు నీకు సమర్పించుదునయ్యా అంటాడు. అందులకే ఒక భక్తుడు "తుమ్మి పువ్వులు తెచ్చి నీకు తృప్తిగా పూజసేస్తమంటే, కొమ్మ కొమ్మకు కోటి తుమ్మెద లెంగిలంటున్నాయ లింగ" అని ంటాడు. సువాసన కలిగిన పుష్పములంటే మంచి మనస్సు అని అర్థము. పుష్పములను సుమములు అని కూడ అంటారు. సుమనస్ అంటే తెల్లటి నిర్మలమైన మనస్సని, ప్రీతి, విశ్వాసము కలిగినదే సువాసన అని అర్థము. అందులకే వాసనలేని పువ్వు, బుధ వర్గములేని పురంబు...... అను పద్యంలో కూడ సువాసన గలిగిన పుష్పాలే పూజకు ముఖ్యమని స్ఫురిస్తుంది. అయితే ప్రకృతి మనకు రకరకాల పుష్పాల నిస్తున్నది. వాటితో భగవంతుని పూజిస్తున్నాము. అయితే ఆధ్యాత్మికపరంగా పరిశీలించి చూస్తే మహాభారతములో-- "భావాష్ట పుష్ప విధినా హరి మర్చయామి". సత్త్వగుణముచే భగవంతుని ఎనిమిది రకాల భావాష్ట పుష్పములతో పూజించుట. ఎనిమిది రకాల సద్భావన మనసులో కలిగియుండుటే భావాష్ట పుష్పములు. ఆ మనస్సునే భగవంతుని కర్పించుట. ఇది పెద్దల సమ్మతము. అవి ఏవనగా--

"అహింసా ప్రథమం పుష్పం,
పుష్ప మింద్రియనిగ్రహః
సర్వభూతదయా పుష్పం,
క్షమాపుష్పం విశిష్యతే
జ్ఞానపుష్పం, తపఃపుష్పం,
ధ్యానపుష్పం చ సప్తమమ్
సత్యం చైవాష్టమం పుష్పం,
ఏభి స్తుష్యతి కేశవః"

అహింసా, ఇంద్రియ నిగ్రహము, దయ, క్షమ, జ్ఞానం, తపస్సు, ధ్యానం, సత్యం-- ఈ ఎనిమిది పుష్పములచే భగవంతుని మనస్ఫూర్తిగా అర్పించు.

బ్రహ్మాండాన్ని సృష్టించి, బ్రహ్మలో నుండి దేవతలనంతా సృష్టించి, పాలించే వాడే, ప్రళయకాలములో బ్రహ్మతో సహా బ్రహ్మాండాన్ని తనలో దాచుకుంటాడు. అయినను ఇతనికి బ్రహ్మహత్యా దోషము లేదు. అహంకారులైన కంస డిబికులను చంపినాడు. కాబట్టి ఇతనికి నిర్మత్సరముతో ధర్మ పుష్పాన్ని ఘన భక్తితో అర్పించిన పరబ్రహ్మ స్వరూపుడైన గోపాల విఠలుడు సంతసించును.

"ఎరడెంటు సాసిర అరసి యర కూడ
సరిసరి క్రీడెయు మాడి నోడిదెల్వ
తరుళ తనది హన్నెరడు సాసిరమంది
పరిణామ మమాడిదవర బ్రహ్మచారి ఎందు
సరి హోగువుదే ఇంథ చరియ మనుజరింద
హరిగె ఇంద్రియ నిగ్రహ స్థిర పుష్పవెంతెందు
అరిదు అర్పిసువ జీవరిగె తేపిసదు
పరమదయాళు గోపాల విఠల తన్న
అరిదంతె ఫలవీవా శరణ జనకె."

(పదునారు వేలమంది స్త్రీలతో విచిత్ర క్రీడలాడిన శ్రీహరిని ఇష్టమెచ్చినట్లు మాట్లాడక, ఇంద్రియ నిగ్రహ పుష్పమును తెలిసి అర్పించిన వాళ్ళకు అనుగ్రహించును.)

"భూత దయాపుష్ప భూతేశ గల్లదే
భూతాధారది ఇప్ప భూతరిగె థరవే
నీతిలి త్రివిధ జీవరిగె తా తప్పదె
ప్రీతిలి ఉణిసి అజాత నాగి ఇప్ప
మాతు మాతిగె అనంత కర్మంగళు
జ్ఞాత లిల్లదె మాళ్ప జీవరిగె ఇదుసల్ల
భూ తరుగళ గతి తా తిళిదు త్రివిధరిగె
నోత ఫలవిత్తు సమనాగి ఇప్పవ నెందు
ఈ తెరది తిళిదు నీ భూత దయాపుష్ప
ప్రీతి యలి అర్పిసన్యథా చింతి సదే
దాత నమ్మ గోపాల విఠల
సోతె నెంద బళిక సలహదె బిడను."

(త్రివిధ జీవులకు వారి వారి యోగ్యతానుసారము ఫలాన్నిస్తూ, చేతనా చేతన పదార్థములలో సమానముగా నుండే వానికి, నేను అల్పుడను, అశక్తుడను, అజ్ఞానినని తెలిసి భూత దయా పుష్పాన్ని సమర్పించు.)

"దమ జ్ఞాన ధ్యానవ సమీ చీన పుష్పవు
రమె ఈశ గల్లిదె శ్రమిసో జీవరిగె ఇల్ల
వమన కండరె అంజో భ్రమణ జీవరిగె
దమ ఎంబ పుష్పవు ఎంతుత దొరయువుదయ్యా
మమతి జడదల్లి నిమిష బిడదె ఇద్ద
హమ్మతి జీవనిగె జ్ఞాన పుష్పవు ఎంతో
క్షమసి నోడలు ధ్యాన పుష్ప వెంబోదు అంతు
నిమిత్యమాత్రవు ఇదు నీచ జీవరిగె యిల్లి
సమ్మతిసి నోడివు సర్వోత్తమ నల్లవె
నిమిష బడదె యిప్పవెందు చింతనెమాడి
దమ జ్ఞాన ధ్యాన పుళ్ళవ నాగువ నా జీవ
సుమన సరొడెయ గోపాలవిఠలను
నమిసి నెచ్చి దంగె నరిసువాని దరా."

(ఐహిక వాంఛల యందాసక్తిని వదలి, సర్వేశ్వరుని యందే మనసునిల్పి, జ్ఞానముచే సర్వోత్తముడు శ్రీహరియని తలచుటే జ్ఞాన పుష్పము, నిమిషమైనను వృథా చేయక శ్రీహరి యందే మనసు నింపుట ధ్యాన తపోపుష్పము. ఈ పుష్పములను దేవునకర్పించు).

"భేద ఎల్లది పుష్ప ఇప్పవు హరియల్లి
సాధి సర్పుసు గోపాల విఠల ఒలివా."

(ఈ భావాష్ట పుష్పములను తెలిసి భగవంతునికి అర్పించిన వారికి అతని విశేషానుగ్రహమగును.)

అందులకే మహాభక్త శిఖామణి అన్నమాచార్యులుకూడ తమ జ్ఞానామృతమును 32 వేల సంకీర్తనలద్వార మనకందించి, చివరికి ఆ కీర్తన పుష్పాలను సర్వేశ్వరుడగు శ్రీ వేంకటేశ్వరునికి అంకితము చేసినారు.

"దాచుకో నీ పాదాలకు
దగ జేసిన పూజలివి
పూచి నీ కీరితి రూప
పుష్పము లివి యయ్యా"

తిరుపతి శ్రీ కోదండరామస్వామివారి బ్రహ్మోత్సవ క్రమము

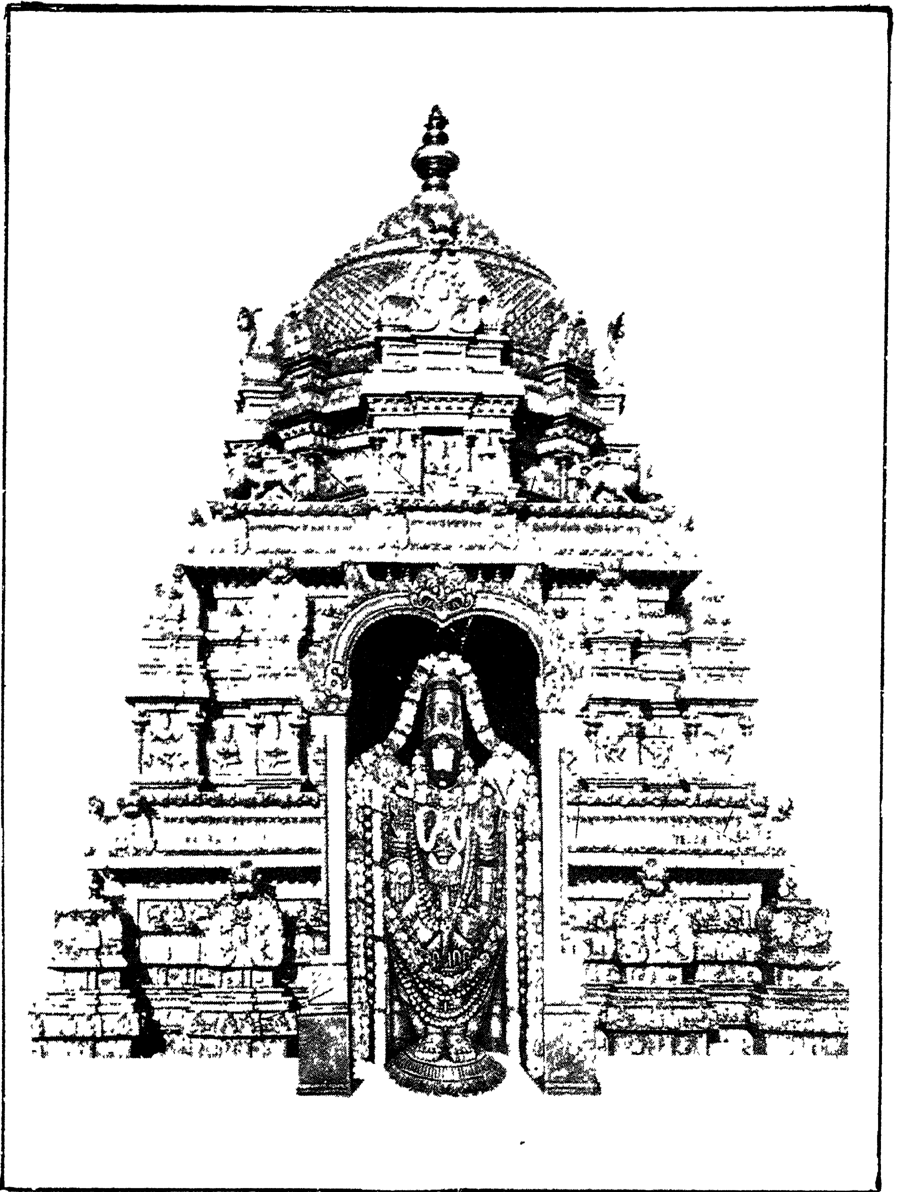

తేదీలు	వారము	పగలు ఉత్సవములు	రాత్రి ఉత్సవములు
11-3-94	శుక్ర	--	సేనాధిపతి ఉత్సవం, అంకురార్పణం
12-3-94	శని	తిరుచ్చి ఉత్సవం, ధ్వజారోహణం	పెద్దశేషవాహనం
13-3-94	ఆది	చిన్నశేషవాహనం	హంసవాహనం
14-3-94	సోమ	సింహవాహనం	ముత్యపుపందిరివాహనం
15-3-94	మంగళ	కల్పవృక్షవాహనం	సర్వభూపాలవాహనం
16-3-94	బుధ	పల్లకీలో మోహినీ అవతారోత్సవం	గరుడవాహనం
17-3-94	గురు	హనుమద్వాహనం సా॥ వసంతోత్సవం	గజవాహనం
18-3-94	శుక్ర	సూర్యప్రభవాహనం	చంద్రప్రభవాహనం
19-3-94	శని	రథోత్సవం	అశ్వ (గుఱ్ఱము) వాహనం
20-3-94	ఆది	పల్లకీ ఉత్సవం, తీర్థవారి అవభృథోత్సవం, చక్రస్నానం	తిరుచ్చిలో ధ్వజావరోహణోత్సవం

ధర్మకర్తలమండలి నిర్ణయాలు

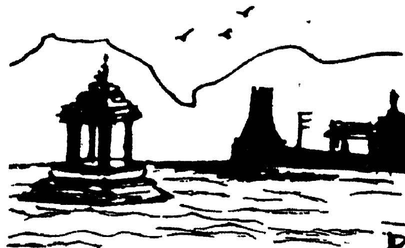
తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం ధర్మ కర్తలమండలి సమావేశం నవంబరు 25 గురువారంనాడు తిరుమలలో జరిగింది. ఈ సమావేశానికి ధర్మకర్తల మండలి అధ్యక్షులు శ్రీ ఎ. చెంగల్ రెడ్డి అధ్యక్షత వహించారు. సమావేశ వివరాలను నవంబరు 26 శుక్రవారంనాడు తి.తి.దే. అధ్యక్షులు శ్రీ ఎ. చెంగల్ రెడ్డి విలేకరులకు తెలిపారు.

* తిరుమల శ్రీవారి పుష్కరిణిలో నీటిని శుద్ధిచేసేందుకు 26.50 లక్షల రూపాయల వ్యయంతో పరికరాలను కొనుగోలు చేయాలని తీర్మానించారు.
* తిరుమలలోని లడ్డూ కౌంటర్ వద్ద అయిదున్నర లక్షల రూపాయల వ్యయంతో రాళ్ళు పరిచే కార్యక్రమాన్ని చేపట్టామని తెలిపారు.
* 1994 జనవరి 1న శ్రీవారి దర్శనార్థం వచ్చే భక్తుల్లో 25వేల మందికి ఉచిత భోజన సౌకర్యం కల్పించాలని తీర్మానించారు.
* తిరుపతి భూగర్భ డ్రైనేజి పథకం అమలుకోసం ప్రతినెలా 25 లక్షల రూపాయలు ఇవ్వాలని తీర్మానించారు. ఇందుకుగాను ఈ ఏడాది 158.22 లక్షల రూపాయలు కేటాయించామని తెలిపారు.
* చిత్తూరుజిల్లా కుప్పం, కడపజిల్లా పులివెందుల, ఎర్రగుంట్ల తదితరమైన తొమ్మిదిచోట్ల కళ్యాణ మండపాలు నిర్మించాలని తీర్మానించారు. ఈ కళ్యాణమండపాల నిర్మాణానికి రు.10 వేలు మించిన విరాళాలు ఇచ్చిన వారి పేర్లను మండపంలో రాయించాలని తీర్మానించారు.

* తి.తి.దే. ఉద్యోగులకు 15 రోజుల వేతనాన్ని బ్రహ్మోత్సవ బహుమతిగా ఇవ్వాలని తీర్మానించారు.

ఈ సమావేశంలో తి.తి.దే. కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ డి.వి.ఎల్.ఎన్. మూర్తి కూడ పాల్గొన్నారు.

15వ పురాణ ప్రబోధ పరీక్షలు

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానం, ధర్మప్రచార పరిషత్ వారు నిర్వహించే 15వ పురాణ ప్రబోధ పరీక్షలు 1994 ఫిబ్రవరి 6 న నిర్వహిస్తారని ధర్మప్రచార పరిషత్ కార్యదర్శి, తి.తి.దే. సంయుక్త కార్యనిర్వహణాధికారి శ్రీ బి. వెంకట్రామయ్య తెలిపారు. రాష్ట్రంలోని అన్ని పాఠశాలల విద్యార్థినీ విద్యార్థులు ఇందులో ఉత్సాహంగా పాల్గొనాలని వారు కోరారు.

ఎవరు గొప్ప?

శ్రీ లోకా జగన్నాథశాస్త్రి

బాలలూ! ఒకసారి ఏమయ్యిందో తెలుసా? ప్రకృతి పరవశించి తన సౌందర్యాన్నంతా ప్రపంచానికి బహూకరించి, ఆహ్లాదాన్ని కల్గించే వసంత ఋతువది. వైశాఖ మాసంలో ఒక మిట్ట మధ్యాహ్నం వేళ నైమిశారణ్యంలో సాధుపుంగవులంతా ఒకచోట సమావేశమయ్యారు. అనేకానేక ముఖాలుగా ఆధ్యాత్మిక చర్చ వారిమధ్య కొనసాగుతోంది. అలాంటి సమయంలో వారికొక సందేహం కలిగింది. ఈ సకల చరాచర జగత్తులోకెల్లా అత్యంత గొప్పదైన పదార్థమేది? లేదా మహా గొప్పవాడు ఎవరు? అని అప్రయత్నంగా వారి చర్చ అటువైపు మళ్లింది.

ఒక జడధారి పైకి లేచి "అయ్యా! ఈ జగత్తులో ఉండే సకల జలరాసులను, అనేక గిరి పర్వతములను, ప్రాణకోటిని, వృక్ష లతా గుల్మాదులను తనపై భరిస్తూ, చరాచర ప్రాణకోటి మనుగడకు హేతుభూతమై నిల్చియున్న ఈ 'భూమి' చాలా గొప్పది" అని సిద్ధాంతీకరించి కూర్చున్నాడు.

ఇంకొక మునివర్యుడు లేచి "మహాశయులారా! ఇంతటి భూమికీ ఆధారము ఆదిశేషుడు. అటువంటి ఆదిశేషుడు లేక భూమి ఈ జగత్తు నెట్లా భరించకల్గుతుంది?! కనుక భూమి కన్నా కూడా శేషుడే మహా గొప్పవాడు" అని వాదించి కూర్చున్నాడు.

వేరొక ముని లేచి అయ్యలారా! "ఈ భూమిని భరించువాడు, మహా బలవంతుడు అయిన శేషుని తన చేతికి కంకణంగా శివుడు కట్టుకుని ఉన్నాడు. కనుక భూమికన్నను, శేషుని కన్ననూ, పరమశివుడు ఈ ప్రపంచంలోకెల్లా గొప్పవాడు" అని తన తర్కాన్ని వినిపించి కూర్చున్నాడు.

మరొక సాధువు లేచి "ఆర్యర్షులారా! పరమశివుడంతటివాణ్ణి సకుటుంబసమేతంగా తనమీద భరింపజేసుకున్న కైలాసపర్వతము యొక్క గొప్పతనము ఊహించ నలవికానిది. కాన కైలాస శిఖరమే పైన చెప్పినవాటన్నింటికన్నా మహోత్తమమైనది" అన్నాడు.

వెంటనే మరొక ఋషి అందుకుని "స్వాములారా! పరమశివుణ్ణే భరించ కల్గినది కదా! కైలాస పర్వతము. అటువంటి కైలాసాన్నే తన వీపున కెత్తుకున్నాడు ఒకసారి దశకంఠుడైన రావణుడు. కనుక రావణాసురుడే మిక్కిలి గొప్పవాడని" ఆయన వాదించసాగాడు.

అతని వాదనను ఖండిస్తూ మరొక యోగి లేచి "ఆగవయ్యా! అంతటి బలపరాక్రమములు కల్గిన ఆ రావణుని మహాగొప్పవాడైన వానరేంద్రుడు 'వాలి' తన తోక చేత ఝాడించి పారేశాడు. నీకు గుర్తు లేదేమో. కనుక వాలిని మించిన గొప్పవాడు ఎవరూ లేరు" అంటూ తన వాదనను సమర్థించుకున్నాడు.

అటు పిమ్మట ఒక కమండల హస్తుడు పైకి లేచి, "ఆర్యులారా! మీరింతవరకూ చెప్పిన రావణుని, వాలిని కూడ రామ బాణము బలి తీసుకుంది. కనుక ఆ బాణమే చాలా గొప్పది" అన్నాడు.

తర్వాత ఒక ఊర్ధ్వపుండ్రధారి లేచి మునివర్యులారా! వాలితో సహా రావణ కుంభకర్ణాది రాక్షస వీరులను ముట్టుబెట్టిన దివ్యమైన ఆ రామబాణము అమరి ఉండినది శ్రీరామచంద్రుని చేతిలోనే. కాబట్టి దేవదేవుడైన ఆ శ్రీరాముడే అందరికన్నా గొప్పవాడు అని తన ప్రసంగాన్ని వినిపించాడు.

చివరలో కూర్చునివున్న నిరాడంబర వేషధారి ఒక యోగి సత్తముడు లేచి, గొంతు సవరించుకుని ఇట్లా అన్నాడు. మహానుభావులారా! రామచంద్రుడంతటివాడు నిర్మల వైరాగ్య భక్తి ప్రపత్తులతో భజనచేస్తే, భాగవతోత్తముల హృదయ కమలములలో బందీగా మారుతున్నాడు. కనుక ఈ సకల చరాచర జగత్తున కంతటికి 'భక్తి' తప్ప గొప్పదైన పదార్థమేదీలేదు. 'భక్తునికి మించి గొప్పవాడు లేడు' అని నిర్ధారించినాడు.

జరిగిన చర్చల సారాంశాన్ని విజ్ఞులైన శ్రోతులిలా గానం చేస్తూ సాయంకాల కృత్యాలకుద్యుక్తులైనారు. ✿

తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానముల
శ్రీ వేంకటేశ్వర వనాభివృద్ధి పథకం

"వృక్షో రక్షతి రక్షితః".

వృక్షాలను రక్షించేవారిని భగవంతుడు రక్షిస్తాడు.

వృక్షాలను పెంచి పోషించేవారిని భగవంతుడు ప్రేమిస్తాడు.

పవిత్రమైన తిరుమలలోని అడవులు మానవాళికి శ్రీ వేంకటేశ్వరుడు ఇచ్చిన వరం. ఆ అడవుల్ని రక్షించడానికి, వాతావరణ సమతౌల్యాన్ని సాధించడానికి శ్రీ వేంకటేశ్వర వనాభివృద్ధి పథకం పేరుతో తిరుమల తిరుపతి దేవస్థానములవారు అద్భుతమైన పథకాలను ప్రవేశపెట్టారు. తి.తి. దేవస్థానముల అడవుల విభాగం వారి సహాయంతో అధిక సంఖ్యలో వృక్షసంతతి అభివృద్ధి చేసేందుకు ప్రజలందరూ ఈ పథకంలో భాగస్వాములు కావచ్చు.

శ్రీ వేంకటేశ్వర వనాభివృద్ధి పథకంలోని ముఖ్యాంశాలు.

వృక్ష సంవర్ధనం

ఈ పథకం క్రింద దాదాపు ఒక ఎకరా భూమిలో వృక్ష సంపద అభివృద్ధి చేయబడుతుంది.

సౌకర్యాలు :

* వృక్షసంపదకు దాతపేరును లేదా దాత సూచించిన వారి పేరును పెడతారు.
* మామూలు రోజుల్లో సంవత్సరానికి 2 రోజులు చొప్పున 10 సంవత్సరాలపాటు తిరుమలలో ఉచిత వసతి.
* 10 సంవత్సరాలపాటు, సంవత్సరానికి ఒకసారి 5 గురికి ప్రత్యేక ప్రవేశంద్వారా శ్రీవారి దర్శనం.

విరాళం : రు.15,000/-.

వృక్ష ప్రసాదం

ప్రతి సంవత్సరం 100 ఫల పుష్ప మొక్కలను పెంచటానికి నిర్దేశించిన పథకం.

సౌకర్యాలు :

* దాతపేరుతో ప్రతి సంవత్సరం 100 ఫల పుష్ప మొక్కలను వితరణ చేస్తారు.
* మామూలు రోజుల్లో సంవత్సరానికి 2 రోజులు చొప్పున 10 సంవత్సరాలపాటు తిరుమలలో ఉచిత వసతి.
* 10 సంవత్సరాలపాటు, సంవత్సరానికి ఒకసారి 5 గురికి ప్రత్యేక ప్రవేశంద్వారా శ్రీవారి దర్శనం.

విరాళం : రు.10,000/-.

స్మారక వనాలు

ఈ పథకంక్రింద 10 సస్యజాతి మొక్కలు నాటి వాటిని 5 సంవత్సరాలపాటు పెంచి పోషిస్తారు.

సౌకర్యాలు :

* ఈ పొదకు దాత పేరును పెడతారు.
* 5 సంవత్సరాలపాటు, సంవత్సరానికి ఒకసారి 5 గురికి ప్రత్యేక ప్రవేశంద్వారా శ్రీవారి దర్శనం.

విరాళం : రు.2,000/-.

వన సంరక్షణ భాగస్వామ్యం

ఈ పథకంక్రింద తిరుమల కొండపై వున్న సహజారణ్యాలను రక్షించి, అభివృద్ధి చేస్తారు.

సౌకర్యాలు :

* దాత పేరును ప్రదర్శిస్తారు.
* 5 సంవత్సరాలపాటు, సంవత్సరానికి ఒకసారి 5 గురికి ప్రత్యేక ప్రవేశంద్వారా శ్రీవారి దర్శనం.

విరాళం : రు.1,000/-.

అభయారణ్య వనాలు

ఈ పథకంక్రింద తిరుమల ఉద్యానవనంలో రకరకాల సస్యజాతి మొక్కల పెంపకం, అభివృద్ధి చేపడతారు.

సౌకర్యాలు :

* మొక్కవద్ద దాత పేరును ప్రదర్శిస్తారు.

విరాళం : రు.500/-

వృక్ష దత్తత

ఈ పథకంక్రింద తిరుమలలోను, ఘాట్ రోడ్డులోను వృక్షాలను దత్తత తీసుకోవడం, నాటటం చేస్తారు.

సౌకర్యాలు :

* దాత పేరును వృక్షం వద్ద ప్రదర్శిస్తారు.

విరాళం : రు.250/-.

శ్రీ వేంకటేశ్వరస్వామివారి నిలయమైన తిరుమలకొండలపై వున్న అమూల్యమైన వన సంపదను రక్షించేందుకు భక్తులు, దాతలు విరివిగా విరాళాలు ఇవ్వవలసిందిగా విజ్ఞప్తి చేస్తున్నాం.

మీ విరాళాలు డిమాండుడ్రాఫ్టుద్వారా ఈ క్రింది వారికి పంపండి.

కార్యనిర్వహణాధికారి,
తి.తి. దేవస్థానములు, తిరుపతి.

కార్యనిర్వహణాధికారి

Edited and published on behalf of T.T. Devasthanams by K. Subba Rao, M.A., and Printed at T.T.D Press
by M. Vijayakumar Reddy, Manager, T.T.D. Press, Tirupati - 517 507

8. In France, about 1886, with her brother Mattéo Alfassa

Heirs of their past, their future's discoverers,
Electors of their own self-chosen lot,
They waited for the adventure of new life.

SAVITRI

Regd. No. H/TRP/13.

సంవత్సర చందా : 24-00

